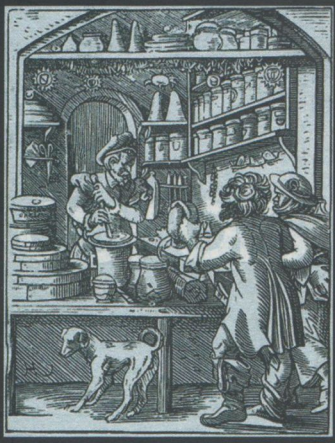

MELANKOLİYE PANZEHİR

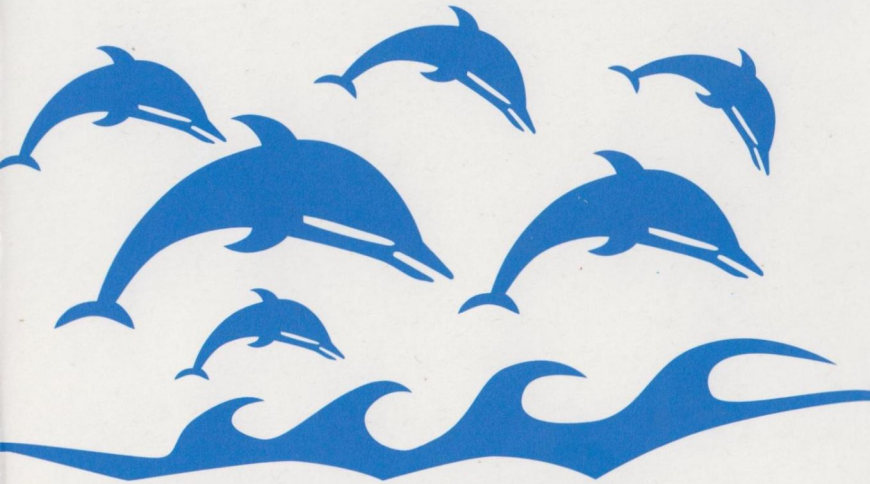
Piero Meldini

ARION
YAYINEVİ

ARION

YAYINEVİ

ARION

Piero Meldini

Melankoliye Panzehir

Piero Meldini

Melankoliye Panzehir

Çeviren
Mükerrem Akdeniz

ARION
YAYINEVİ

Roman dizisi: 029

ARION YAYINEVİ

Temmuz - 2003 (1. Basım - İstanbul)

"Bu çevirinin tüm yayın hakları ARION YAYINEVİ Ltd. Şti.'ne aittir."
© 1996, by Adelphi Edizioni

Kitabın Orijinal Adı	: L'antidoto della malinconia
Yazarı	: Piero Meldini
Yayına Hazırlayan	: Haluk Şenay
Çeviren	: Mükerrem Akdeniz
Dizgi ve Sayfa Düzeni	: Burhan Maden
Kapak	: Salih Koca
Baskı	: Doyuran Matbaası

Yazışma Adresi	: PK: 395 34433-Sirkeci/İstanbul-TR
Faks	: (0 212) 512 79 73

http://www.arionyay.com.tr

ISBN - 975-571-108-2

"Nasıl ki tiryak, engerek yılanından elde ediliyorsa, derdimin panzehirini de hastalığımın köklerinden çıkarmak isterim."

ROBERT BURTON, 1621

"Hangi insan doğanın kendisine tanıdığı olanakların ötesine geçebilir? Her birimizin sahip olduğu bilgi kesin biçimde sınırlanmıştır ve kişi, bu değişmez sınırlar içinde, bir de kişisel eğilimleri doğrultusunda, çalıştığı alanda, az ya da çok bir yetenekle başarı gösterebilir. Ben de melankoliye yakalanmış kimselerin derdine deva olsun diye yazıyorum. Ne var ki, eğer bu amacıma ulaşamazsam, başkaları için hazırladığım panzehiri kendime zehir etmeye ve üzülüp hayıflanmaya hiç niyetim yok."

GUİSEPPE MALATESTA GARUFFİ, 1687

Eczacı[1] Gioseffo pazardan dönüyordu. Koluna asılı kamış sepetin içinde, küçük bir baş karnabahar sallanıp durmaktaydı.

Dükkânın önünde, arkası dönük bir kadın beklemekteydi. Gioseffo onun giyim kuşamını iyice seçebildiği an, içinden hemen, "bir hanımefendi" diye düzeltti ve adımlarını hızlandırdı. Onu hemen tanıdı:

"Mathilde, kızım!" diye sevinçle bağırdı, ona el sallayarak.

Mathilde, kıyısına kürk geçirilmiş, yerlere dek inen ve boynunu omuzlarına gömük gösteren yün mantosunun hoş kıvrımları içinde, Loreto'lu[2] bir Madonna'yı andırıyordu. Gioseffo, başlığı yukarı çekip, soğuktan pembeleşmiş oval yüze baktı; dudakları adeta morarmıştı, bakışlarsa ürkek. Kıpkırmızı olmuş gözkapaklan koyu bir haleyle çevrilmişti. Bu yüzün iki yaşındaki çocukken taşıdığı çizgiler eczacının yeniden gözlerinin önüne geldi: Gioseffo ona kendi yaptığı, ilk kez denediği ve kimsenin bilmediği ilaçlar vermişti, çünkü kendisine öldü diye getirmişlerdi; doktorlar ise kafa sallıyorlar, yöre papazının çağrılmasını öneriyorlardı. Cılız ve solgun, üstüne titreyerek büyütülmüş bir küçük kız, Gioseffo'nun onu düşünerek icat ettiği ve sevgiyle olduğu kadar yüreklilikle ilk kez onda denediği ilaçlara bağlanmış bir yaşam. Küçük kız büyümüş, bir hanım olmuştu. Onda on yedi yaşın göz kamaştıran

1) XVII. yy.da eczacılar ilaçlarını kendi laboratuvarlarında kendileri hazırlarlar (Doğu'nun Lokman Hekimi gibi) ve kendi dükkanlarında satarlardı. (Çev. Notu)

2) Loretto: Kutsal Meryem'in hac yeri olarak bilinen *Santa Casa* adlı kilisenin bulunduğu komün (Ancona ili). (Çev. Notu)

parıltılarından hiçbiri yoktu, ne var ki eczacının yüreğini eriten o kekremsi ve kırılgan zarifliği yok mu, Gioseffo'yu sürekli onu koruyan bir tavır almaya zorlayan, işte buydu.

Eczacı sağa sola bakındı:

"Hani, hizmetçi nerede?" diye sordu; genç kız başını öne eğdi.

Gioseffo telaşlandı:

– Tek başına mı çıktın geldin?

Mathilde, evet işareti yaptı.

Eczacının kemikli, uzun yüzü, genç kızı azarlarken sert bir görünüm aldı:

– Fena. Hem de çok fena bu. Bir genç kızın iffetli olması yetmez; aynı zamanda bunu göstermek zorundadır. Onuru, onun en değerli çeyizidir. Şunu unutma ki, dedi aynı tonda, kötü şöhret çok çabuk duyulur. Ve şairin dediği gibi, ağızdan çıkar çıkmaz, bire bin katılarak akıl almaz boyutlara sokulur.

Gioseffo gördü ki Mathilde'in dişleri birbirine çarpıyordu. Yüzünün ifadesi hemen yumuşadı ve kaygılandığı belli oldu:

– Sen titriyorsun, yavrum, diye haykırdı. Gel ısın. Gir içeri.

Donuyordu insan, eczanede: Camlarda birikerek yoğunlaşan ve ardarda patlayan tüfekler[3] gibi minik kraterler halinde eriyip sızan nemden ötürü, içerisi dışardan daha soğuktu. Gioseffo iç çekti, oturması için Mathilde'e kenepeyi gösterdi, kendisi ise odunluğa gitti, aranmaya.

Artık ateş yanmayan ve sıcaklığı, çoktan sönmüş uzak bir anıya dönüşmüş şöminenin külleri üstünde tortop yatmakta olan köpek, genç kızı şaşkın şaşkın havlayarak selamladıktan sonra, uzunca esneyerek sustu ve kuyruk sallamaya başlayınca da kendi kendini toz duman içinde bıraktı. Daha sonra, titrek bir adımla Mathilde'e yaklaştı ve başını onun dizlerine yasladı.

Gioseffo bir yandan, asma çırpılarıyla, gelip geçici bir ateş yakarken, genç kıza sorularını sordu:

– Annen hanımefendi nasıllar?

---

3) XVII.yy'dan bu yana kullanılmaz olmuş bir tür tüfek. (Çev. Notu)

– İyi, diye mırıldandı, Mathilde.

– Ya kardeşin Giulia?

– Çok iyi.

– Ya şu ünlü Filippo Amcan?

– O da iyi dedi Mathilde. Hepsi iyiler.

Gioseffo kanepenin ucuna, kızın yanına oturdu.

– Ya sen nasılsın? dedi ona, yüzüne dikkatle bakarak. Sen de iyi misin?

Mathilde'in pek kansız kalmış yanakları birden ateş gibi oldu:

– Ben mi? Ölüyorum ben, dedi ve gözlerinden yaşlar boşandı.

Eczacının yarı dişsiz ağzı önce kocaman açıldı, sonra kapandı. Gözlerinde beliren kaygının yerini, sonra üzgün bir çıkışma aldı:

– Böyle konuşmak hiç hoş değil, diyerek karşı çıktı.

Ve genç kızın ağlarken gözlerine örttüğü ellerini tutup kendi elleri içine aldı, onu yatıştırmaya çalıştı.

– Sakin ol. Hadi, hadi, sorun o kadar da büyük olmasa gerek.

– Maestro[4] Gioseffo, dedi Mathilde kekeleyerek, siz aşk acısına karşı bir ilaç biliyor musunuz?

Onun küçük kız hali yeniden gözlerinin önüne geldi; kendisini, yanıt veremediği bir sürü saf ve densizce sorularıyla sıkıştıran o küçük kız... Gioseffo ona dönüp gülümsedi:

– Kızcağızım, eğer aşk bir dert haline gelmişse, şifa bulmaz bir hastalıktır bu. En azından, herkes böyle diyor. Ama senin durumun, gelip geçici bir rahatsızlık hali olabilir. Ve eğer bana anlatırsan, söz veriyorum, bir şeyciğin kalmaz. Kötü bir düş görmüşe dönersin, hepsi bu.

Mathilde yakındı:

– Hiç iyi değilim. (Sesi kuru ve üzgün bir ton aldı.) Çarpıntılarım oluyor. Soluğum kesiliyor. Ve öksürüyorum.

O sırada alnını inci taneleri gibi ter basmıştı.

---

4) Eskiden mesleğinde ustalaşmış kişilere verilen bir unvan olup, burada üstad anlamında kullanılmıştır. (Çev. Notu)

– Görüyorsunuz değil mi? diyerek sürdürdü, genç kız: Buz kesiyorum ve titriyorum, aynı zamanda ter basıyor. Gündüz, yerimde duramıyorum. Yürüsem, dizlerim tutmuyor. Geceleri ise, kafamda binbir düşünce birbiriyle çatışıyor ve gözüme uyku girmiyor. Çok kötüyüm, diye yineledi, soluk soluğa. Bana yardım edin.

Gloseffo sıkıntısından, aralıkları gevşemiş zemin tuğlalarına dikmişti gözlerini. Mathilde'in hastalığı üstüne bildiği pek az şeyi kitaplardan öğrenmişti, ne var ki bu kitapların tümünü taramış olmasına karşın, hastalığın ilacına dair en ufak bir öneri bulmuş değildi. Kendisine gelince, galiba onun bu hastalığa yakalandığı hiç olmamıştı. Belki de, bir tek kez, yirmi yaşında iken ilkbaharda, bir göz kırpmadan etkilenmişti. Ve eğik bir boyundan. Ve de uzaklaşmakta olan bir kadının hızlı adımlarından. Petrarca'dan[5] esinlenmiş şiirlerle –kötü dizelerdi bunlar ve içindeki yangın söner sönmez, tümüyle yok etmişti onları– bastırılmış olan bu ateş fazla uzun sürmemişti. Yatağından gelip geçmiş olan kadınlara gelince, bunların çoğu para karşılığında yattığı, niteliksiz kadınlardı ve Gioseffo onların yüzlerini bile anımsamıyordu. Yalnızca birkaçının yatakta inlemeleri kalmıştı aklında. Ya da terlemeleri. Kimilerinin de, sanki ateşli bir gece yaşanmış gibi, çarşafları leke içinde bırakmış olan sıraca[6] hastalıkları.

Gioseffo anlamıştı ki, Mathilde'e acı çektiren şeyin, küçük bir kızın, gözleri açıkken gördüğü düşlerle hiçbir ortak yanı yoktu. Ne de kendisini sokakta selamlayıp geçen bir kuzen uğruna iç çekmelerle ilgili bir yanı. Genç kızın kalbini çarptıran şey ne bir hayal, ne bir seraptı, ne de gerçekte var olmayan biri. Hiç kuşkusuz, biri vardı yaşamında. Gioseffo, bir baba tedirginliğiyle, altın yaldızlı soylular kitabında yer alan irili ufaklı filizleri bir bir aklından geçirdi. Sonra, genç kızın yüzünü kendine yaklaştırıp bakışlarını aradı:

---

5) F.Petrarca: İtalyan lirik ve hümanist şair (1304 – 1374), özellikle Canzionere (1470) adlı yapıtıyla tanınmıştır. (Çev. Notu)

6) Boyundaki soğuk apse halinden süreğen bir irin akarcasına dönüşen lenf hastalığıdır. (Çev. Notu).

– Kim bu kişi? diye sordu.

Mathilde kafa salladı ve mızmızlandı:

– Hayır, söyleyemem. Ama, iyileştikten sonra, söylerim size.

Yıldırım çarpmışa dönen eczacı sordu:

– Soylu sınıfın dışından biri değil, herhalde?

– Hayır, değil!

– Malı mülkü olmayan biri mi?

– Hayır!

– Herhalde, evli barklı bir erkek değildir? diye üsteledi Gioseffo. Sakın rahip falan olmasın?

– Değil, değil, değil! Mathilde hıçkınyordu ve o sırada güneş, ara ara, bir bulut kümesine dalıp çıkarken eczane bir karanlıklara gömülüyor, bir aydınlığa çıkıyordu.

Mathilde'in mantosu aralandı ve menekşe moru entarisiyle birlikte omuzlarını örten ve incilerle süslü altın iğneyle tutturulmuş beyaz fular göründü. Gioseffo, genç kızın yüzüne parmağıyla dokundu:

– Bak kızım, dedi, bende tiryak[7] bulunur. Baharın tam ortalarında, Bologna eczacılar kurulunun, engerek yılanlarından elde ettiği saf tiryak. Sinirlere iyi gelir ve tutkulan yatıştırır. Aşk acılarına karşı ilk kez deniyorum. Ama sana zararı dokunmaz.

Etajerin üstündeki tiryak kavanozunu aldı ve içindeki koyu ve kapkara sıvıdan, bir cam şişeye biraz akıttı. Her derde deva'nın keskin kokusu dükkâna yayıldı. Köpek hapşırdı.

– Akşamları yatmadan önce, bir bardak ılık şaraba bir damla akıtıp erimesini bekledikten sonra içeceksin. Tatlı şarap olsa daha iyi olur, çünkü ilaç müthiş acıdır. Şairin dediği gibi, tiryak, can çekişen kimsenin buz kesmiş bacaklarına can verir, senin de içini ısıtacaktır.

Genç kızı geri göndermeden önce, kapüşonunu yerine oturttu:

---

7) XIX.yy.ortalarına değin bazı hastalıkların tedavisinde ve özellikle zehirli hayvan sokmalarına karşı kullanılmış olan afyonlu bir ilaç. (Çev. Notu)

– Hadi şimdi eve dön. Dön ve neşelen. Birkaç gün sonra, gelip seni yoklayacağım.

Kapüşonun altından, yalvaran, ufacık bir ses duyuldu:

– Aman, Allah aşkına anneme hiçbir şey söylemeyin.

Eczacı anlaşılmaz bir yanıt mırıldandı. Ve Mathilde'i kapıya değin geçirdikten sonra, gölgesinin eşliğinde, doğan güne karşı uzaklaşırken, onu gözüyle izledi. O sırada kendi kendine diyordu ki, melankolinin süt kardeşi olan aşk üzerine pek fazla bilgisi olmadığı için, yazmakta olduğu kitabında, aşka dair pek bir şey söylememişti. Anımsadığı bir şey varsa, o da eski insanların, kendilerini her iki Venüs'e birden kaptırmalarıydı: Jüpiter'le Işık tanrısının kızı olan ışıltılı Venüs'le, Erabos'la[8] Gece'nin çocuğu olan somurtgan Venüs'e.

Köpek eşikte duran Gioseffo'nun yanına gitti.

– Sevgili Orion, dedi eczacı ona ve bir yorumda bulundu: Korumamıza aldığımız küçük kız artık büyüdü ve bundan böyle, yaşamdan aldığı her şeyin bedelini ödemesi gerekecek.

Tam o anda, 6 at koşulmuş bir arabaya binmiş borazancılar takımı geçmekteydi. Sitenin dört kapısında birden karnaval için duyuru yapmaya gitmekteydiler.

"Monsenyör, Kardinal Ondedei'ye.
"Çok değerli ve pek saygıdeğer Senyör, ünlü koruyucum..."

Gioseffo tüyden kalemini bırakıp başını kaldırdı. Yazmış bulunduğu iki satıra morali bozularak baktı. Sesli harflerin kalın yerleri fazla şişik adeta tombul tombuldu, sessiz harflerin ince yerlerinin mürekkebi ise fazla duru olmuştu. Büyük harflerin kıvrımlarına gelince, peruğunun lüleleri gibi çitişik ve kertik kürtüktü. Acemice ve titrek titrek çizilmiş süslemelere bakıp utanç duydu.

8) Erabos: Yun.mit. Cehennem tanrısı. (Çev. Notu)

Eczanenin övünç kaynağı olan mürekkep bile, ona donuk ve sümük gibi göründü. Oysa onu, her zamanki gibi, babasından kalma tarife titizlikle uyarak hazırlamıştı: Zaçyağı, İstria mazısı kozalağı ve keskin şarap. Yoksa han lokantacısı ona, nasıl olsa perhizde diye, sulandırılmış şarabını mı satmıştı?

Gioseffo kâğıdı yanı başına bıraktı. Gittikçe incelen mektup kâğıtları paketine dalgın dalgın baktı, göğüs geçirdi ve eline boş bir kâğıt aldı.

"Monsenyör, Kardinal Ondedei'ye.

Çok değerli ve pek saygıdeğer Senyör, ünlü koruyucum...

Yıllar önce, atak bir yalnızlık içinde girmiş bulunduğum yolda iyi bir yere gelmiş bulunuyorum ve Kardinal Hazretleri'nin lütfettiği yüreklendirici ve babaca sözleri sayesinde, ikiye katlanmış bir şevkle ve umduğumdan daha uzun bir solukla ilerlemekteyim.

Yolun sonunu uzaklarda, nerdeyse görebilir olduğum şu günümde, Kardinal Cenapları'nın orada ve beni bekler durumda olacaklarını düşünmeye cüret etmekteyim. Böylece, yıllar yılı ve geceler boyunca, talan yoluyla biriktirdiğim ganimeti kendilerinin ayaklarının dibine, tümüyle sermiş olacağım. Ben bu birikimi Latin dili halk ozanlarının ve yazarlarının gümüş kasalarından, filozofların ve hekimlerin demir sandıklarından aşırdım, halk bilgeliğinin sadaka kumbaralarından yürüttüm, ayrıca İncil ve Tevrat'ın altın yaldızlı dipsiz hazinesinden edindim.

Yetersizliğimi bilmekte olan Hazretleri'ne şunu kesin olarak belirtmek isterim ki, benim bu yapıta yapabileceğim katkı, ortaya konmuş olan konuyu biçimlendirmekten öteye geçmeyecektir; iyi niyetli okur, kendisi için ivedice çırpıştırılmış bir uyarı notu bulurken, yüreğimin minnetle titreyen sesini dinleyerek yazmış bulunduğum ithaf sözlerini okuyacaksınız:

Dünkü soğuk ve apaydınlık gecenin bana bu kitap için esinlediği adı, Kardinal Cenaplan'nın onayına sunuyorum: Melankoli'ye Panzehir. *Madem ki burada toparladığım küçük tiyatro oyunları, özdeyişler, merak uyandırıcı bilimsel şeyler, bilmece –bulmacalar*

ve birtakım şaklabanlıklar hipokondri[9] zehirini sulandırmaya yarayacaktır -umarım öyle olur- ve ruhun karanlıklarını dağıtacak, yalnızlığı dolduracak ve yabaniliği evcilleştirecektir, ben de kitabıma Melankoli'ye Panzehir *demeyi isterdim.*

Eğer zavallı kişiliğimi ortaya dökerek, pek yüce Varlığınızın dokunulmaz huzurlarını bozmak gibi bir çekincem olmasaydı, ilkgençlik yıllarımdan beri benliğimi sarmış olan melankoli duygusunu ve onun yarattığı ruh halini daha uzun uzadıya anlatabilirdim."

Eczacı, kargacık burgacık haliyle, bir öncekinden kalıcı yeri olmayan mektuba uzun uzun baktı. Güzel yazı yazmakta usta birine yazdırmalıydı onu, ama kitapçı dükkânına son girişinde, cüzdanı iyiden iyiye boşalmıştı. Esnedi ve ağzından bir buhar bulutu yükseldi, tıpkı kapağı açılan bir tencere gibi. Yün takkesini burnuna dek indirdi ve kalemini hızlandırdı.

"Pek Saygıdeğer Efendim, seçmiş olduğum bu başlık, acaba yaşadığımız yüzyılın anlayışına uygun mudur, değil midir, bunun takdiri size düşer. Bana sorarsanız, yüzyılımız, eşi görülmemiş harika yapıtlar üretmiş ve her biri birer dâhi olan birtakım kişilere karşın, yine de derin ve iç karartıcı bir melankoli sisine bürünmüş durumdadır. Ne var ki, nasıl Yüce Monsenyör'ün lütfettiği güneşle, ruhumu saran sis anında dağılıverdiyse, benim cılız mum ışığım da, övünmek gibi olmasın ama, kitabımı okuyacak olanlann ruhundaki karanlığı dağıtacaktır.

Aslına bakarsanız, benim en büyük beklentim budur. Bunun dışında, başkaca hiçbir çıkar gözetmiyorum, hiçbir şan şöhret peşinde değilim. Eğer adım, pek yüce ve gerçek bir sanat-bilim

9) Yunan kökenli bu sözcük, kişinin sürekli, kendi sağlığı konusunda kaygılanması ve iyileşmezliği yolunda düştüğü saplantılı ruh halini anlatır. (Çev. Notu)

koruyucusunun güçlü kanatları altında bulunmanın mutluluğuyla anılırsa, bu bana yeter.

Başkaca diyeceğim yoktur; ekleyeceğim tek şey: Kardinal Cenapları'nın bilmelerini isterdim ki, kendilerinin pek mütevazı ve fedakâr kölesiyim."

Eczacı mektubu imzaladı ve yüksek sesle okudu. Orion tek gözünü açıp baktı. Ve başını tembel tembel iki kez sallayarak onayladığını bildirdi.

– Şimdi koşarak Auberge de la Roue'ya gidiyorum, dedi. Umarım posta henüz gitmemiştir. Kardinal Cenapları herhalde bu suskunluğumun nedenini merak etmektedir. Düşünsene, iki buçuk aydır kendisine tek sözcük yazmış değilim.

Köpek hamaratça dikilip, zeytin dallarını andıran çarpık ve boğum boğum arka bacakları üstünde salta durdu, bir de kuyruk salladı. Gioseffo başmarmağını onun burnunun önünde ahenkle iki yana sallayarak köpeği isteğinden caydırdı:

– Yok, hayır. Dışarısı çok soğuk. Sonra nezle olursun. Ayrıca koşarken, bana ayak uyduramazsın artık. Sen ki bir zamanlar Eola'dan[10] daha hızlıydın!..

Gioseffo mektubu katladı ve kanatlarını açmış melek biçimindeki mührü -eczanesinin tabelası bu simgeyi taşıyordu– bastı.

– Sen benim, daima yüz adım önümde, gözcü gücüm oldun, diye sürdürdü sözlerini. Durmak nedir bilmezdin. Şimdi dinlen artık. Ve için rahat olsun, en güzel yıllarımız geride kaldı. *Non puerilia in nobis,* diye içini çekti, *sed puerilitas.*[11]

Köpek söz dinleyip yeniden yattı. Gözlerini yumdu ve düşünde, dupduru bir gökyüzü ve gür bir çimenlik gördü, bir de hemen şurdan şuraya uçuveren bir bıldırcın sürüsü. Eczacı mantosuna

10) Yunan ve Roma mitolojisinde, rüzgâr tanrısıdır. (Çev. Notu)

11) Latince söz, anlamı: *Bize çocukluk yakışmaz, ama çocuğuz işte.*

iyice sarındı. Başını merteklere çarpmamak için iki büklüm olup tahta merdiveni indi.

Kendisini ayazla birlikte bol yıldızlı ve rüzgârlı gece karşıladı. Ustura gibi keskin soğuk gözlerini acıtırcasına ısırdı ve onu ağlattı. Tam köşeyi dönerken, site[12] meydanındaki saatin gongu tam on dokuz kez pes tonda, son bir kez de tiz olarak vurdu.

Gioseffo duvar diplerini izleyerek, buz tutmuş çamur birikintilerinden atlayarak, deniz tuzu yüklü Yunan rüzgârının zaman zaman daldığı la grande-Rue sokağını bir solukta geçti. Sıcacık giysiler içinde birkaç yaya gördü, yabancı bir dilde kendi kendine konuşan bir dilenciyle karşılaştı ve kuyrukları dikilmiş, balıkhaneye doğru koşturup giden bir kedi sürüsüne rastladı.

Posta arabası Auberge de la Roue adlı hanın önüne çekilmiş, bekliyordu. Atlar nöbet değiştirmişti. Ağılın nemli ve ılık havasından kovulmuş olan hayvanların tepesi atmış, sinirli sinirli kişniyorlardı. Eczacı içeri girdi ve çanaklarındaki çorbayı bitirmekte olan hancıyla, sınk gibi, şişko ve uyuşuk oğlunun bulunduğu masaya yöneldi:

– Kardinal Ondedei Hazretleri'ne bir mektup, dedi büyük bir ciddiyetle. Ve sesini alçaltarak ekledi: Şu yanm paulo da hakkınız olan para.

Sonra kolunu, başmelek Aziz Mikail tarzında havaya kaldırıp uyanda bulundu:

– Bu mektup ait olduğu adrese teslim edilecek, aksi halde, onu beklemekte olan Kardinal Hazretleri'ne bir güzel hesap vermeniz gerekebilir. Sizi gidi keratalar, bilirim, evet bilirim, dedi Gioseffo -bıyık altandan gülerek- posta yükünü nehre sallayıp atıvermek daha hızlı bir ulaşım biçimidir, ama ne tekir balıkları alışıktır gelen postaya yanıt yollamaya ne de sazanlar.

12) Papalığa bağlı, dinsel ve siyasal kurumlarıyla bir tür çekirdek devlet olan eski zaman sitelerinin benzeri bir kent söz konusudur. (Çev. Notu)

Gioseffo poturunun ceplerini karıştırdı ve bakırdan iki minik yuvarlak çıkarıp masaya, oğlanın önüne bıraktı:

– Al bu da senin, dedi. Mektubu, Kardinal Hazretleri'nin sekreterine götürüp vereceksin. Bak özellikle söylüyorum: Sekreterin eline vereceksin.

Baba ve oğlu, kafalarını çorba çanağından kaldırmadan, ikisi birden uzattılar ellerini. Ama önce davranıp bahşişi kapan baba oldu.

Gioseffo çevresine bakındı. Ateşin yanındaki masaya oturmuş gizemli iki yabancı, pazaryeri berberi Mengarello'yla fısıl fısıl bir şey konuşuyorlardı. Yetişkin yaşta olanı, Lövanten tipli, siyah saçlıydı, gözleri parlak, adeta ışıl ışıldı, bakışlarının tutkulu olduğu söylenebilirdi, etli dudaklar ve yalnızca çenesinin üstünü örten sert bir keçi sakalı vardı. Daha çok gösteriş hevesinden kaynaklanan bir şıklık sergilemekte olan özenli giyimiyle yüzündeki avama özgü çizgiler zıtlaşır gibiydi. Üstündeki pahalı giysiler çalıntı giysilerdi sanki. Adamın sağında duran beş-altı yaşlarındaki oğlancığın üzerindeki, vücudunu baştan ayağa saran ve şöminenin alevini yansıtan sarı janjanlı ipek pelerini ise, "purgatoire"daki[13] alev dillerinin arasında kalmış bir ruh görünüşü veriyordu çocuğa. Kamının üstünde tümselen irice hörgüç, gizlenmiş bir hurç ya da paket olabilirdi.

Bu iki kişinin arasında, tanımlanamaz bir benzerlik vardı. Belli belirsiz bir aile havası. Gioseffo bakışıyla, arabacıdan açıklama bekledi.

– Benim arabayla geldiler, dedi, Bologna'dan. Başka hiç bilgim yok.

O sırada iki yolcu, Mengarello'yu selamladıktan sonra, ayağa kalkmışlardı, merdivenden çıkıp odaların bulunduğu kata vardılar. Kendileri için hazırlanmış yiyeceklerden çok az yemişlerdi. Masanın üstünde, el sürülmemiş, kralların ağzına layık yiyecekler

13) Hıristiyan inanışa göre, ruhların, günahlarından arınmak üzere, bir süreliğine eyleştikleri yer. (Çev. Notu)

öylece duruyordu. Yetişkin yaştaki adam, karnı öne doğru tümselen ve hamile gibi yürüyen yavrucağın elinden tutuyordu. Sevgili yavrunun pelerinin altında taşıdığı top gibi ağırlık gergin gergin belli oluyordu.

Berber eczacıya yaklaştı ve kulağına fısıldadı:

– Üstat, yarın seni dükkânımda bekliyorum. Şu çocuğa iyice baktınız mı? diye sordu. Biliyor musunuz ki o bir doğa mucizesi? Şimdiye dek gördüğünüz en şaşırtıcı ve hayranlık uyandırıcı şey. Üniversiteler, Akademiler, yüksek soylular sınıfı ve taç giymiş başlara değin herkesin gözünde, paylaşılamayan varlık haline gelmiş o. Şimdi Roma'ya gidiyormuş, Papa Hazretleri'ne takdim edilecek, deniliyor. Burada kısa bir mola veriyor. Yalnızca iki gün, dinlenmek için. Yeter! Böyle deyip sustu ve sanki biri kendisini gözetliyormuş gibi, birden arkasına dönüp baktı. Çok bile konuştum ben. Yarın gelmemezlik etme, ha! Benim dükkânımda birçok soylu hanımefendi ve beyefendiyle karşılaşmış olacaksınız.

Gioseffo, iki yabancının, kokuyu içlerine çeke çeke çıkmış oldukları merdivene bakıyordu. Cüzdanı şişik müşterilere kiralanmış bitişik odadan boğuk boğuk haykırmalar ve salıverilmiş kahkahalar geliyordu:

– Niye yüreklilikten söz ediyorsun ki?diye bağırıyordu biri. Buna gerek var mı ki?

– Bu kişi sen oldukça, gerek yok, yanıtını verdi öbürü. Ama kişi ben olunca, iş değişiyor.

Eczacı bu sesi tanır gibi oldu: Kont Brancorsi'nin oğlunun o küstah sesi. Herhalde, yandaki odada, felekten gün çalıyordur. Han lokantacısı Maso iki eliyle kavrayarak taşıdığı kaz etsuyuyla geçip gitti. Dumanı tüten ve yağlıca etsuyu. Gioseffo selamlaşmadan sıvıştı. Ve karanlıklara daldı.

Gece boyu kendini şömineye atan rüzgâr, ıslık çala çala dert yanıp durmuştu. Kale duvarının öte yanında, tekdüze tuz alanlarının

ötesinde, kumulların ve bataklıkların ardında gürlüyordu deniz, ürkütücüydü.

Eczacı gözünü kırpmamıştı. Birbirini tutmaz ve anlaşılmaz düşünceler, dostça olmayan uyarmalar, ısırırcasına acı veren anılar yoklamıştı kendisini. Zaman zaman bu ev, burada daha önce yaşamış olanların geliş-gidişlerini, sürüdükleri adımları ve soluk alıp verişlerini geri getirirdi. Babasının suratı, öksürmekten kıpkırmızı olurdu, kardeşleri duvarların arasından geçerek girip çıkarlardı. Bir köşede, rahmetli olmuş ve asla huzura kavuşamamış annesi, açık renk ve ürkmüş gözlerini Gioseffo'ya diker, bakar dururdu.

O sabah havanda, yanmış kalsiyum dö karbonat tortusunu döverken, Gioseffo'nun kolunda güç kuvvet yoktu; Orion'un hareketleri de her zamankinden daha güçsüzdü, öyle ki ayakları üstünde duramadığından, Gioseffo'yu gözleriyle izliyordu; o sabah dükkâna uğrayan müşteri sayısı da azdı, gerçekten daha azdı. Bir tek bayan gelmişti ve soğuktan olma çatlaklara karşı iki dirhem krem alıp gitmişti.

Saat on bir'e geldiğinde, Gioseffo anahtarını eczanenin kapısındaki kilidin içinde bir tek kez çevirdikten sonra, kent meydanının yolunu tuttu. Güneşin ışığı anacaddeye civadan olma upuzun bir kuyruk gibi akıyordu ve Gioseffo bu akışa doğru tırmanırken, gözkapaklarını kırpıştırıyordu. Gözleri kamaştıran bu aydınlığın içinden, bir görünüp bir yiten şeyler geçiyordu: ancak gidip çarptığınızda gerçeklik kazanan toz bulutları gibi.

Mengarello'nun dükkânının önünde, kemerlerin altında sıra beklemekte olan küçük bir grup vardı: Başka kişilerle birlikte, iki doktor, bir din adamı, iki tacir ve eczanesinin tabelâsında Kraliçe amblemi bulunan Maestro Girolamo da oradaydı.

Maestro Girolamo, Gioseffo'ya doğru gelirken ona şöyle seslendi:

– İşin içinde bir aldatmaca mı var dersin? Ama doktor Bruni (doktor Bruni demek, şu senin benim bildiğimiz Aziz Thomas[14]

14) Aziz Thomas Aquinus (XIII.yy) İtalyan Tanrıbilimci ve kilise bilgini. Aklın özgürlüğünü savunmuştur ve ünlü *Summa Theologiae*'nin yazarıdır. (Çev. Notu)

demektir), bunun bir mucize olduğunu, yeminle söylüyor. Kadınlar fenalık geçiriyormuş, papaz okulu öğrencilerinden biri aklını oynatmış.

Gioseffo omuz silkti.

– Bakalım, göreceğiz. Ama doktor Bruni katı bir hakemdir. Ona güvenelim.

Dükkânın kapısı açıldı. On-on iki kadar asilzade ve burjuva, heyecanlı heyacanlı tartışarak dağıldılar, aralarında bet beniz kalmamış ve gözleri parlayan iki de genç bayan görülüyordu. Eşikte, Gioseffo'yu, Mengarello'nun yardımcısı Bastiano durdurdu:

– Tam (1) paolo, dedi.

– O kadar pahalı, ha? dedi eczacı, şaşkınlık içinde; nerdeyse geri dönecekti.

Ne var ki insanların arasında şöyle ya da böyle görünmeyi önemseyen biri olması Gioseffo'yu durdurdu: Yoksulluğunun göze çarpmasından utanıyordu, oysa her şey -sıskalığı, solgunluğu ve giyim kuşamı- bunu zaten dört yana ilan etmekteydi.

Mengarello seyircilerin yarım daire halinde durmalarını sağlamıştı. İki yabancı, dükkânın dip tarafında yerlerini almışlardı. Büyüğü ayakta dikiliyordu ve sol kolunu devasa bir koltuğun meşin arkalığına sarmıştı, yavru ise, kıyılan kabartma süslerle bezenmiş bu koltuğun üstüne, minicik bir top gibi oturtulmuştu. Üstünde yine o san ipek peleriniyle. Gizli yükü de yine o pelerinin altına gizlenmişti. Melek çocuğun suratı sıkıntılıydı, kömür gibi kara gözleri ise, havada görünmeyen sineklerin uçuşunu izliyordu.

– Biz Venedikliyiz, diyerek söze başladı adam. Adım Francesco Colloredo. Bu çocuk oğlum Giovan Battista. Beş yaşındadır.

Adam, bir hamlede ve tiyatrovari bir jestle, çocuğun üstündeki pelerini çekiverdi.

– Ve işte Giovan'ın ikizi Lazzaro. Çocuklar vaftiz edildiler, diyerek özellikle açıklama yaptı. İkisi de vaftiz edildi. Anneleri, ruhu şad olsun, bunları doğururken öldü.

Topluluktan koro halinde ünlemler yükseldi. Giovan Battista'nın karın çukurunda, ikiz kardeşi Lazzaro tüm gövdesi, bir ağaç dalı gibi, apayrı belirmekteydi, ancak kuruyup kurbağa bacağı gibi ikiye bükülmüş tek bacağının dışında, bu gövde kardeşinin etine batık durumda, kemere dek uzanıyordu. Biçimsizleşmiş kolları göğsüne çapraz konulmuş ve ipekli bir eşarpla birbirine bağlanmıştı. Başı arkaya atılmış ve gözleri kapalıydı. Burun delikleri ise, başka dünyalardan yayılan şeyleri algılayacak biçimde açılmış durumdaydı, açık duran ağzında, çift sıra ve pek güçlü dişleri görünüyordu, lüle lüle, uzun ve kızıl saçlar ikiz kardeşin dizlerinin üstüne dalga dalga dökülüyordu. Giovan Battista'nın üstünde, işlemeleri ışıl ışıl parlayan turkuaz mavisi kadife bir elbise vardı. Bunun altına giydiği dantel gömleğin yakası boylu boyunca açık bırakılmştı. Lazzaro ise, beyaz kapitone pamukludan bir tünik giymişti. Yarım daire şimdi daha da sıkışmıştı.

– Bir hilkat garibesi! dedi Maestro Girolamo, kekeleyerek, etten kemikten, bir aykırı yaratık

– Bunun bir benzeri Liceti nin incelemesinde vardır. diyerek pekiştirdi Gioseffo.

– Kimin dediniz? diye sordu Mtr. Girolamo.

– Padova Okulu'ndan Fortunio Liceti. Kuyrukluyıldızlar ve anlaşılmaz hiyeroglifler konusunda da yazıları vardır Liceti'nin.

Fizikçi doktor Moderati, gözlemde bulundu:

– Lazzaro'nun güçlü dişleri var. Belki de yiyip içiyordur.

Baba açıklama yaptı:

– Hayır, kendisi yiyip içmiyor; gıdasını ikizinden alıyor.

– Ama yaşam belirtileri gösteriyor, değil mi?

Yabancı göğüs geçirdi:

– Evet arasıra. Kollarından birini kımıldatıyor. Ama Giovan Battista onunla konuşuyor, oynuyor. Ona deli oluyor, Efendim. Ama, herhalde bir oyuncakmış gibi. Çünkü kardeşinin kendisine yanıt verip vermediğini bir tek Giovan biliyor, bir de Tanrı biliyor, ululuğuyla.

Ve böyle derken, adam haç işareti yaptı.

Din adamı Peder Vanucci, onu tepeden tırnağa, sertçe bir süzdü:

– İkisinin de vaftiz edildiğini söylediniz. Vaftiz kutsamasının gerçek, tam ve geçerli sayılması için vazgeçilmez iki önkoşul vardır. Birincisi o kişinin canlı olması. İkincisi, adının daha önceden konmamış olması gerek. Ve biliniz ki, bir insanı ikinci kez vaftiz ettirmek, en büyük günahlardan biridir.

Peder Vanucci orada bulunanlara dönüp şöyle dedi:

– Şimdi bilimin ışığına başvuruyorum. Lazzaro'nun canlı ve bağımsız olarak var olduğunu ve insan biçiminde bir ur, ya da bedensel herhangi bir eklenti olmadığını kesinkes söyleyebilir miyiz? Ve Lazzaro'yu vaftiz etmekle, Tanrı hoş görsün, Giovan Battista'nın ikinci kez vaftiz edilmiş olduğunu, kesin olarak söyleyebilir miyiz? Umarım ki, dedi, tersleyici bir tonda, vaftiz kutsamasını gerçekleştiren rahip bunu önkoşul bildirerek ve koşul tümcesini söyleyerek yapmıştır: *Si baptizatus es, non ribaptizo.*(15)

Yabancı adam kollarını iki yana açtı:

– Size ne diyeceğimi bilemiyorum Peder, diyerek karşı çıktı: Bizler dini bütün Hristiyanlanz.

Doktor Moderati çenesini kaşıdı:

– Belki bir çözüm bulunur, diye homurdandı. Yani, iki ayrı kişi olup olmadıklarını anlayabiliriz, demek istiyorum. Mengarello'ya dönüp, "Bana bir neşter bulabilir misiniz?" diye sordu. Şu apse yarmak için kullanılan neşterlerden, diyerek düşündüğünü aydınlığa kavuşturdu.

Berber, dükkânın arkalarına gidip gözden kayboldu. Yabancı dehşete düşüp, araya girdi:

– Ekselansları, oğullarıma ne yapmak niyetindesiniz?

Doktor Moderati bir kaşını kaldırdı:

– Tasalanmana gerek yok, yanıtını verdi. Zararsız, küçük bir deneme yapacağız.

---

15) Lat. söz, anlamı: Ancak, ikinci kez vaftiz edilmiyorsa geçerlidir. (Çev. Notu)

Mengarello'nun kendisine verdiği ve başmarmağıyla işaretparmağı arasında tuttuğu neşterin keskin yüzünü miyop gözlerine yaklaştırıp iyice inceledi. İkizlere yaklaştığı sırada, Giovan Battista Lazzaro'yu kollanyla sardı ve onu göğsüne bastırdı. Böylece kardeşini kendisine kalkan yapmış oluyordu, ya da onu korumaya çalışıyordu.

Doktor oğlana acıdı ve eliyle saçını okşadı:

– Hiç korkma, dedi, hiçbir şey duymayacaksın.

Doktor, Lazzaro'nun omzunu açtı ve oraya ufacık bir çentik yaptı, iğne batırılmış gibi sanki. Ve hemen örttü. Doktoru seyretmekte olan Giovan Battista'nın kılı kıpırdamadı. Kapitone pamuklunun minnacık bir noktası çıkan kandan kızardı.

Doktor Moderati çocuğa sordu:

– Acıttım mı?

Giovan Battista başıyla "hayır" işareti yaptı. O zaman, doktor oğlanın kolunu çimdikledi.

– Ay! diye bağırdı, yavrucak.

Doktor, hoşnut, kalabalığa dönüp şöyle dedi:

– Biliyoruz ki duyularımız ve hareketlerimiz, beyinden ve omurilikten gelen sinirlerle taşınır. Eğer acı duyusu, ikizlerin birinden ötekine taşınmıyorsa, bu durumda iki ayrı beyin, iki ayrı omurilik, iki ayrı sinir sistemi bulunduğunu öngerçek olarak kabul etmek zorundayız. Ergo,[16] iki ayrı insan var demektir.

Doktor Arnolfi bastonunun içi boşalmış topuzunu burnuna götürüp oraya doldurulmuş *miski amber*'den kalan kokuyu içine çekti: Tıpkı Sicilya'da, baston topuzunun içine, Verrés gülünün yapraklarını doldurdukları gibi. Ve:

– İşte cerrahların sistemi, diyerek bıyık altından güldü. *Teşrihçiler*'in uyguladığı kabaca değerlendirme yöntemi. Çift beyinmiş! Taş çatlasa tek beyin eder, hatta o tek beyin de, bütün sayılmaz bile!

Yabancı adam bundan rahatsız oldu:

---

16) Lat.bağlaç.Anlamı: Şu halde, öyleyse. (Çev. Notu)

– Oh! Hayır, Ekselans. Gerçi Lazzaro doğduğundan beri hep uyku halindedir, bu bir gerçek. Ama Giovan Battista her zaman uyanıktır. Sevgili meleğim, şimdiden okuma -yazmayı söktü. Bir yetişkin gibi çalışır onun kafası. Ulu Tanrım zavallı kardeşinden esirgediği zekâ payını ona vermiş. Ve bülbül gibi şakır, Giovan Battista.

İki tacirden biri çocuğa:

– Hadi bakalım, bize bir şarkı söyle, buyurdu.

– Ha evet, şarkı söyle, dedi öbür tacir de. Ve çocuğun avcuna küçük bir maden para koydu.

Giovan Battista dönüp babasının yüzüne baktı, o da söylemesi için olumlu işaret verince, çocuk kardeşini iki eliyle destekleyerek yukarı çekti ve onu annece, sevecen jestlerle kucağında sallarken, bir aşk şarkısı söylemeye başladı: Ah! ne derindir denizin suları, diyordu şarkısında, ne kadar da uzak sevgilimin evi! Ses, dumandan örülü kıvrımlar gibi sarmallar çizerek yükseliyordu. Tatlı ve naif Venedik şivesi uzak beldelerin kıvrım kıvrım bezekleriyle sarıyordu insanı ve sonra birden boşanıveriyordu ve yine birden susuyordu fırtınalar, uzakların ve uçurumların kapıları aralanıyordu, eşmerkezli daireler halinde çiziliyordu ayrılıklar ve kavuşmalar. Keşke kanatlarım olsaydı da uçabilseydim, diyordu çocuk şarkısında gözleri gökyüzüne dikilmiş. O sırada güneşin bir parıltısı düşüverdi dükkâna ve içeriyi aydınlattı. Her iki tacir de göğüs geçirdi. Gioseffo'nun yanaklarından süzülüp aktı, gözyaşları.

Şarkı bitince derin bir sessizlik oldu. Giovan babasının yardımıyla koltuktan indi. Ve kardeşinin kollarından kurtulan Lazzaro, birdenbire arkaya vuran ağırlığının kör dalışıyla indi bilinmezliğe.

Gioseffo eve döndü. En kestirme yoldan ve hızlıca değil de, surların çizgisini izleyen uzun yoldan, hem de ağır ağır yürüyerek ve başını havaya dikip ikide bir durarak. Giovan Battista'nın soluk ve kırmızı yüzü gözlerinin önünden gitmiyordu ve asalak ikizinin kül rengi teni; bir de ikisinin, içinden çıkılmaz biçimde birbirine

dolaşık organlan... işte o güneş ışını, çevresine küçücük bulutların ve kanatların toplaşmasıyla, melek yüzlü sarışın ve minicik başlarla çoğalmaktaydı... aynı anda, yankılarla çoğalan bir sesin gürlediği duyuluyordu ve bu sesle birbirine lehimlenmiş iki beden ayrılıyordu: *Lazarus veni foras!*[17]

Peki, kitabına, Hilkat Garibeleri diye bir bölüm eklese miydi acaba? diye düşünüyordu eczacı. Bu konuda bilgi edinebileceği kaynak, en başta klâsik yazarlardı, çünkü Eskiler'le birlikte, onların inandıkları aykırı yaratıklar da yok olup gitmişlerdi: Eski Romalıların kır tanrılan ve tanrıçaları, masallardaki yarı-insan yan-at yaratıklar, Hydra ve Kimera...[18] Gioseffo bunlara, kimi kadınların dünyaya getirdikleri ve insanların kendilerinden geçerek seyrettikleri yaratıkları (çünkü bunların, biçimsizleşmiş kol ve bacaklanna baktıklannda, kendi günahlarını, şu her şeyi deforme eden aynalarda görür gibi görebiliyorlardı) eklemeyi geçiriyordu aklından: Geleneklerin diline bakılırsa, her yeri kıllı kadın kollarında, boynuz çıkmış alınlarda, tımaksı ve üzeri pullarla kaplı tek ayaklarda, çift cinsel organlı Ravenna canavarında, sırayla ihanet, gurur, açgözlülük, oğlancılık ve homoseksüellilik gibi günahların birer yansısı görülmüyor muydu? Kendisi, Şövalye Felici'nin kitaplığında, boş zamanlarında, Liceti'nin ve Aldrovandi'nin yapıtlarıyla birlikte Corrado Licostene'nin ve büyük Olavio'nun yapıtlarını incelemişti.

Gioseffo bu düşünceleri, temcit pilavı gibi kafasında evirip çevirmeyi sürdürdü. Kâğıttan olma yazı evi'ne, etten-kemikten canavarların yanı sıra, pekâlâ, bunlar kadar maddesel olmamakla birlikte, onları pek aratmayacak nitelikte tuhaf ve aykırı durumları da sokabilirdi. Örneğin, kıyas yoluyla uslamlamalarda ara sıra görülen yanıltmacalar ve sakatlıklar; diyalektiğin bunlardan daha da abartılı saçmalıkları, söz sanatında ise, fantezinin uç noktalara

17) Lat.söz, anlamı: Lazarus! Çık dışarı. Lazarus'un incil'de adı Yuhanna olarak geçer, bir başka adı da Âzir olup İsa tarafından diriltildiği söylenir. (Çev. Notu)

18) Her ikisi de Yun. Mit. efsane hayvanlarıdır: Hydra, yedi başlı bir yılan, Kimera ise aslan başlı bir ejderhadır. (Çev. Notu)

taşınmasıyla ortaya çıkan aykırılıklar ve değişik değişik dillerden edinilmiş sözcüklerin karışımından oluşmuş melez sözcükler, aksak vezinler ve tıpkı ayrıkotunun toprakta yayılması gibi, yüzyılın humusunun kitaplarda yeşerttiği onca kof ve şişirme şeylerin yanısıra bir sürü utanç konusu.

"Pek Saygıdeğer Senyör Hazretleri ve ünlü koruyucum": Gioseffo bu yeni tasarısının Monsenyor Kardinal Ondedei'nin pekâlâ hoşuna gideceğinden emindi.

Gülümsedi, ellerini oğuşturdu ve birden hüzünlendi: Ateşe atılmış ve tavını bekleyen yeterince demir vardı zaten. Uykusuz gecelerin ise haddi hesabı yoktu. Öyle ki yazacağı şeyin hesabını yapacak hali bile yoktu. Yok canım, on bölüm yeter de artardı bile. Ayrıca kimi sayfaları hafifletmek gerekiyordu, baştan sona yeniden yazılacak sayfalar da vardı. Ve de, karanlığa ve uykuya karşı koya koya, bunların tümünü yeniden işlemek, perdahlamak, parlatmak gerekiyordu. Ondedei Hazretleri'nin sonsuz şanı-şerefi için.

Kartal, yedi kat göğün yedinci ve tanrısal katında, hükümdar kürsüsüne tünemiş, alttaki kalabalığa egemen bir bakışla bakarak uğultunun kesilmesini bekledi. Sonra boğazını kazımak için öksürdü ve boğuk bir sesle, *Kuşlar Akademisi*'nin kutsal koruyucusu olan Başmelek Gabriel duasını okudu. Ardından, Dünya'daki koruyucusu olan Kardinal Ondedei Hazretleri için ayinlerde söylenmesi âdet olan saygı sözleri duyuldu ve bu bölüme yalnızca, Turna kuşu dedikleri Maestro Gioseffo, başını hafifçe eğerek eşlik etti.

İşte böylece, beş yıl önce Marki Agolanti'nin kurucusu olduğu *Akademi*'nin yirmi yedinci oturumu, bu onurlandırıcı topluluğun geleceğinin Yer'deki ve Gök'teki koruyucularına sığınılarak açılmış oldu. Marki bu kuruluşu kendi özel malikânesinde barındırdığı ve böylece ona bir genel merkezle birlikte, yaşama olanakları

da sağladığı içindir ki Kartal unvanını alarak, *Akademi*'nin ömür boyu Kralı ilan edildi.

Akademi'nin armasıyla -gümüş zemin üzerinde, lâl rengi taç giymiş kartal- Agolanti ailesinin arması birbiriyle tam örtüşüyordu ve Marki'yi son derece mutlu eden şey de kuşların rengârenk tüyleriyle, edebiyatçıların çoğu kez rengini yitirmiş kalemi arasındaki incelikli uyumdan çok, buydu işte.

Hükümdar kürsüsünün tam ortasındaki panonun tepesine konmuş bir kartal, kurumlu ve yabani... Ve de gaz lâmbalarının titreşimleriyle kıpır kıpır olmuş, Yaratılış'ın öbür kuşları, *Akademi* üyelerinin oturmakta oldukları – Bunlar soylularla, papazlardı, bir de soylu olmayan- Gioseffo gibi sanatçılar ve ikinci sınıf vatandaşlar vardı ki bu sonuncular için aranan tek koşul *Muses*'lerden[19] birinin öğrencisi olmaktı, – üç sıra halinde ve yarım daire biçiminde dizilmiş kanepelerin üstünde birer yapma kuş gibi uçuşup duruyorlardı.

Kral'ın arkasındaki duvara *Akademi*'nin amblemi çizilmişti: Bir çayırlığın ortasında, bir meşeyle bir defne ağacının arasında evcil kuşlarla dolu kocaman bir kuşhane; arka planda, tepelerine küçük çan kuleleri yerleştirilmiş diken diken görünümlü site surları; amblemin altında ise, çevresi süslemeli şu söz: *Rare aves.*[20]

Karnaval sayesinde, genelde buraya giremeyen kadınların da girmesine izin verilmişti. Tümü on iki kadardı ve iklimin kış mevsimindeki çetin koşullarına meydan okuyarak buraya gelebilmişler ve en ön sıralara oturmuşlardı; Agolanti malikânesinin kadınlarıyla bunlar arasında karşılıklı gizli şeyler paylaşılırken, bir yandan da üstünde drajeler, çamfıstıklı pastalar, Napoli türü mostaccioli'ler[21] ve Bergamo tarçını bulunan tepsiler alınıp veriliyordu.

---

19) Yun. Mit.'deki 9 sanat perisi. (Çev. Notu)

20) Lat.deyim, anlamı: Bulunmaz (nadir) kuşlar. (Çev. Notu)

21) İtaly. sözcük. Bal, pekmez ve kremayla yapılan bir tür yiyecek. (Çev. Notu)

Gioseffo'nun gözleri Mathilde'in annesinin ince uzun ve sert ifadeli yüzünü aradı, ama bulamadı. Yüreği, o anda, bir sezginin acısıyla burkuldu. *Martı* dedikleri Filippo amcanın yeri de boş duruyordu.

Kartal, başını yana eğerek ve sağ kolunu daire biçiminde açarak bel kırıp öne doğru eğildi halkı selamladıktan sonra söze başladı:

– Pek kibar Bayanlar ve pek seçkin Akademi üyeleri, karnaval mevsimlerinde, hafif ve eğlenceli konuları görüşmek âdettendir. Konuşulacak konular arasında, aşktan daha hoş bir başka konu var mıdır ki? diye, konuklarına dönerek sordu; onlar da sevimli sevimli onayladılar. Şu halde aşktan söz edeceğiz. Ancak, dedi, Kartal, bunu yaparken alçakgönüllü olmanın sınırlarını aşmayacağız ki, Bayanların iffet duygularını zedelemeyelim ve de *Akademi*'nin defne dallarının rengini kızartmayalım.

O arada yazman -*Keçisağan* dedikleri, piskoposluk meclisi üyesi Alberici- tutanaktan başını kaldırdı ve bu uyarıyı ciddiyetle onayladı.

Kral şöyle dedi:

– Ulu bilgin sayın *Baykuş*'tan şu soruyu yanıtlaması istenmektedir: Bir kadının sevgisini kazanmanın en etkili yolu, onun çevresinde pervane olmak mıdır, yoksa sakınımlı ve ölçülü davranmak mı? Kendisi neredeyse Mısır'daki İskenderiye kitaplığıyla boy ölçüşür durumda olan kitaplığında, elbette bu sorunun bir değil bin yanıtını bulmuştur. Ve eğer bu bilgiler aklında kaldıysa, dedi bıyık altından gülerek, kafasında bu sorunun bir o kadar da yanıtı olmalı. Öyleyse, bizi aydınlatsın, ancak lafı fazla uzatmasın, çünkü hanımlar çalçenelikte kendilerinin geçilmesinden hiç hoşlanmazlar.

Baykuş dedikleri şövalye Felici avuçlarını kanepeye dayadı ve dinleyenlere doğru eğildi:

– Ahenkli sesinizle çınlayan bu salonda, diyerek tumturaklı konuşmasına girişti, Memnon heykelinin sesinden daha büyüleyici...

Keçisağan'ın ağzı açık kaldı, afallamıştı:

– Memnon? Kim ola ki?

Şövalye Felici, esinlenmiş gözlerini gökyüzüne dikerek devam etti:

– ... yine bu salonda, cazırtılı ve tiz sesli *Baykuş*'un, özgürce görüş bildirmesine izin vermeniz de... Oh, acizane görüşlerimdir bunlar. Zaten sözler hava basılmış birer baloncuktur. Şişirilmiş ve patlamaya hazır ipince gaz torbacıkları. Bana gelince, nefes tüketmekten bana hiçbir zaman hayır gelmemiştir. Bu nedenle, ben kendi payıma, fazla konuşmaktan yana değilim. Yani, seven erkeğin fazla gayretkeş olacağına, ölçülü davranması daha iyi olur, derim.

Gece değil midir aşkların anası? Aynı zamanda suskunlukların bekçisi? Ve suskun bir bakış düşük bir çeneden daha güzel anlatmaz mı anlatacağı şeyi? Yok, hayır, Beyler, bir kadının sahip olduğu güzellikleri ve değerleri dudaklarınızda değil yüreğinizde taşımalısınız. Nitekim, yaşadığı dönemde, Büyük Paoli de böyle demiyor muydu?

"Dilin buz gibi olsun, yüreğin alev alevken."

Kadınların oturduğu sıradan, bir nezaket alkışı yükseldi. Baykuş sağa sola kerhen bel kırarken, kafasını Yahudiler'in salladığı gibi sallıyordu:

– Biliyorum dedi, sesinde bir sinirlilikle sürdürdü konuşmasını. Kimi acemi âşıklar vardır, sevdikleri kadının peşinden ayrılmazlar ve avının ardına düşmüş tazılar gibi, kadını izlerler ve bezdirirler. Sevgili gidip bir tapınakta diz çökerken, kendinden geçmiş zorba hayranı, kadının ayakları dibindedir; kadın tiyatroya gidecek olsa ve şöyle bir şen-şakrak gülecek olsa, bu gülüşe hemen, sevgiliye tapan erkeğin boğuk sesi eklenir; kadın baloya gidecek olsa, âşığı kendini balonun listebaşı çağırılmış kişisi sayar, hem de kıskanç ve üsteleyici olduğu için, kadını öyle kıskıvrak sarar ki başkasıyla hiç dans ettirmez. Zavallı kadın, bari kendi babaevinin dört duvarı arasında özgür olabilseydi! Ne gezer, orayı da kuşatması altına almıştır, âşık! Bekçi köpeği gibi, yatar kadının eşiğine.

Kafa sallama şimdi tüm vücudun sallanması halini almıştı. Gazaba gelmiş bir denizin üstünde sallanıp duran yelkenli geminin küpeştesine sarılmış denizci gibi, kürsüye asılmış bulunan Baykuş gürledi:

– Kendisine centilmen dedirtmek için adını yapışkana çıkartan kişi, hem çok saftır hem de gafil! Bayanlar, Baylar, ölçülü davranmak, budur aşkın püf noktası!

Tüm hanımların ve Akademi üyesi beylerin bakışları, Kont Soriani'nin dul eşi Violante'nin safça suratına ve çiçek açmış dekoltesine dikildi; çünkü Kont Soriani sağlığında, Şövalye Felici'nin bu tumturaklı ılımlılık öğüdünden yararlanmış olan tek kişi olmuştu.

Baykuş yeniden başladı konuşmaya:

– Gürültü patırtısıyla yüreklere dehşet saçan seller, birkaç saat geçmeden kurur gider, diyerek uyarıda bulundu. Oysa sessiz sakin akan ırmakların suyu hiç kesilmez. En yüce uyum gök küreler arasındaki, boyun eğiş halinin uyumudur. Kadın, dilini frenleyen ve onu tutmayı beceren erkeği ayırdetmeyi bilir. Çünkü o, üstün ve yüce bir duyguyu barındıran kalbi çok iyi tanır.

Kırlaşmış ve diken diken olmuş peruğunu yerine oturttuktan sonra, yeniden soluk aldı:

– Ancak, ben burada ölçülü olmayı ve suskunluğu överken, düşünüyorum da çenebaz olmakla suçlanabilirim. Gerçi cırcırböceğinin Delphoi'deki Apollon'ca[22] kutsal sayıldığını bilmeyen yoktur ama, ben yine de sözlerime nokta koyuyorum ve susuyorum.

Şövalye Felici yerine oturdu. Alçakgönüllü bir gülümsemeyle karşıladığı alkışlar, aslında uslamlamada ortaya koyduğu mantıktan çok, konuşmasının umulmadık kısalığını ve beklenmedik tarzda bitivermiş olmasını övmeye yönelikti.

Yeşil Ağaçkakan dedikleri doktor Amolfi ayağa kalktı ve dantel eşarbını *yalızlaya yalızlaya* şöyle dedi:

---

22) Yun.Mit. Güneş Tanrısı olup Delphoi'de bir tapınağı bulunmaktadır. Özel zevki için, şiir ve müziği yarattığı söylenir. (Çev. Notu)

– Acaba bilgin Baykuş bize özdeyişlerin bilgeliğine inanıp inanmadığını söyleyebilir mi?

Kurulmuş tuzak kokusunu hemen alan Baykuş yanıtı yapıştırdı:

– Bu, özdeyişin kimin sözleri olduğuna bağlı: Düşünürlerin sözleri mi, yoksa avamın sözleri mi?

Yeşil Ağaçkakan hiç gerilemedi:

– Madem ki sürekli ortada görünmek ve sevgiliye yakın bulunmak ödüllendirilmiyor, o halde, niye "Gözden ırak olan, gönülden de ırak olur" demişler?

Baykuş kendini beğenmiş bir bakışla, itirazcının hak ettiğini verdi:

– Konuyu gagalayan *Yeşil Ağaçkakan*'a, benim yerime aşağıdaki şarkının sözleri yanıt verse daha uygun olur:

Aşk göğü değiştirir, gönül bağını değil,
Bedenler aynlsa da, kalpler birliktedir.

Ardıç dedikleri ve ayaklarında gut hastalığı bulunan akademisyen yorgun argın ayağa kalktı ve gak guk etti:

– Ben Baykuş'un görüşüne katılıyorum. Çünkü, aşkın şaşmaz bir inancası olan öpüşme, dudakları mühürleyerek, susmayı gerektirir. Ve öpücük şöyle der gibidir:

Var tadını çıkar şimdi, hiç konuşma:
Çünkü öpücükler, sessiz söz veriştir aşka.

Saka kuşu tartışmaya katıldı. Sesini titrete titrete *Oculi sunt in amore dulces*[23] dedikten sonra, sevilmeyi isteyen çekingen ya da ılımlı bir âşığın, oklarını elinden bıraktığı anda, hemen hemen savunmasız kalmış olacağını belirtti. *Ötleğen,* çeşitli makamlar üzerinde üzerinde gezindikten sonra, tatlı bir tonda dedi ki, göz-

23) Lat söz, anlamı: Aşkta bakışlar tatlılaşır. (Çev. Notu)

ler aşk fırtınalarında yanan farlardır. Kara tavuk ıslık sesi çıkararak yanıt verdi: Aşkın gözü bir köstebeğin gözü gibi kördür. *Serçe* cik cik öttü. *Puhu kuşu* uludu. *Karga* gakladı. Ve son olarak *Güvercin* şöyle kuğurdadı:

Ah! Ne büyük delilik,
Bir kadın için, o benim demek!

Kuşlar, Güvercin'i oybirliğiyle onaylamak zorunda kaldılar.

O sırada Gioseffo, Kardinal Hazretleri'ne, matbaadan henüz çıkmış, dumanı üstünde kitabının bir nüshasını sunacağı günün belki de yakın olduğunu düşünmekteydi. Boş midesinin verdiği hafiflikle kanatlanmış olan zihni o bembeyaz ve hışır hışır kâğıda doğru uçup gitmişti. Kitabının, iyiden iyiye biçimlenmiş kapak kâğıdına doğru. Gerçi Gioseffo adı orada minnacık yazılmış olurdu ama, buna karşılık Ondedei Hazretleri'nin büyük puntolarla yazılmış adına sarmaşmış ve ondan asla ayrılamaz biçimde yer alarak... Ve zihni, bugüne bugün Papalık yasal elçisi durumunda olan Kardinal Hazretleri'nin metin dışı basılmış portresine doğru uçup gitmişti: Heybetli, iyi niyetli bir yüz, göğsünde madenden oyma haçı, sağ elinde ciltli bir kitap tutmakta, parmağında yüzüğü ve onun yakut taşı görünmekte ve arkadaki perde, bir tiyatro sahnesi gibi açıldığında, Kilise'nin krallarından birine ait çalışma odası, gururlu bir alçakgönüllülük içinde, gözler önüne seriliyor.

Eczacının gönlünün istediği, bu sunu töreninin tam burada, *Akademi*'nin sinesinde gerçekleşmesiydi. Yoğun bir kalabalık düşlüyordu, aynı zamanda neşeli ve tören havasına girmiş bir kalabalık. Hazretleri ise tahtına oturmuş olacaktı. Herhalde kitaba övgüler yağdıracak olan Marki Agolanti-Gioseffo bunun abartısız ve ölçülü bir hararetle yapılmasını dilerdi- el yazması nüshayı götürüp ünlü konuğa sunacaktı.

Ondedei Hazretleri sunuyu nezaketle kabul buyurup bundan duyduğu hoşnutluğu dile getirecekti, herhalde. Ve kitabı karıştırırken kendi portresini görüp duraklayacaktı ve herhalde, epey zamandır ikisi arasında süregelen yazışmalı ilişkilerini anımsaya-

caktı. Gioseffo'yu nasıl bir baba gibi yüreklendirmiş olduğunu. Ve belki, bunun ardından Agolanti köşkünde verilecek olan şölende, Kardinal Hazretleri Geoseffo'yu kendi masasına davet ederdi.

Eczacının gözkapakları iniverdi. Ağzında belli belirsiz bir gülümseme belirdi. Gioseffo şimdiden, kuşların en ünlüsü olarak, *Akademi* üyesi meslektaşlarının övgülerini ve kutlamalarını kabul ederken göstereceği alçakgönüllülüğün tadını çıkarıyordu. Bu olay nasıl da değiştirecekti yaşamını.

Eczacı yerinden sıçradı. Bir anda karşıt görüşlülerle yüz yüze gelindiğini anlayan *Kartal*'ın sesi duyulmuştu çünkü. Oturumu kapattığını ve bir de sürprizi olduğunu bildiriyordu.

Üç müzisyen belirdi: kemancı, flütçü ve lâvtacı. Bunlar orkestrada yerlerini alarak bir prelüd yorumladılar. Çaldıkları hava çok eski bir ezgiyi canlandırmayı amaçlıyordu: Flüt Pan'ın kır notalarını üflerken, keman bir haziran kelebeği gibi uçuşuyordu çevresinde, lavta ise gönül okşayıcı, süreğen basso sesi veriyordu.

Karanlığın içinden, kolalanmış ve şişirilmiş beyaz çarşaflara sarılı üç görüntü ortaya çıktı. Elleri ve yüzleri örtülü üç heykel, bunların beyazlığını gören, üstübeçten olduklarını sanırdı. Antik çağdan fırlamış ve tam tamına heykel görünümünde donup kalmış, simgesel üç insan görüntüsü.

Kartal önceden bildirdi:

– Herkül onları sihirli değneğiyle canlandıracak.

Bir kemanın hırçın titreşimlerinin uyandırdığı flütün notaları dağların zirvelerine tırmandı. Ve *Kuğu* dedikleri papaz Cortesi, bir aslan postunu sürükleyerek içeri girdi, ama kendisi bir aslan avcısından çok bir av ve yem görünümü sergiliyordu. Sağ elinde, bir dehşet lobutu yerine, bir Merkür *kadüse*'si[24] tutuyordu. Mırıldanmalar ve bastırılmış gülmelerle karşılandı; Soriani'nin dulunun attığı kahkaha ise, Allahtan, müziğin arasında kaynadı gitti.

---

24) Antik Roma devrinde ticaret tanrısı olan Mercurius'un, birbirine dolanmış çift yılan lı, ucunda iki küçük kanat bulunan ve (ticaretin ve dostluğun simgesi olan) asası. (Çev. Notu)

Flütle keman birbirleriyle cilveleşirken, papaz Cortesi, Herkül'ün o vakte değin pek duyulmamış eylemlerinden birini, şiir diliyle anlatıyordu: Arkadaşlanndan tümü yok olunca, tek başına kalan kahraman, üç heykele yaşam üflemişti:

Ruhsuz taştan oyulmuş
Mutsuz biçimlerdi!

Oradakilere sesleniyordu, Kuğu. Ve vaatte bulunuyordu:

Az sonra göreceksiniz dans ettiğini mermerlerin
Ve onları yönettiğini bir sihirli değneğin.

Herkül, törensel bir *andante* müzik desteğinde heykellere yaklaşıp, elindeki kadüse'yle onlara teker teker dokunurken, tumturaklı bir dille, haykırdı:

İmdi bakın ki değneğimle vurunca,
Canlandı her biri, başladı oynamaya,
O devler, zamanlann o mermer anıları!

Andante müzik giderek *allegretto* dans müziğine dönüştü, heykeller uyandı ve Herkül'ün dürtüklemesiyle, her biri ayaklarını usulca oynattı. İlk önce, yüzyıllık bir uykudan uyuşmuş gibi, sakına sakına, daha sonra gittikçe daha esnek ve çevikçe ve en sonunda, *jig dansı*'nın[25] ikili temposuna tam ayak uydurarak dans ettiler:

Haydi, dans edin artık coşkuyla,
Şimdi ruhunuz ve duygularınız var ya.

Ve şevklendiriyordu papaz onları:

---

25) XVI.yy'da tüm Avrupa'da moda olmuş eski bir İng. folkloru olup, ayak burnu ve topuklar sırayla yere vurularak canlı bir ritimle oynanırdı. (Çev. Notu)

Haydi ayak uydurun, durmayın,
Öyle donakalmış gibi olmayın!

Ve heykeller söz dinliyor, gayrete geliyorlardı, hoplayıp zıplayarak fır dönüyorlardı. Apollon'la kitarası ve Diyonysos'la yürekleri tutsak eden flütü buluştu: Kemanla desteklenen flüt ölgün sesli lavtayı hareketli bir dans havasına sürükledi.

Dans edenlerin durmadan değişen manevralarıyla yönlendirilen *Kuğu* da şiirden şarkıya geçiş yaptı:

Yendim: daha ne istiyorsunuz?
Ey gönlüm, bu yetmez mi?
Yendim: daha ne istiyorsunuz?

Sözleriyle cıvıldadı. Ve nakarat halinde duyulan *...uz? ...uz?* sesi, gece kuşlarının ötüşüne dönüştü. Sokak lambalarının ışığı giderek ölükleşiyordu. Birden alkışlar çınladı. *Kartal* oturumun sona erdiğini bildirdi. Bayanlar ve yüksek titr sahibi Akademi üyeleri ev sahibini izleyerek, çeşitli et ezmeleri ve pastalar hazırlanmış bitişik salona geçtiler. Öbürleri ise yollarına koyuldular.

Sulu kar yüklü Kuzey rüzgârı eczacının suratını kamçıladı ve sarı peruğunu diken diken etti. Uykuya dalmış kasabanın üstüne granit gibi gökyüzü tüm ağırlığıyla abanmıştı...

Merdiven basamaklarının bitiminde, nöbetçi askerler gibi sağlı sollu dikilmiş iki mermer büst bulunuyordu: İki yıl önce bir akciğer hastalığından ölen Kudüs Şövalyesi İdovico İppoliti ile henüz hayatta olan üretken kardeşi, üretken kardeşi, methiye ozanı Filippo'nun onurlarına dikilmiş heykellerdi bunlar. Zengin bukleli upuzun perukları, çıkıntılı alınlarıyla çökük yanaklarını ve görkemli

burunlarını tamamlıyordu. Her ikisinin göğsü de dantelâdan köpük köpüktü ve Ludovico'nun bağrında, ayrıca, mor bir peygamber çiçeği gibi açılmış şövalyelik haçı vardı.

Gioseffo bir reverans hareketi yaptı ve ayaklarını oynatarak karları silkeledi -gece yağan kar epeyce kalın tutmuştu- ve kocaman giriş kapısını açmaya gelen hizmetçi kadını izledi. Onur merdiveninden çıktı, aile büyüklerinin portrelerinin birbiri dibinde yer aldığı koridorda paltosunu çıkarıp bıraktı, birinci kattaki, tavanında nerdeyse yüzyıldır iki düşman ordunun karşı karşıya gelip durduğu geniş salonu geçti ve sonunda küçük yan odalardan birine buyur edildi. Şöminede yanmakta olan ateş duvarları kızıla boyarken, kullanıla kullanıla esmerleşmiş eşyanın kasvetli sadeliğini kuşatıyordu: Bir dua iskemlesi, aralık duran ve içinden kâğıt–kürek taşmış durumda bir dolap, meşin kaplı üç sandalye ve yazı takımı.

Mathilde'in annesi, Adelaide, kocaman bir defterin üstüne eğilmişti. Eskiden, kocasının bulunmadığı zamanlar, elçilik görevleriyle birlikte öbür devlet işlerini yürütürken, onun ölümünden bu yana evin yönetimini de ele almış bulunuyordu. Uçuk mavi ve sedefimsi parıltılı gözlerini beklenmedik konuğa dikti ve:

– İyi akşamlar olsun Maestro Gioseffo. Size nasıl faydalı olabilirim?

– Sağlığınızı merak etmiştim de... diye fısıldadı eczacı.

Adelaide'in kaşları çatıldı ve ses tonunda bir sertleşme oldu:

– Peki ama, neden? dedi, şaşırarak.

– Asaletmeap beni bağışlasınlar: Zatıâlinizi Akademi toplantısında göremedim de... diyerek kendini haklı çıkarma çabasına girişti.

– Ama hava çok soğuktu.

– Doğru, diye olumladı eczacı. Birkaç yıldır, öldürücü soğuklar oluyor. İhtiyarlarımızın anlattıklarına bakılırsa, böylesine sert geçen kış hiç görülmemiş. Anlatılanlara göre, Fransa'da kar kütleleri ağaçlan kökünden söküyormuş, Almanya'da ise aç kurt sürüleri köyleri kuşatmış. Soğuk ve nem, insanların organizmasında ciddi bozulmalara yol açar, Hanımefendi. Nezle, siyatikler ve karın

ağnları bir yana, öldürücü sıtmaya ve sara hastalığına neden olabilir. Ama siz, Allaha şükür iyisiniz...

– İyiyim.

– Buna ne denli sevindiğimi görüyorsunuz. Ya saygıdeğer kayınbiraderiniz nasıllar? Kendilerini de toplantıda göremedim de...

Adelaide koca defteri yeniden eline almıştı.

– Öyle mi? dedi dalgın dalgın; bir yandan da defterdeki giriş–çıktı sütunlarını gözden geçiriyordu. Kayınbiraderimin kesinlikle başka işi çıkmıştır.

Gioseffo ona hak verdi.

– Mathilde için güllü bal getirmiştim, diye mınldandı. Kendisine verebilir miyim?

Kadın hayır anlamında kafa salladı:

– Siz buraya bırakın. Ben kendim vereceğim.

– İzin verirseniz, kendisini selamlamak isterim, diyerek üsteledi, Gioseffo.

– Dinleniyor, dedi soğukça Adelaide. Benim de bitirilip gönderilecek nazik ve acil işlerim var.

Eczacı, bozulmuştu ve kadının, şakaklarının üstü boyanmış sarı saçlarına bakıyordu, yüzü pürüzsüz ve kurumluydu, çizgileri hemen hemen Mathilde'in çizgileriydi, ama yine de öyle farklıydı ki. Gizine erilmez ve ulaşılmaz bir yüz.

– O benim kızım gibidir de, diyerek karşı çıktı, eczacı.

Adelaide gözkapaklarını büzüştürdü:

– Bu çocuk bana her zaman kaygı kaynağı olmuştur, diyerek yakındı.

– O bir çocuk değil artık, dedi Gioseffo.

Kar yeniden başlamıştı. Pencere camlarına çarpan tanecikler titreşip duruyordu. Odadaki şamdanların ışığının çektiği pervaneler gibi toplaşıp döne döne uçuşuyorlardı. Sokaktan gelen uğultu şimdi daha yumuşaktı.

Yazı takımının karşısında dikilen eczacı, ihtiyarlıktan ve soğuktan buruşuk kâğıda dönmüş parmaklarını oğuşturup duruyordu:

– Madam, dedi karşı çıkar tavırda, eğer ailenizin işlerine karışma cüretinde bulunuyorsam, beni bağışlayın. Çünkü bunun tek nedeni, Mathilde'e olan sevgimdir. Ona ikinci bir baba olamasam bile, beni lütfen sadık bir hizmetkârınız olarak kabul ediniz. Ona olduğum kadar size de bağlı bir hizmetkârınız. Tek isteği Mathilde'in iyiliği. Ve birtakım kaygılar duymakta olan...

Kollarını yelpaze gibi iki yana açarak, sürdürdü:

– Kızınız büyüdü. Bunu kabullenmek bana da zor geliyor. Ne var ki Madam, zaman soluk soluğa koşmakta. Zaman acele ediyor. Mathilde erken gelişti. Ve evlenecek yaşa gelmiş bulunuyor. Ona layık bir koca bulmak gerek.

Adelaide birden başını kaldırdı ve bakışı eczacıyı dondurdu:

– Niye söylüyorsunuz bunları? diye, kızgın kızgın sordu. Bildiğiniz bir şey mi var?

– Benim mi? Size yemin ederim ki hiçbir şey bilmiyorum, biçiminde ağız kalabalığı etti.

Adelaide düşünüyordu. Yavaş yavaş alnındaki gerginlik gevşedi, öfkeli yüzü yumuşadı ve kasılmış dudakları çözüldü:

– Maestro Gioseffo, dedi, sizinle dolambaçsız konuşacağım. Yardımınız benim için değerli. Mathilde'i evlenmek niyetinden kesin olarak caydırmalısınız. Çünkü kendisi anlamsız bir isteğe kapılmış durumda. Siz de biliyorsunuz ki, kızımın evlenmesi için, ne sağlığı elverişli, ne de güzelliği.

– Hayır, diye üsteledi eczacı. Hayır Madam. İzin verirseniz, ben sizin görüşlerinizin tam tersini söyleyeceğim. Mathilde hasta falan değil. Elbette, uyanıkken düş görmeye ve kendini melankolik düşüncelere kaptırmaya eğilimli olduğu yadsınamaz. Gerçi, gürbüz görünümlü bir kız değil, ama kibarlığı var, canlılığı var, hareketleri de sevimli. Kim bilir, belki de evlilik ona yarayabilir?

– Halini görmüyor musunuz? diye haykırdı, Adelaide. O solgun ve hasta görünümüyle kimin hoşuna gidecek? Ayrıca öyle cılız ki, evleneceği adama bol ve sağlıklı çoluk çocuk verecek hali de yok. Onu karı diye alacak iyi biri çıkmaz; olsa olsa delinin biridir ona talip olacak kişi, ya da bir serüvenci.

– Asaletmeap, sözleriniz yüreğimi yakıyor, dedi Gioseffo dili dolaşarak ve yine hayal gücü, bir kez daha, soyağacının en uç dallarına dek tırmandı ve sonra, aklı başından gitmiş bir maymun gibi daldan dala sıçradı.

Delinin biri ha? Bir serüvenci, öyle mi? Mathilde'in annesi kime anıştırma yapıyordu acaba? Kadıncağız, bu küçümseyici tonla, kuşkuları dağıtmayı mı amaçlıyordu acaba? Yoksa kızının sırrını gerçekten bilmenin ötesinde, talip olan kişinin kim olduğunu da öğrenmiş miydi?

Adelaide'e yalvardı:

– Ne olur, bana bu konuda bildiklerinize ortak olma onurunu bağışlayın...

Adelaide, tekdüze ve alçak sesle, sanki ezberlenmiş bir dersi yineler gibi konuştu:

– Ben ölünce dedi, merhum kocamdan bana miras kalan tüm mal varlığım kocamın kardeşinin büyük oğluna geçecek. Vasiyetnamede böyle bir özel koşul bulunuyor. Benim iki kızım var. Birinin adamakıllı zengin bir çeyizi olacak ve layık olduğu tarzda evlenecek. Öbürü ise evde kalacak ve hiçbir şeyden yoksun bırakılmayacak. Ya da, kendisi isterse, bir manastıra kapanır. Mathilde'e, büyük kızım olarak, hatırı sayılır bir çeyiz vermeyi isterdim ama, sağlığı yerinde değil. Aklı başında da sayılmaz. Bu durumda, evlenecek olan Julia'dır; elbette vakti zamanı gelince. Kararımı verdim, artık bu değişmeyecek. inanın ki, Maestro Gioseffo, böylesi en iyisi olur.

Karlar, rüzgânn kırbacında, dönüp duruyordu. Dağılıp ıslanmış parçacıklar camlara yapışıp kalıyordu. Mumların alevleri hava akımlarıyla titreşmekteydi. Süslü püslü bir araba, fırtınanın arasından ağır ağır, tantanayla geçip gitti. Eczacı, canı sıkkın, susuyordu.

– Evet, dedi yeniden Adelaide, en iyisi bu. Eğer, dediğiniz gibi, Mathilde'i seviyorsanız, önümüzdeki günlerde gelip onu görün. Kendisiyle konuşun. Bu kararı iyice benimsemeli. Ve aklını başına toplamalı.

– Peki, ya soylu bir kimse çıkar da onunla evlenmek isterse, demeyi göze aldı Gloseffo, çekine çekine. Bakarsınız, Mathilde'i bu solgun ve Pholbe[26] kadar iffetli haliyle beğenir ve onu mütevazı çeyiziyle falan...

Adelaide onu susturdu:

– Bizim ailenin böyle bir soylu kişiyle akrabalık kurmaya aklı yatmaz, kurallara uymak varken, böyle kaçına kaçına iş gören bir kişiyle.

Eczacı eğilerek selamladı:

– Yine geleceğim, diyerek söz verdi. Kızınızla görüşürüm, sözümü dinleyecektir.

Hizmetçi, feneri eline alıp eczacıyı dış kapıya değin geçirdi. Salondan geçerken, eczacının yorgun adımları uyuyan yankıları uyandırıyordu ve merdivene yönelmeden önce, koridorda biraz durakladığında, Gioseffo'nun aklından hep aynı soru geçiyordu: vaftiz evladı olan genç kızın yanıp tutuştuğu sevgili kimdi? Gözlerinin önünden, avurdu çökük yüzlerle semiz suratlar, tüysüzlerle sakallı bıyıklılar, başı kabaklarla peruklular sırayla birer birer geçiyordu.

Gloseffo, Mathilde'in, yaz boyunca gösterdiği değişken ruh hallerini anımsar gibi oldu: nedeni açıklanamayan neşesi birdenbire sıkıntılı bir hırçınlığa dönüşüyordu. Aslında, bir o kadar kaprisli bir mevsim yaşanmıştı; ilk önce soğuk ve yağışlı, ardından kurak ve yakıp kavurucu. Mathilde'in o sık gelip gitmelerini de anımsadı eczacı. Kimi zaman dimdik, kimi zaman ise çökmüş omuzlar. Ve ani değişmeler. Bakışlarıyla karşılaşmak bile kolay olmuyordu.

Karlar ayak bileğine ulaşmıştı bile. Kendi halinde evlerin arasında, kütlesel ve ağırbaşlı havasıyla yükselen malikâne kötü hava koşullarına meydan okur gibiydi.

Gioseffo binanın kardan ağarmış alnacına baktı da, içeride sıcacık yaşanmış onca kışları anımsadı: minik kızın hapşırmasıyla

---

26) Phoibe:Yun.mit.Yer'le (Uranus) Gök'ün (Gaia) kızı. Altın taçlı parlaklık tanrıçası olarak bilinir ve Diana ile özdeşleştirildiği olur. (Çev. Notu)

bile Gioseffo'yu çağırırlardı ve kapılar ardına dek açık tutulurdu kendisine. Böylece, bulunduğu sosyal sınıfı aşan bir teklifsizliğin tadını çıkarmıştı. Buna karşılık Gioseffo'nun verdiği sevgi de pek fazla saygıya dayanmıyordu.

Eczacı, binanın çevresini dolandı. Kim bilir Mathilde nasıl tanışmıştı, aşkıyla yanıp tutuştuğu adamla? Nerede buluşuyorlardı acaba? Belki de işte burada, bahçede, akşamları, insanın başına vuran yasemen kokuları yayılırken ve zakkum ağaçlarının arasında? Parmaklık, işlek olmayan bir dar sokağa açılıyordu, bahçe duvarı ise alçaktı. İnsan on yedisinde olunca – göğüs geçirdi, Gioseffo – bir tek söz, bir tek bakış yeterdi dizlerin bağının çözülmesine ve hayal gücünün, parmaklığın da, duvarın da, annenin vermiş olduğu akıllıca öğütlerin de ötesine uçup gitmesine. Hele bir de, batmakta olan güneş, batı yakasında, alev alev olmuşsa...

Eczacı Auberge de la Roue'ya yöneldi. Pazaryerinde bir bölük soylu süvari, bellerindeki kayışa değin "griffon"[27] kılığına girmiş, karın altında dolaşıyorlardı.

– *İugentur iam grypes equis*[28] dedi içinden. Ve her biri birer griffon'a dönmüş süvarilerin yapacakları hareketleri seyretmek için, kemerlerden birinin altına geçip durdu. Karton gagalar ve mukavva kanatlar kardan beyazlaşıyordu. Zorlu geçen kış, kartal başlı atların anavatanları olan uzak Kuzey yarımküresi dağlarının ve oraların öldürücü soğuklarının çağrısına yanıt olarak, böyle görüntüleri ortaya döküyordu.

Bir Jeudi Gras[29] günü idi. Her yıl olduğu gibi, ayakkabıcılar adına yardımseverler derneği, handa şölen veriyordu. Şişlere takılmış besi piliçleri ve kısırlaştırılmış horozlar, yağları şıpır şıpır akarak ateşte dönmekteydi. Eczacı, Maso'nun yanına, tam dernek başkanlarıyla anlaşmak üzereyken yaklaştı ve sordu:

– Posta ne zaman gelir?

Hancı kollarını iki yana açtı:

---

27) Mit.'de, aslan vücutlu, kafası ve kanatları kartala benzeyen hayvan. (Çev. Notu)
28) Lat.tümce.Anlamı: Griffon'larla atlar çiftleşir. (Çev. Notu)
29) Katoliklerin et yemelerinin günah sayılmadığı perşembe günü anl. (Çev. Notu)

– Bu berbat havada, geleceği bile belli değil.

– Oturup bekleyeceğim, dedi homurdanarak.

Bir köşeye oturdu, başladı düşünmeye. Ve pişmekte olan şişlerden yükselen sarmal buharların etkisiyle esnemeye de başladı.

Maso durmadan gelip geçiyordu. Hizmetçiler dört dönüyorlardı. Ayakkabıcılar yiyip içmekteydiler ve müthiş gürültü çıkarıyorlardı. Biri çıkıp *Crispino ve Crispiniano*[30] adlı ilâhiyi okudu. Bir başkası ona bir halk türküsüyle karşılık verdi. Ayyaşın teki de, oturduğu tahta kanepeden düşüp kahkahalara neden oldu. O sırada bir ekmek kabuğu eczacının tam burnuna çarptı.

- Hayvanoğlu hayvan, diyerek, karşılıkta bulundu.

Bir saatten fazla zaman böyle geçti. Ve sonra kapı ardına dek açıldı, arabacı içeri girdi.

Yeminle anlatıyordu; yollar hâlâ geçit verdiğine göre, görevi sürdürecektinlz, oysa yağan kar size durmanızı öğütlüyordu. İki konaklama yeri arasında, önünüzde on beş millik karanlık ve soğuk vardı. Üstüne üstlük, bir de tırmanılacak. Arabayı yolda bırakmak zorunda kalabilirdiniz... yani atları çözüp, aç karnına, arabasız yol almak ve bir sonraki konaklama yerine ulaşmak.

Eczacı, kollarını havaya kaldırıp arabacıya doğru koştu. Eğer Ondedel Hazretleri'nin mührünü taşıyan bir mektup varsa, dedi, hemen çıkarıp verin. Bana aittir o mektup.

Arabacı omuz silkti ve yanıt vermeden geçti gitti. Şöminenin yanına varıp, ellerini aleve tutarak ısıtmaya başladı.

Gloseffo ona akıl öğretti:

– Mektup belki de torbanın dibindedir.

Arabacı homurdandı ve yere tükürdü.

Mektuplar her gün gidip-geliyordu. Roma'dan gelen arabalarla ve kuryelerle de, gerek Napoli Krallığı'nın gerekse Kilise Devletleri'nin yazışmaları taşınırdı. Ve Lombardiya çıkışlı postalar, Cenova, Piemonte ve İsviçre dağlarının işini de üstlenmiş bulunuyordu. Öyle ki dağların öbür yakasından gönderilen

30) Galya'da katledilmiş olan bu iki ayakkabıcı kardeşi anmak için, her yıl özel bir gün düzenlenir. (Çev. Notu)

mektuplarla Venedik'ten postalanmış olanlar, alıcısının adresine, aynı anda ulaşmış oluyordu. Atlar, gece gündüz ve köpüre köpüre, Avrupa yollarını geçerlerdi. Haberler, iyisiyle kötüsüyle, tıpkı damarlarda akan kan gibi, Anakara'nın devasa organlarında, kesintisiz ve en uç noktalara dek tümünü beslemek üzere, akmaktaydı.

Bu akışı, hiçbir şey, hiçbir zaman durduramazdı; -ama hiçbir şey- diye geveleyip duruyordu eczacı, bir tek kar vardı bunu durduracak; kışın posta yolları karla kapandığında. Kardinal Hazretleri'nin yanıtı, ne olursa olsun ve tam zamanında, yollar açılır açılmaz gelirdi. Birkaç gün daha sabretmeliydi. Topu topu birkaç güncük.

Karnaval sona ermişti, ama sönük geçmişti. Gerçi soylular, keselerinden çok, dış görünüşe ve şan-şöhrete önem veriyorlardı ve lüks sofra takımlarını göstermek uğruna, atalarından kalma kaşanelerini peşkeş çekmekten kaçınmadıkları gibi, hizmetçi ve uşaklarını da şatafatlı kılık kıyafette dolaştınyorlardı. Ama, yine de kutlamaya katılan hane sayısı azdı, kapıları açık bırakılmış tiyatrolar pek fazla dolmamıştı ve sonuncu salı günü, sokaklarda yapılan defileye katılan süslü araba sayısı pek de göz doldurmadı. Sağlam hava, ılıman iklim ve verimli topraklar, zamanla, insanların doğal yapısını kibarlaştırmıştı: Onlar artık, epey zamandır, para-pul peşinde koşmaktan çok, rahat bir tembelliğe eğilimliydiler. Ne var ki, son yıllarda, o vakte değin görülmedik soğukların olması yüzünden, topraktan alınan ürün çok yetersizdi. Anababadan kalan paralar hızla suyunu çekmişti ve kent birdenbire yaşlanmıştı. Hareketleri ağırlaşmıştı, içine kapanıyordu ve yüzündeki kırışıklar çoğalıyordu.

Salı günü gece yarısı piskoposluk vekilinin buyruğuyla, katedralin çanı kırk kez vurduktan sonra, karnavalı sona erdirmişti. Azıcık bir eğlenceyle geçiştirilmiş olan karnavala kıyasla daha da katı davranan papalığın özel yetkisiyle, Büyük Perhiz süresince, süt, tüm peynir türleri ve yumurta yasaklanmıştı. Ve içyağıyla yemek pişirmeye ve kızartma yapmaya –yalnızca Çarşamba *Cendres*

günüyle cuma *Passion* gününde[31]– izin verilmiş olmasının nedeni de zeytinyağı kıtlığı yüzündendi.

Kar kalınlığı önce ayak bileğine, daha sonra dize ve sonunda kalçalara dek yükselmişti. Ardından gökyüzü dupduru olmuş ve bambaşka bir güneşin kendini göstermesiyle, karlar eriyip gitmişti.

Ve Kardinal Ondedei'den hâlâ yanıt gelmiş değildi.

– Orion, dedi eczacı, söyler misin bu mektup niye kendini bu derece özletti? Hazretleri'nin çok daha acil işleri olduğu bir gerçek. Sen de görüyorsun ki, durum gittikçe kötülemekte; buğday fiyatları yükselmekte, kırsal bölgedeki halk göçe başladı ve kentler evsiz barksız insanlardan geçilmez oldu. Eşkıya çeteleri yolları talan ediyor. Musibetli günler yaşamaktayız yani, diye yakındı.

Köpek ya sızlanmalı esnemelerle, ya da aklı yatmamış bir tavırla, kaşınmaya başlayarak yanıt veriyordu. Çünkü pirelerle yapmış olduğu ateşkes anlaşması, karşılıklı düşmanlıkların giderek azaltılmasını öngörüyordu. Zararsız ısırıklara karşı, hafif kaşımalar yeterliydi; ancak tüyleri parlatacak derecede kaşınmalar olursa ve hoplayıp sıçrarken vücuttan daha pis şeylerin çıkması halinde, anlaşma gereği, sahibinden izin alıp hemen uzaklaşma yükümlülüğü vardı.

– Kardinal Hazretleri'nin yapacak başka işleri var, diyerek sürdürdü Gioseffo. Orası öyle. Bunu ben bile anlayabiliyorum. Ama benim ondan uzun mektup falan istediğim yok ki. Bir not gönderseydi, bana yeterdi. Birkaç satır bile olsa, ...ve de sekreterinin yazısıyla. Bilmek isterdim çünkü: Acaba, kendileri, kitabım için seçtiğim başlığı onaylıyorlar mı? Acaba başlık içeriğe uygun mu? Ve de yaşadığımız devirle uyumlu bir ad mı?

Hazretleri'nin yüreklendirici bir tek sözü, tek bir onayı -bunu elbette yadsıyamam- beni güçlendirirdi. Bir çalışma yapmak, karanlık ve çeşit çeşit tuzaklarla dolu bir yolu yalnız başına geçmek

31) Fr. Le Caréme (Büyük Perhiz), ilk çarşamba Cendres, bedenin mezarda dağılması anlamına, Passion ise, çarmıhtaki işkence anlamına gelmektedir. (Çev. Notu)

demektir. Kendi halinde bir kul bu yola girmeyi, ancak bir büyüğü, yolunu kendi ışığıyla aydınlatırsa, göze alabilir.

Eczacı, Orion'un nemli gözlerine baktı ve ilk olarak o zaman anladı ki, pek değerli Ondedei Hazretleri'nden, yıllardır tek mektup almış değillerdi. O iyilik ve bilgelik deryasına mektup göndermenin olağanüstü ayncalığını eyep zamandır yaşıyordu. Ayda bir mektup temposuna uyarak, Kardinal Hazretleri'ne, ince ayrıntılara dek, bilgi vermeyi kendine görev saymıştı; ilk önce, birkaç satır içinde, saygılarını sunduktan sonra, duyduğu minnetle artan güven duygusuna dayanarak, çalışmasında gösterdiği ilerlemeyle ilgili uzun uzadıya bilgi veriyordu. Başarısızlıklarını da bildiriyordu. Yaptığı çalışmalara açıklama getiriyordu. Ondedei Cenapları kendisini ayrıntılı bir yanıt verilmeye lâyık görsün... doğrusu bu kadarını beklemiyordu; aslına bakılırsa, galiba bunu istediği de yoktu. Kendini bildiği için, yüce koruyucunun gönül yüceliğine inandığı kadar inanmıyordu çünkü, kendi değerlerine. Öyle zamanları oluyordu ki, bir uykudan paldır küldür uyanmaktansa, havada kalmış bir düşü yeğliyordu: "Hiç haber gelmediyse, haberler iyi demektir" derler ya...

Ancak daha sonraları, Gioseffo'nun içinde yalnızlığın ürettiği ve insana kaşıntı veren minnacık bir ot bitti. İçini bir kuşku sardığı zamanlarda, bir engel çıkıp da kalemini durdurduğunda, yüreğini sıkan, sezgiye benzer ve adeta pişmanlık duygusu gibi ağırlığını duyumsadığı bir terslik oluyordu. Bağrında, bu asalak bitkinin tahriş etmiş olduğu iç organlarında, tembel ve şaşkın bir uyuşukluk oluşuyordu. Gioseffo, üst üste dizili kâğıtların ağırlığını, zihninden şöyle bir ölçüp biçtiğinde, birkaç dakika süren bir eğilime kapılarak, başladığı işi yüzüstü bırakıverrneyi istiyordu. Gidip başka göklerin altında yaşamayı... Başka beldelerde... Tam o anda, Hazretleri'nin meleksi yüzü görünüyordu kendisine. Ve eczacı, çalışmasının yitik ipucunu yeniden buluveriyordu: yaşamının anlamını.

Günler, aynı tavuğun yumurtaları gibi tıpatıp benzer, akıp giderken, Gioseffo'nun içindeki bu kendi kendine söylenmeyi durduracak bir ses beklentisi iyiden iyiye büyümüştü. Ve bu bekleyişe bir de tedirginlik eklenmişti ki, kimi zaman heyecan halinde tüm

vücuduna yayılıyor, kimi zaman ise, kasılıp kalarak uyuşukluk halini alıyordu. Ah! Ne olurdu, bir mucize gibi, gökten dost bir söz inseydi! Ama Gioseffo, Hazretleri'nin binlerce ve binlerce işi olduğunu bir kez daha aklına getiriyordu: Tembel arabacılara fırça atmak. Gayretsiz sekreterleri suçlamak. Ayrıca, yağmurdu, kardı... ve çizilecek kaderler...

Ama o güne değin, Gioseffo'nun aklına hiç gelmemişti: Hazretleri'ne gönderilmiş onca mektuba bir tek yanıt gelmiş değildi.

Beklenmedik bir keşif olmuştu bu, adeta şimşek çakar gibi gözleri görmez eden bir keşif. Eczacı belleğini izleyerek, Ondedei Hazretleri'yle tanıştırıldığı ve ona kitabından, kekeleyerek söz ettiği güne dek gitti. O anda duyduğu heyecan yüzünden, Kardinalin sözlerini tam olarak aklında tutamamışsa da, onun o dikkatli yüz ifadesini, iyiliksever ses tonunu ve kutsayıcı elini çok iyi anımsıyordu. Ve tüm cesaretini toplayarak kitabını ona ithaf etmeyi önerdiğinde, Hazretleri kendisine babaca gülümsemişti.

Bu ithafı onaylamak, önemli bir sözleşmeye evet demekti: Güçlü birinin hizmetine girerek onun şöhretinden yararlanan kişiye birtakım görevler düştüğü gibi, parasal olanaklardan yoksun bir edebiyatçıyı korumayı üstlenerek, ona çıplak yazılarını gerektiği biçimde giydirme olanağı sağlayan iyiliksever kişinin de yerine getirmesi gereken bir o kadar görevleri bulunmaktaydı. Böylece, her iki taraf da bu değiş-tokuştan karşılıklı avantaj sağlarken, eğer sürekli inleyip duran baskı makineleri, yayıncılarının yüzlerini -sonunda- epeyce güldürürse, asıl yayıncılar kârlı çıkmış olurlardı, bu işten.

Ondedei Hazretleri'nin bu anlaşmayı bozabileceği, ya da yalnızca böyle bir anlaşmayı onaylamış bulunduğunu unutması olacak şey değildi. Bu olanaksız olduğu gibi, geri dönüp düşünülürse, Gioseffo'nun da bu bağıta ihaneti olanaksızdı: O büyük günden bu yana tam dört yıl geçmiş olmasına karşın, Gioseffo o günün anısını hâlâ bir *viatique*[32] gibi içinde saklıyordu. Bu anı verimli günlerinin sarkacını harekete geçiren itki olmuştu.

---

32) Fr. bu sözcük, can çekişen bir Hıristiyana yedirilen son şaraplı ekmek anlamında kullanılır. (Çev. Notu)

Eğer Hazretleri, şimdiye dek tek yanıt vermemişse, bunun bir nedeni olmalıydı. Acaba kaleminden, istemeyerek kaçırdığı bir tümce, bir sözcük ya da bir hece mi olmuştu ona ters düşen?

Eczacı, Orion'a elini uzattı. Köpek bunu bir okşanma lûtfu olarak algıladı ve gözlerini kısıp kulaklarını düşürerek sahibine yaklaştı.

– Büyük Adamlar'ın kararının sırrına erilmez, diye mırıldandı, Gioseffo. Biz bu kararlan anlamasak da kabul etmeliyiz ve kendimizi onların ellerine, güvenerek teslim etmeliyiz, çünkü onların bir eli bizi bıraksa, öbür eli destek verir.

Gioseffo, bir kimseye mektup yazarken uymamız gerektiği söylenen doğru kurallara, bu mektuplarda da uyup uymadığı konusunda kendi kendini sorguladı, ama kuşkuya düştü. Acaba, bir kilise kuralı olan, dört ayn bölüm kuralına -giriş, anlatı, pekiştirme ve sonuç- uymuş muydu? Doğrusu yemin edemezdi, uyduğuna. Giriş bölümünün de gerektiği gibi ilgi çekici ve iyilik yapma isteği uyandırıcı olduğundan emin değildi; anlatı bölümüne gelince, kafayı yormayacak ölçüde kısa olamadığı gibi gerçeğe uyarlığı pek inandırıcı olacağa benzemiyordu ve en önemlisi, ifadeye hafif bir ton kazandınlarak yeterince eğlendirici hale sokulmuş da denemezdi. Pekiştirme bölümü ise, hiç de duygulandırıcı olmamıştı ve sonuç bölümünde okuyucu, bundan sonrasına iyice hazırlanmış ve rahatlatılmış olmuyordu.

Acaba bir asttan bir üste yazılmış bu mektuplarda, yeterinde baş eğmiş bir kimsenin dili miydi kullandığı dil? Üslup, yaşını başını almış kimselere yaraşır, aklı başında ve sade bir üslup muydu? Sandalyede otururken kıpırdayıp duruyordu Gioseffo ve habire göğüs geçiriyordu. Gerçi sözlerini süslerken fazla şişirmediğinin bilincindeydi ama, kullandığı atasözleri, özdeyişler ve güzel sözler bu mektupları değerlendiremiyordu ki. Ve iyice düşündüğünde, onları birbirine benzer ve tutarsız buluyordu.

Komodinin ilk çekmecesini açtı ve elyazmaları destesini çıkardı. Müsveddelerin engebeli yolundan geçerek -düzeltmeler mi istersiniz, satırlar arasında ezilmiş ya da sayfa marjlarına sürgün

edilmiş ekleme çıkartmalar mı!- başladı okumaya. Ve de üstü çizilmiş yerler, sürüyle karalamalar, okunmaz yazılar...

Gerçekten yerinde kullanılmış çok az sözcük vardı: çoğu sözcükler orada, varlığıyla yokluğu fark etmez, beceriksiz ve efendilerini sabırsızlıkla beklerken, onun yerini ısıtıvermekten başka bir işe yaramayan hizmetkârlar gibiydi.

Akşam karanlığı basmaktaydı ve Gioseffo hâlâ okumaktaydı; ara sıra "cuk" yerine oturmuş bir deyim onu sevinçten göklere çıkarırken, hemen ardından aksak bir tümce, eczacıyı, boylu boyunca yere seriyordu. Okurken kendini efendisinin yerine koyuyordu:

"Bu çocuk yetenekli," diyordu ve elindeki mektubu Orion'a doğru sallıyordu. "Kendisine önem vermeliyiz, hak ediyor bunu."

Ve hemen ardından, şöyle haykınyordu:

"Yok canım! Değmez bu adam için!"

Ve fırlatıp atıyordu mektubu. Köpek ona, afallayarak bakıyordu.

Belki bir saatten daha uzun bir zamanı onaylamalarla ya da içi yana yana -iç çekerek, ufak ufak gülerek, inleyerek– geçirdikten sonra, eczacı kalkıp çorbayı ısıttı ve Orion'la paylaşarak içti. Eline kâğıt kalem aldığında, gecenin ilerlemiş bir saatiydi:

"Monsenyör Kardinal Ondedei'ye.
Çok değerli ve pek saygıdeğer Senyör, seçkin koruyucum...

Odamın sessizliğine kapanıp yankıları şu zavallı dört duvar arasında durmaksızın öten bir başka sessizlik konusunda kendi kendimi sorgulamaya cüret ettiğimden ötürü, Zat-ı Cenaplan'ndan, boynum kıldan ince özür diliyorum.

Eğer Kardinal Hazretleri'nin yüreğinde, kendilerine layık olmayan bendeniz köleleri adına, bir nebze olsun yardımseverlik duygusunun kalmış olduğundan emin olabilseydim, bunu güven dolu bir ruh ve mutlu bir yüzle ve de derin bir saygıyla başımı eğerek kabul ederdim. Eğer pek saygıdeğer koruyucumu, zekâmın yetersizliği ya da kaba davranışlanm yüzünden kırmış olmaktan korkuyor olmasaydım. Ama bunu ne zaman ve nasıl yapmış olabileceğimi bilmemekteyim.

Ne yazık ki, bilgisizliğimizin, yapılan bir yanlışı bağışlatmaya yetmeyeceğini bilmekteyim. Bu nedenle, pek saygıdeğer Hazretleriniz'in ayaklarına kapanarak lütfedip beni bağışlamanız için yalvarıyorum. Çocuklara, ara sıra, hoşgörüyle bakıldığı olur, yüksek şahsiyetiniz karşısında, ben de çocuktan farklı değilim. Hak ettiğim tüm uyarılara ve cezalara razıyım.

Zat-ı Âliniz'in görülmemiş bir lütufla bana yanıt vereceğinden umutlanacak kim oluyorum ki? Bir hiç olduğumun bilinciyle, yalnızca beni dinlemiş olmanızı bile hak etmediğim bir ayrıcalık olarak görmekteyim. Ancak, günün birinde, pek Saygıdeğer Hazretleri'nin bana acıyarak verecekleri güvenceye dayanarak, kendilerini kırmış falan olmadığımı anlarsam, Hazretleri'nin bu suskunlukları bana o zaman, sadık kalmış gönül alıcı bir dost gibi olacaktır. Ve kulaklarıma bir meleğin şarkısı gibi gelecektir. Ve gökten inen huzur dolacaktır yüreğime. "

Orion masanın altına yatmış uyuyordu. Gioseffo ona ayağıyla dokundu. Şimdi sözcükleri tarta tarta yazıyordu ve ağır ağır ilerliyordu. Tepesinde sürüyle uçuşan bu sözcüklerin en kolay yakalananı en sıradan olanıydı. Avcunu açıverip böylelerini azad ediyordu. İşkence altındaki kâğıt üzerinde kalemin çizip geçtiği bu sözcükler o anda bunun geri postalanmak olduğunu anlıyorlardı.

"Zat-ı Şerifiniz'in bin kat cömert olan bir tek vaadi, beni sürekli kamçılayan bir mahmuz olmaktadır. Çalışmam ilerliyor. Ancak, tanımadığım bir kentte dolaşır gibi ilerliyorum. Yolculuğunu aysız yıldızsız bir gecede sürdüren gemici gibiyim. Oysa Hazretleri'nin bir tek işaretiyle yanacak olan farlarım beni limana sağ salim ulaştırır!"

Eczacı en son satırları bir kez, sonra bir kez daha okudu. İçinden geldiği gibi yazma eğilimine karşı koyamamıştı: Hiç de diplomatça olmayan ve sakınmasızca söylemişti söyleyeceğini, sanki Ondedei Hazretleri kendi eşitiymiş gibi. Bunun sorumlusu, elini ayağını ve zihnini ağırlaştırmış olan uykuydu. Kendi kendine ateş püskürdü Gioseffo ve bu sözcüklerin üstünü kalın kalın çizerek gizlemeye çabaladı.

Gözlerini yumdu. Annesi, elinde küçük mangal, kapı aralığında belirdi.

– Burdayım Anne, dedi eczacı.

– O! Gioseffo! deyip, yok oldu hayalet.

Gecenin soluğu yavaşladı. Gioseffo başını kolunun üstüne koyup uykuya daldı. Orion'un sakin ve hafif horultusuna, eczacının gürültülü ve tedirgin horlamaları karıştı.

– Başpapaz Rossetti'yi tanır mısınız? diye sordu Maestro Girolamo.

Noter Bentivegni kafasını salladı. Gioseffo "Hayır", dedi. Doktor Bruni de "Hayır" dedi. İhtiyar Don Ravaglia boynunu uzatıp, sonra bir kaplumbağa gibi geri çekti ve titrek mi titrek bir sesle:

– Adı bana hiç yabancı gelmedi, dedi.

Maestro Girolamo daha net bilgi verdi:

– Bosco'daki Sant'Egidio'nun yöneticisi. Kırk yaşlarında bir adam. Ama tam dazlaklaşmış.

Don Ravaglia mırıldandı:

– Herhalde biriyle karıştırdım. Çünkü yirmi yıldır Sant'Egidio'ya ayağımı atmış değilim. Son kez, orada, bir ayin alayına katılmıştım.

Güneş Balık burcundan çıkalıdan beri yağmur dinmek bilmiyordu. Hüzün verici gökyüzünden gece gündüz boşanan inatçı ve kötü bir yağmur insana, ilkbahardaki sağanakların ve küme küme bulutlann şen şakrak koşuşturmalarını özletiyordu. İki haftadır durmaksızın yağmur yağıyordu ve sokaklar köy yolları gibi çamur içinde kalmıştı.

Gioseffo kendi dükkânıyla Maestro Girolamo'nun dükkânı arasındaki yolu -hemen hemen bir tabanca atımı uzaklık- parmak uçlarına basa basa ve duvar diplerinden geçerek gidebilmişti. Tabelasında Kraliçe amblemi bulunan eczaneye tam ulaştığı anda, arkadan gelen bir saltanat arabasının çamurlu hain tekerleklerinin değip geçmesinden kaçamamıştı. Ve arkasını döner dönmez, okkalı bir çamur sıçrantısıyla, baştan ayağa bir güzel ıslanmıştı.

Meslektaşının dükkânını süsleyen cevizden yapılmış ağırbaşlı etajerlerin üstünde, su küpleri, küçük şişeler ve kavanozlar, kusursuz bir düzen içinde bulunuyordu ve Gioseffo, ateşin önündeki döşeme taşlarının üstüne serili, üstünden buharlar yükselen çamur içinde kalmış paltosunu, iç acısıyla seyrediyordu.

Özellikle güz sonları ve kış günlerinde bu dükkânda, ya kendi seçimleri olan ya da başlarına gelmiş bulunan bekâr yaşam koşullarını ve dereden tepeden uzun uzun sohbetleri paylaşan küçük bir tanış çevre toplanmış olurdu.

İki eczacıyla doktor Bruni hiç evlenmemişlerdi: Bunlardan sonuncusu, haklarında dokunaklı mizah şiirleri yazdığı kadın milletinden nefret ettiği için evlenmemişti. Don Ravaglia, papaz olarak görev yaptıktan sonra, yaş sınırından emekliye ayrılmış bulunduğu dinsel çevrenin kendisine hâlâ sağladığı gelirlerin bir kısmıyla yaşıyordu. Noter Bentivegni ise, dul ve çocuksuzdu, belge düzenleme işlerinden artan boş zamanlannda -aşağı yukarı iki haftanın bir haftası- kendini yerel söylentileri dikkatle derleyip kaleme alma uğraşına vermiş bulunuyordu.

Nasıl senato ve kilise adamlarının özel konutlarından, nasıl savaş alanlarından, kent meydanlarından ve sokaklarından, nasıl mahkemelerden ve koltuk meyhanelerinden çamurlu dereler akarsa, noterin derlemeler deryasına dökülmek üzere, irili ufaklı öyküler, iyi ya da kötü haberler öylece akıp geliyordu. Ve bu deryanın içinde sulandırılmış olan haberler, iyi sindirilmemiş ve sürekli üstü kapalı geçilmiş bir anlatımın içinde yitip gidiyordu. Her şeyi olduğu gibi anlatmanın ürküntüsüyle, söyleyeceklerini söylememenin verdiği hayıflanma arasında kalmış olan olaylar, sakınmalı anıştırmalara indirgenmiş oluyordu: Öyle ki gelecek kuşaklara adanmış bu derlemeyi günün insanı tam olarak anlayamadığı gibi, geleceğin okurları ise hiç mi hiç anlayamazlardı. Zaten öngörü sahibi noter Bentivegni, kitabının, kendi ölümünden sonra yayımlanması için gereken işlemleri yapmış bulunuyordu. Daha doğrusu, yeterince yaşlandıktan sonra.

Maestro Girolamo konuşmasını sürdüyordu:

– Başpapaz Rossetti'yle ilgili, bana gerçekten akıllara durgunluk veren bir olay anlatıldı da. Biliyorum ki pek sayın doktor Bruni bunun gerçekliği konusundu kuşku duyacaktır, ama inanılır bir kimse anlattı bunu bana. Zaten üzerinde taşıdığı özel giysi, ona inanmamızı gerektiriyor.

Don Ravaglia ciddi bir tonda olumladı.

– Sizi dinliyoruz, dedi Gioseffo.

Maestro Girolamo çevresine şöyle bir göz attıktan sonra, bir şey anlatmadan önce, her zaman yaptığı gibi, ellerini oğuşturdu:

– Başpapazımızın sıkıntıları yaz mevsimine girerken patlak vermiş. Bir sabah kilisesinde dua ettiği sırada, sunağın önüne yayılmış bulunan halının altında, sanki bir şey kımıldıyor gibiymiş. Halıyı kaldırdığında, bir de bakmış ki birbirine dolanmış iki yılan.

Doktor Bruni hemen dalga geçti:

– Bir çubuğa dolanmışlardı, değil mi?

Maestro Girolamo omuz silkti:

– Başpapaz Rossetti hemen bir kazma bulmaya gider. Döndüğünde, bakar ki yılanlann yerinde yeller esmekte. Olayın ardından bir süre geçtikten sonra, başpapaz ikide bir, irice bir yılan görmeye başlar. ilkönce, bu yılanın, daha önce kilisede görmüş olduğu iki yılandan biri olduğunu düşünür. Ancak bir süre sonra, tam anlamıyla ve gerçek bir yılan akınına uğramış olmaktan korkmaya başlar, çünkü ortalık yılandan geçilmez olmuştur: Bostanda, mutfakta, kilerdeki tahıl gözlerinde, zeytinyağı küplerinde, her yerde yılan... yatağının içine varana değin.

Don Ravaglia ağzı açık, dinliyordu. Noter Bentivegni dinlerken başını sallayıp duruyordu. Doktor Bruni ise yanaklarını şişirerek boru gibi sesle öttü.

– Zavallı başpapaz, diyerek sürdürdü Maestro Girolamo, bu musibet hayvanların nereden çıktığını anlayamaz olmuş ve bunlardan nasıl kurtulacağını bilememektedir. Çok geçmeden, bu konuda dedikodular almış yürümüştür. Yılanların üzerine kutsal su serpmenin hiçbir etkisi olmamıştır. Çevre halkı kiliseden uzak durmaya başlamıştır. Ve Sant'Egidio kilisesi üzüntü içindedir.

En sonunda, ağustos sonlarında -hepten rastlantısal olarak– papazevinin zemin katındaki bir odanın döşemesini tamir etmeye işçiler gelir. Tahtalar söküldüğünde, derin bir oyuk ortaya çıkar. ışçiler bu oyuğun içine dikkatle baktıklarında, ucu bucağı belirsiz bir düğüm halinde birbirine sarılmış binlerce karayılan görürler. Sanki toprağın karanlık bağrından fırlamış yılan soyu tümüyle buraya çöreklenmişti.

Don Ravaglia, gözlerini aça aça:

– Öf be! dedi.

Doktor Bruni'nin dudaklarındaki gülümseme gittikçe donmaktaydı.

Maestro Girolamo öksürüp boğazını kazıdıktan sonra:

– Allahtan işçilerden biri, dedi, yılanların ilmini bilmesiyle ün kazanmış bir ihtiyar adamdan söz edildiğini duymuştu; bu ihtiyar kasabadan üç mil uzakta bulunan eski bir kulenin yıkıntısı içinde barınırmış. Birini gönderip adamı çağırtmışlar. İhtiyar, yılan oyuğunun çevresinde birkaç kez döndükten sonra, içine bir-iki taş bırakmış ve yılan düğümünün halkalarını uzun uzadıya inceledikten sonra kararını bildirmiş: Havanın soğuk olduğu bir sabahı beklemek gerekiyor.

Don Ravaglia, incecik bir sesle:

– O niye? diye sordu.

– Sanırım yılanlar uyuşmuş olsunlar diye, yanıt verdi, Gioseffo.

– Çok doğru, diyerek olumladı Maestro Girolamo.

– İhtiyar büyücü, sökülen tahtalan yerine yerleştirmelerini ve odayı kilitlemelerini istemiş ve delik, yarık ne varsa iyice kapatmalarını söylemiş. Aynca, kazma, tırpan ve ucu sivriltilmiş kazıkları hazır bulundurmalannı önermiş. Kendisinin de o arada, çok etkili bir panzehir hazırlayacağını bildirmiş.

– Ulu Tanrı onlara acımış, Birkaç gün sonra havalar soğumuş. Silik soluk ve buzlucam gibi bir şafak söktüğünde, sözüne sadık ihtiyar çıkagelmiş. Başpapaz Rossetti alarm çanını çaldırtmış ve halk kiliseye koşmuş. Başpapaz onlardan, bu yılan baskınını ortadan kaldırmaya yardımcı olmalarını rica etmiş ve aksi halde

kendilerini kutsamayacağını söyleyerek korkutmuş. Yeter sayıda bir kalabalık, savaşa katılmak üzere orada kalmış.

Döşeme tahtalarını kaldırmışlar. Ve bu yiğit insanlar, nöbet değiştire değiştire, başlamışlar yılanlara vurmaya, onlan kesmeye ve şişlemeye. Çünkü yılanların kaynaştığı çukurdan, göz yaşartan, keskin bir buhar çıkıyormuş. Kızışmış yılanlar, birbirlerini paralamaya başlamışlar... öyle ki burada, bir sürü parçalanmış yılan görülmüş ve kimilerinin boğazında, kendinden daha küçük bir yılan bulmuşlar. Katliam saatlerce sürmüş ve o sırada birkaç varil panzehir tüketilmiş.

Binden fazla yılan varmış. El arabası, üstündeki yana devrilebilir sandığa doldurulmuş yılanlarla, adamların kazdıkları genişçe bir çukura epeyce sefer yapmış. Yılanlar, dibine yanar kor doldurulmuş bu çukura dökülmüş ve iyice kızardıktan sonra, üstüne toprak atılan çukur kapatılmış.

Noter Bentivegnl:

– Garip bir öykü, yorumunu yaptı.

– Evet garip, hem de çok garip, dedi Maestro Girolamo. Ama sıkı durun, asıl şaşırtıcı bölüm bundan sonrası. Sayın doktor, ister inanın ister inanmayın ve siz, öbürleri, sabırlı olduğunuz kadar bilgili olan sizler, lütfedip beni dinlediniz... olayın bundan sonrasını, nasıl önüme konulmuşsa, aynen öyle sunuyorum:

Toplu kıyımdan sonraki gece, kocaman ve kızgın bir yılanın, kilisenin çevresinde, insanın kanını donduran tiz ıslık sesleri çıkara çıkara dolanıp durduğu saptanmış. Tıpkı çocukları için ağlayan bir baba gibi. Kimilerinin anlattıklanna göre, başında som altın sansı bir tacı varmış.

Don Ravaglia haç çıkardı ve dili dolaşarak:

– Düşman. Satan...[33] dedi.

---

33) İbranice bir sözcükten türemiş olan satan sözcüğü Kutsal Kitap'ta, insanı aldatıp baştan çıkaran ve yılan suretinde görünen İblis'tir. (Çev. Notu)

– Yok canım, dedi Gioseffo ona: Rebiscio dedikleri Yılan–Kral'dır. Latinlerin Regulus'u, Greklerin ise Basiliskos'u.[34] Afrika'da -şairin dediği gibi *in ardenti Lybiae arena*'da[35]- yedi yaşındaki bir horozun döllediği ve Sirius yıldızının parladığı geceler boyunca bir kurbağanın altında barınmış olan yumurtadan çıkmış. Evet, Rebiscio'dur o, dedi Gioseffo, tüm yılanların başında, mutlak egemenliğini sürdüren Kral.

Doktor Bruni bir kaşını kaldırıp bıyıklarının ucunu eliyle inceltirken:

– Kendiniz bilirsiniz, diyerek alay etti. Ancak, ben inanmıyorum baylar.

– Ama yanlış, diyerek, Gioseffo lâfı ağzına tıktı. İnanmazlık, eğer fazla aşırıya kaçarsa, düşünceyi yozlaştırır ve Pyrrhon'culuğa[36] götürür insanı. Nitekim, Basiliskos'tan, biliniz ki, Aristoteles ve Dioskurides söz ettikleri gibi, Calus Plinius ve Avicenna[37] da söz etmiştir. Hatta Galien bile, yanılmıyorsam, tiryak konusunda Pison'a yazdığı mektubunda... Basiliskos'un görünüşü ürkütücüdür ve zehirli soluğuyla insanı anında öldürür. Ortaya çıktığı zamanlar, varlığı felaket habercisi olarak algılanır.

Noter Bentivegni:

– Ben fikir beyan etmiyorum, diye bildirdi.

Maestro Girolamo konuyu şöyle bağladı:

– Yılan Kral mıdır, değil midir her neyse, Başpapaz Rossetti'nin yeğeni arkebüzü ateşleyerek onu kaçırtmış. Böylece Sant'Egidio kilisesi de huzura kavuşmuş.

Don Ravaglia, dua okur gibi tek düze bir sesle:

– Laus Deo[38] dedi.

---

34) Baktığını öldürdüğüne inanılan efsane yılanı olup, ya ejderha kuyruklu horoz ya da horoz kanatlı ejderha biçiminde gösterilirdi. (Çev. Notu)

35) Latince olup Libya'nın sıcak çölünde anlamına gelmektedir. (Çev. Notu)

36) İ.Ö IV. yy'da Grek düşünür Pyrrhon'un kurduğu aşırı kuşkucu ekol söz konusudur. (Çev. Notu)

37) İbni Sina'ya Batılılar Avicenna derler. (Çev. Notu)

38) Lat. Bir duadan. Anlamı "Tanrı'ya şan olsun" gibi çevrilebilir. (Çev. Notu)

Noter Bentivegni, dereden tepeden konuşurken:

– Sonuçta, durum artık kesinleşti, dedi: Papalık elçimiz Kardinal Ondedei Cenapları, pek yakında, bizi görmeye gelecekmiş.

Gioseffo'ya gereken karşılığı vermeye hazırlanan doktor Bruni'nin parmağı havada kaldı, söyleyeceği karşıt görüş ise dilinin ucunda...

Gioseffo kulak kabarttı:

– Bundan emin misiniz?

Noter yanıt verdi:

– Kesin konuştular.

Noter başını eğdi ve eczacıya yan yan, İblisçe bakarak:

– Siz ki Kardinal Hazretleri'nin yakınlığını kazanmış biri olarak, bunu daha iyi bilirsiniz...

– Ne yakınlığı! diyerek karşı çıktı, Gioseffo. İlgi gösterip beni yüreklendirmelerinden onur duyarım. Ama benimle özel görüşlerini falan paylaştıkları, asla olmaz.

Don Ravaglia nutuk çeker gibi konuşarak sonuca bağladı:

– Kendileri Allaha emanet olsunlar ve yine biz dua edelim ki, bizler de Hazretleri'ni layık oldukları biçimde karşılamak üzere hazırlanabilelim.

Maestro Girolamo, iyi bir ev sahibi olarak, bir şişe sert şarap açtı ve güzel kokutmak için birkaç damla misk damlattı:

– Siz de alır mıydınız? diye sordu, Gioseffo'ya.

Bardakları doldururken, Maestro Girolamo noter Bentivegni'ye dönüp:

– Duyduğumuza göre, genç bir kimsenin ailesi, onaylamadıkları bir evliliğe engel olmak için, o kişiyi manastıra sokacaklarmış. Sizin kulağınız deliktir, bu konuda bir şeyler duydunuz mu, diye sordu.

Noter ona sertçe bir baktı ve işaret parmağını dudaklarının üstüne koyarak:

– Aman susun, dedi. Nazik bir durum var. Galiba, buranın en köklü ailelerinden biriyle ilgili. Ayrıca, ne olursa olsun, diye ekledi, kesin bilgi sahibi değilim. Sokak dedikoduları bunlar:

Genellikle yalan yanlış söylentilerdir; her zaman da kötü niyet ürünüdürler.

Gioseffo'nun yüreği sanki göğsünde dörtnala koşmaya başlamış gibi oldu. Hiç tatmadan Maestro Girolamo'ya geri vermek istediği bardağı, kafasında bir sersemleme olunca, yere bırakmak zorunda kaldı. Benzi kül gibi olmuştu. Kendine geldiğinde bardağı ağzına götürdü ve ilaç içer gibi, bir dikişte içti bu güç veren şarabı, tanelenmiş üzümden olma ve hasırörgü rafyadan süzülmüş ve atın sarısı rengiyle fıçılara doldurulmuş bu yıllanmış likörü... Meyyit gibi olmuş yüzüne renk geldi. Misk kokusu, ağzında diş yerine kalan ne varsa ona yapışıp kaldı.

Gioseffo'nun aklına ilk gelen düşünce -yok hayır, korku değil, kesin ve umutsuz bir kanıydı bu- söz konusu genç insanın, Mathilde'ciği olduğuydu. O sırada öbürleri arasında iki ayrı tartışma başlamıştı: Maestro Girolamo Don Ravaglia ile, doktor Bruni ise noter Bentivegni ile. İki tarafın sesleri sevimlice ve çaprazlama gelerek birbirine karışıyordu; eczacı konuşulanları izleyememekle birlikte, sakin bir tonda geçtiğini anlayabiliyordu: Bu da onu biraz olsun yatıştırmaya yarıyordu. Gözbebeği olan Mathilde'ciğinin bağışlanabilir ufak tefek günahları -masum hayaller, çocuksu kalp çarpıntıları, bakirece iç çekmeler- öyle önemsiz şeylerdi ki buna karşılık kendi kendine ettiği işkence yeter de artardı bile. Oysa bir damla gözyaşı, tek bir damla yeterdi onun tüm günahlarını bağışlatmaya. Evet öyleydi: Manastıra sürülmüş olan genç kız bir başkasıydı herhalde, Mathilde ise evinde, sıcak yuvasında, ona karşı sevgi dolu annesinin dizinin dibinde ve küçük kız kardeşinin yanındaydı.

Don Ravaglia'nın esnemesinden anlaşılıyordu ki konuşup görüşme sona ermek üzereydi. Zaten karşılıklı söylenen son sözler, alışılmış nezaket sözlerine karıştı.

Noter Bentivegni eczaneden çıktı. Gioseffo da peşinden gitti ve ona sokakta yetişti.

Noterin kulağına eğilip:

– Söz ettiğin o genç kız ve ailesiyle ilgili bir şeyler duyarsan, lütfen bana da söyle, diyerek yalvardı.

Ve elini kalbine koyup:

– Yemin ederim, bana anlatılan bende kalacak, Allahın bir tek kuluna bile söylemem.

Gioseffo'nun paltosunun etekleri rüzgârda uçuşuyor, peruğu yerinden oynuyordu. Noter bir adım geriledi ve onu baştan ayağa bir süzdü:

– Bana bunu niye soruyorsunuz?

Gioseffo gözkapaklannı kapayıp açtıktan sonra, yanıt verdi:

– İnanın ki meraka kapıldığım için falan değil, gidip çalçene karılar gibi dedikodu yapacak da değilim. İhtiyarlar ufacık şeyleri kaygı konusu yaparlar ya... benimkisi de aptallık ama, değer verdiğim bir insan adına içim titriyor.

Noter Bentivegni Gioseffo'yu açgözlü bir ilgiyle inceledi; bakışında kalleşçe bir ışık yanıp söndü:

– Ya! dedi.

Sonra başını eğdi, uzunca bir iç çekti, dudaklannı kuruladı:

– Üzüldüm, derken sesinin tonu sahteydi. Ama daha fazla bilgi sahibi değilim. Şerefim üzerine yemin ederim.

Sonra gözlerini rüzgârlı göğe dikti... bulutların arasında belli belirsiz yıldızlar uçuşuyordu:

– Hava değişmekte, gözleminde bulundu.

Gioseffo hava durumuyla ilgili bu küçük notu iyiye işaret saydı:

– Evet öyle, diye mırıldandı, Tannm bizi iyi havalara kavuşturacak.

Birkaç gündür gökyüzü bir kristal duruluğunda idi. Gökkubbeye bakarken gözleri kamaşmış olan kimse onun sedef ışıltısından menekşe rengine dönüşmesini görebiliyordu. Değişmeyen yalnızca ufuktu; dalga dalga uçuşan beyaz bulutlardan çizilmiş bir kıyı süsüyle çevrelenmişti. Gioseffo Roma Kapısı'ndan çıkıp sağında kalan surları izleyen ince yola dalmıştı. Burada, surlara asılıp kalmış örümceklerle birlikte, bir o kadar da kurumuş gebreotu

yaprakları görülüyordu. Pas rengini almış yumak yumak böğürtlenlerin altından, çatlak çatlak olmuş etli yapraklı çuha çiçekleri, kısacık saplarıyla başlarını doğrultuyordu. Körpecik otların üstüne papatyalar serpiştirilmişti. Daha uzaklarda, buğday tarlaları uzanıp gidiyordu. Çoktan beri boy atmış olmalarına karşın, yağmurlardan belini doğrultamamış sürgünler zar zor dikelebiliyordu. Yerlerden akıp giden sular çukurlara vardığında, köpüre köpüre akmaya başlıyordu. Eczacı, ellerini sırtına koymuş, beli eğik, bir sürgün gibi surları dıştan dolaşırken, zaman zaman kinlenmiş bakışlarını, bir kaçak gibi, kente çeviriyordu.

Maestro Girolamo kendisine, manastıra sürgün edilmek istenilen genç kızın adını verememişti. Ve aynı bilgileri yinelemekle yetinmiş olması Gioseffo'yu daha da tasalandırmaktan başka bir şeye yaramamıştı: Bu genç kız soylu sınıftanmış ve öngörülen önlemle, istenmeyen bir ilişkiye son veriliyormuş. Daha doğrusu, ortada dolaşan söylenti buymuş. Bu dedikoduyu çıkaranın kimliğini belirleyecek bilgiler de bir o kadar gizli kapaklıydı. Noter Bentivegni, pekâlâ daha çok şey biliyor idiyse de, onu zorlamanın hiç yararı olmazdı. Eğer konuşmayacaksa, ser verir sır vermezdi, Gioseffo zaten bu yolu da denemişti.

Nankör kent! Eczacı böyle kusuyordu kinini: Başkalarının kötü durumuna sevindiğin kadar kendi başarılarına sevinmezsin, birilerinin üstün yanlarını görecek gözün yoktur, yeteneklere duyarsız kalırsın. Sonra birden acıdı memleketine: Benim zavallı ülkem, dedi. Aylaklığın yüzünden aşağılanmış, boş tasaların yüzünden sönüp gitmişsin. Karnı kısırlaşmış cimri ana... Ondedei Hazretleri'nde bulduğu koruyuculuk gözlerini açmıştı çünkü! Bu gözlerin önünde sonsuz uzamlar vardı artık. Oysa site, surları arasına büzülüp kalmıştı. Kendisi dünyaya açılıyordu. Üstün zekalarla alış–veriş buydu işte!

Ama madalyonun tersi de vardı: Gereksinim duyduğunda güvenebileceği kimsesi yoktu; çünkü Kardinal Hazretleri'nin yakınlığı ruhunu tümüyle doldurmakla birlikte, Gioseffo'nun kendi düzeyindeki kimselerde bunun yansısı olanaksızdı: Büyükler'le düşüp kalkmak o insanı yalnızlığa götürüyordu.

Kim ona, bu acemi rahibe konusunda net bilgiler verebilirdi acaba? Ve bu kimsenin Mathilde olmadığından nasıl emin olabilirdi? Bu konu kuşkusuz soylu ailelerin evlerinde konuşuluyordu, herhalde hizmetçilerin ağzındaydı; ayrıca site meydanındaki butiklerde ve meyhanelerde de konuşuluyor olmalıydı. Ama Gioseffo'nun ne butiklere ne de içkili lokantalara gittiği vardı. Ayrıca, çok soru sormayı da istemiyordu: Merak uyandırmaktan, kuşkuları beslemekten ve dedikodulara boyut kazandırmaktan çekiniyordu. Yani bu genç kızın -inşallah öyle değildir- kendi vaftiz evlâdı olduğu kanısına varmadığı sürece.

Belki de Sant'Eufemia manastırının saygıdeğer başrahibesinin bu konuda bilgisi olabilirdi? Ne var ki çoktan beri kendisini ziyaret etmiş değildi; gerçi manastırın, pasta baharatını ve portakal çiçeği suyunu göndermeyi sürdürüyordu ama... Bir uzlaşma devri olan bu yüzyılda, Sant'Eufemia Başrahibesi'nin öbür manastırların başrahibeleriyle ilişki içinde olabileceği akla gelebilirdi: Zaten genç kız -eğer anlatılanlar doğruysa- bu manastırlardan birine kapatılmış olabilirdi.

Ya Piskopos Hazretleri? Gioseffo onu, bir zamanlar çektiği kum ağrılarından, -yersakızı köklerinden yapmış olduğu o harika macun sayesinde-, kurtarmamış mıydı? Ama olayın üzerinden öyle uzun zaman geçmişti ki kutsal Protestan papazın gönlünü, yalnızca öbür dünyanın sesleri çelebilirdi artık; nitekim bu sesleri duyduğunda, çoğu zaman içi geçiveriyordu ve düşünde meleklerin, altın merdivenden inip çıktıklarını görüyordu.

Bu konuyu iyi bilen, olsa olsa papaz vekili Monsenyör olabilirdi. Onun o kuşkucu hali, sürekli kaçırdığı bakışı ve küçümseyici nezaketi Gioseffo'nun gözünün önüne geldi. Bir de o, pençeyi andıran, uçları içe bükük tırnaklı ellerini. Onunla görüşme isteğinde bulunmayı kafasından hemen sildi. Ve aynı anda, bir utanç, hatta iğrenme hamlesiyle, Ondedei Hazretleri'ne yazıp sormayı da...

Her adım atışında daha da içinden çıkılmaz bir hal alan düşüncelerine dalmış olan eczacı bir ıslık sesi çıkardı. Yanı başında Orion'un astımlı soluğunu duyar gibi olmuştu. Açılmış avcunu

hayvanın başına koymak isteğiyle kolunu uzattığında, eli boşta kaldı.

İçinden, böyle yerlerde zaman belki akışını durdurmuştur diye umarak çevresine bakındı. Acaba bu yol, her gün öğle yemeğinden sonra, Orion'la birlikte yürüdükleri yol muydu? Hani köpek yolda kır hayvanlarının gözle görünmez ayak izlerini koklaya koklaya giderken, kendisi de, havada, düşünürlerin -bir o kadar belirsiz- özsözlerini araya araya gittiği sırada, diye anlamaya çalışıyordu. Acaba bu yol -sadık dostu Orion'la birlikte geçtikleri zaman nasılsa- yine öyle miydi? Gioseffo bir dal parçası kopardı ve kabuğunu soymayı kendine iş edindi.

Sonra, kafa sallayarak dalı elinden bıraktı. Nuh zamanından kalma Orion'cuk, yarı kör, kulakları yermantarı gibi duyarsızlaşmış, dükkânda ölümü bekleyerek uyukluyordu. Belki ölüm, insan yaşamlarını orağıyla biçerken, bir eczacının köpeğiyle ilgilenemeyecek kadar yoğun çalışıyordu. Orion'un bu bekleyiş sürecini kısaltmakla sevaba girmiş olunurdu ama, kimin yüreği dayanırdı buna?

Gioseffo, heyecan içinde, Orion'u av hayvanının peşinden koşarkenki haliyle görür gibi oldu. Becerikli, dikkatli, yorulmak bilmez. Duruma göre, ağır ağır ya da seri hareketler içinde. Sahibinin sözünü dinler, ama koşullar gerektirdiğinde, tek başına girişimci. Hendekleri atlamada çevik. Suya atlamada öyle. Kamışların arasından kayarken de. Ya da dikenlerin arasından. Ya da ısırganların içinden. Ölümsüz Tanrı'nın önünde koşan büyük avcı, gerçek bir Nemrut .(39)

Ah! O pırıl pırıl baharlar, ışıl ışıl yazlar, altın sarısı güzler! Eczacı onca yılın ağırlığını duydu vücudunda; aynı zamanda elmas parlaklığında ve sertliğindeki göğün ağırlığını...

Yan yolların tümünü birer birer ittikten sonra, -Gioseffo için, izlenecek bir tek düz yol kalıyordu: Gidip Mathilde'in annesiyle

39) Kutsal Kitap'ta, "Tanrı indinde yenilmez bir avcı olan" Nemrut İslam dininde, Tanrı'ya inanmadığı ve İbrahim Peygamber'i ateşe attığı için, Tanrı tarafından, kafasının içine bir böcek sokularak cezalandırılmıştır. (Çev. Notu)

görüşmek. Ya da amcasıyla. Eğer Gioseffo'nun bu korkularına gülüp geçecek olurlarsa, ne mutlu. İşte o zaman, vaftiz evladına, eğlenceli bir tonda -kızı heyecanlandırmaktan kaçınırdı çünkü-, kendisi için ne korkular yaşadığını anlatabilirdi. Ve birlikte gülerlerdi bunlara.

Annesi, amcası.. ikisinin yüzleri üst üste geliyordu ve ifadeleri birbirine karışarak başkaiaşıyordu: Bakıyorsunuz buz gibi bir yüz, bir anda gönül alıcı oluveriyordu. Tıpkı konuşmalarda olduğu gibi... Bir an yüreğe su serpen, sonra birden yürek yaralayan sözler. Ve Gioseffo bunlara bir şey diyemiyordu. Çünkü Mathilde'e yapabileceği en büyük iyilik, kendisine en ufak bir hak tanımıyordu. Onun bir tek hakkı vardı -o da hiçbir işe yaramayan kendini böyle yiyip bitirme hakkı.

Yük arabalarıyla sarılmış olan Montanara Kapısı'na geldiğinde, düşünmek için mola verdi. Vaftiz evlâdının kaderi, onun aklını başından almış ve huzurunu kaçırmış olan adama sıkı sıkıya bağlıydı. Onun kimliğine. Ailesinin kimler olduğuna. Eğer Gioseffo bu adamın kim olduğunu bilseydi, Mathilde'le birlikte oturup ağlarlardı. Ya da birlikte sevinirlerdi. Gioseffo, olası talipler için yeni baştan çetele tuttuysa da nafile idi...

Gallica Kapısı'ndan siteye yeniden girdi, Gioseffo. Yakında büyük sıcaklar başladığında, ırmağa meydan okuyacak olan oğlancıkların çığlıkları San Giuliano köprüsünün kemerlerinde yankılanıyordu. Ve ırmak o zaman, onlardan birini, şakacıktan alıp da vermeyecekti.

Eczacı korkuluğa abanıp aşağı baktı. Irmak yorulmak bilmeden, denize doğru ağır ağır akıp gidiyordu ve esmeye başlamış meltemle, sular hafif hafif kırışıyordu. Kucağında minik kızıyla bir anne, şarkı mırıldanarak geçip gitti yanından:

Bebeğim benim, altınlar, ipekler içinde,
İşte bir öpücük sana, hemen uyuyasın diye.

Gioseffo başını eğdi, omuzlarını dikleştirdi. Ve solgun yanaklarından dolu dolu iki gözyaşı indi, iki ıslak yol çizerek.

Bir hafta geçti. Sonunda, 17 Mart günü, *Acılı Meryem Ana*[40] yortusunda, eczacı İppoliti'lerin malikânesine gitti. Hiç neşesi yoktu.

– Hanımefendi'ye Maestro Gioseffo'nun geldiğini ve izin verirse kendisiyle görüşmek istediğimi söyleyin, dedi hizmetçi kadına.

Hizmetçi başıyla olumsuzluk belirtti:

– Bugün kimseyle görüşmek istemiyor.

Eczacı ona öfkeli bir bakışla:

– Önemli ve acil bir iş için, dedi. Hanımefendi konuyu biliyor. Ve beni beklemekte.

Hizmetçi hiç de iyi karşılamadı ve ayni lâfı yineledi:

– Bugün kimseyle görüşmüyorlar.

Eczacı güç durumdaydı. İşaretparmağını kendi göğsüne doğrultarak karşı çıktı:

– Ben Maestro Gioseffo'yum. Beni çok iyi tanıyorsunuz. Hanımefendi Hazretleri de...

Hizmetçi sözünü bitirmesine fırsat vermeden:

– Buyruk böyle, dedi.

Eczacı iki kolunu yana açarak:

– Peki, ya ev sahibi beyefendi? Ünlü Bay Filippo evde mi? Onu görebilir miyim?

– Hayır, göremezsiniz, dedi Hizmetçi: Kendileri yurtdışında.

Gioseffo içini çekti:

– Ya Mathilde?diye sordu.

Hizmetçi kapıyı suratına kapattı.

Eczacı yolun ortasında durup, gözleri pabuçlarının burnuna dikilmiş, düşündü. Başını kaldırdığı anda, birden yerinden sıçradı. Önünde bir atlı, heykel gibi duruyordu. Gioseffo onu tanıdı. Genç Brancorsi'ydi bu ve kendisine merakla bakarken, ince bıyığının altından gülümsüyordu ona ve her zamanki kadar küçümseyici

---

40) Kutsal Kitap'ta: Mater Dolorosa olarak geçer. (Çev. Notu)

değildi gülüşü. Gioseffo reverans yapıp yolun kıyısına çekilmekte acele etti. Genç atlı tüylü şapkasını salladı ona, sonra atını mahmuzlayıp dörtnala gitti. Nallar döşeme taşları üstünde takırdadı.

Eczacı atlıyı gözleriyle izledi. Ve sonra, ardında güneşin batmakta olduğu ippoliti şatosuna dönüp baktı. Çıplak tuğladan örülmüş alnacı, kare biçiminde pencereleri ve heybetli, loş kütlesiyle, pembeleşen gökyüzünde belirginleşmiş, kale gibi yükseliyordu.

Gioseffo bir daha o merdivenlerden hiç çıkmayacağını, büyük uzun sofalardan ve o salonlardan geçmeyeceğini sezdi. Evet, vaftiz kızcağızıyla o neşeli buluşmalar, annesiyle o huzur dolu sohbetler, ozan amcasıyla saygılı tartışmalar, hizmetçilerle ağız dalaşları, pohpohlamalar ve sütlü çikolatalar devri sona ermişti, geçmişti artık o devir.

Eczacı köşke bakıyordu. Bir an gözü buğulanır gibi oldu ve bina ona, örümcek ağını andıran bir tülle sarılmış gibi göründü. Bir ihtiyarın yüzü gibi, kırışıklar ağıyla. Kendi yüzü gibi.

Oynak ve oturmamış servet, kasaları bir dolduruyor bir boşaltıyordu. Ve anadan babadan kalma en hatırı sayılır mirasları eritirken, aynı anda, başka yerlerde, büyük birikimlerin oluşmasına neden oluyordu. Bunun sonucunda, soylu aileler, mal varlığının dağılmasını önlemek düşüncesiyle, gittikçe daha az çocuk yapar olmuşlardı ve bunlardan biri hariç, öbürlerini Kutsal Kilise'nin hizmetine veriyorlardı. Bu yolla adlarını sürdürmeyi umut ederek, kendilerini yok olmaya mahkûm etmiş oluyorlardı. Yapılan iki sayım[41] arasında geçen zaman bile, gençlik yıllarında kaya gibi sağlam görünen birçok sülalenin çökmesine yetmişti. İnsanların kararsızlığı ve ileriyi görememeleri yüzünden yüzlerce yıllık soyağacı ormanları tükenmiş, çöle dönmüştü.

Artık ne altının ne de kalabalık olmanın korumasında olmayan soylu ve en köklü aileler gittikçe kötüleyip yok oluyorlardı. Buna karşılık tacirler ve zanaat erbabı zenginleşiyordu. Yaşamın doğal

41) Eskiden her 5 yılda bir sayım bayramı kutlanırdı. (Çev. Notu)

durumları, oyun kartlarının sürekli birbirine karışmasıyla altüst olmuştu. Bir başka karışım olayı da -kutsal olana saygısızlıktı bu- kanların karışmasıydı. Bu kargaşa ise, o eski devirlerin bittiğinin işaretini veriyordu.

Ailelerle birlikte edebiyat da çöküyordu. Yıldızların kötü etkisinden miydi bu, -çokları bu açıklamadan yanaydı çünkü- yoksa zihinlerin yeterince çaba gösteremeyişinden ya da soyluların edebiyatı sevmez olmalarından mıydı?.. Doğrusu ne diyeceğini bilemiyordu, Gioseffo. Gördüğü kadarıyla, *Musalar,*[42] soyluların evlerine konuk edilmeyince, *Parnasseos*'un kıraç yamaçlarına geri dönüp gizlenmişlerdi. Roma'yı Atina sitesine dönüştürmüş olan Hadrien[43] devri öyle uzaklarda kalmıştı ki! Zaten güzel sanatlar, güçlü kişilerin su vermez olduğu yerlerde kurur giderdi.

Oysa Gioseffo'nun, Ondedei Hazretleri gibi birinin hatırı sayılır koruyuculuğuna güvenme şansı vardı. Bugüne bugün bir kardinaldi o. Bir cömertlik deryası. Eczacı derin düşüncelere dalıyordu: Yazık kitaplar üzerinde ömür tüketen kişiye, yazık keşiş gibi yaşayıp yalnızca ölülerle konuşup görüşene, yazık çektiği onca sıkıntının karşılığı ödenmeyene! O anda, Gioseffo'nun başkasına baktığı ayna paramparça olup gözünün önünden uçtu gitti. Ve şan, şeref, şöhret aldatmacası gözlerinin önünden siliniverdi. Ama Koruyucu Hazretleri onu yalnızlığın şöhretinden çekip almıştı. Melankolinin panzehirini içirmişti ona. Edebiyatçılar için öldürücü bir zehir olan hüznün panzehirini. Yüzyılın salgın hastalığı melankolinin panzehirini...

Eczacı, İppoliti malikânesine sırtını dönerken, kimse görmeden, anılarının hazinesini de almış gidiyordu: Mathilde'in çocuk madonna yüzünü, ikisinin arasındaki, kimse görmeden karşılaşan

---

42) Yun. Mit.'de 9 sanat perisi Musalar (Müzler), Korinthos körfezinin yukarısındaki, şairlerin kutsal yeri olan Pamossos Dağı'nda otururlardı. (Çev. Notu)

43) Roma İmparatoru Publius A.Hadrianus, aldığı ileri görüşlü eğitimi sayesinde, Roma Birliği'ini amaç edinerek Atina kentini baştan sona imar edip onu dünyaca ün lü bir düşünce merkezi haline getirmişti. (Çev. Notu)

o paylaşmacı bakışmaları, birden patlayan kahkahalarını. O şirinlikleri ve kaprisleri.

Kitabı, Gioseffo'yu bekliyordu ve yorulmak bilmeyen nice çalışma geceleri...

Bu yıl Kutsal Cuma gecesi 24 Mart'a denk geliyordu ve Gioseffo kabirleri ziyaret etmeye gitti. Tek başına ve görkemli duran ve denize bakan San Domenico kilisesinden çıkarken, yas çanı çalmakta olan Katedral'den gelen uğultuyu duydu ve oraya doğru yöneldi. Yolda giderken beş Pater duasını okudu ki, bu beş duadan her biri için, Bakire Meryem'in şefaatiyle Papalık, yüz yıllık günahı bağışlıyordu.

Gittikçe büyüyen kalabalığı yararak girdi Katedral'e. Koruyucu İsa'nın naaşı sağdan ikinci mihrap bölümünde sergilenmekteydi. Mihrap örtüsü kaldırılmıştı: Tanrı'nın Oğlu, solgun teni ve bir deri bir kemik, çıplak vücuduyla, camların ardında yatıyordu. Çevresinde, otuz çift soylu kadından oluşmuş *Compagnia delle Sacre Stigmate* kadınları,(44) kara pelerinleri ve göğüslerinde, tam kalbin yanındaki kırmızı haçlarıyla, sunağın şurasına burasına konmuş banklara oturmuşlar, üçgen biçimi kukuletalarıyla yüzleri yarı yarıya örtülmüş durumda, heykel gibi kımıltısız duruyorlardı. Yalınayak idiler ve acıları duymak için, başlarına birer dikenli taç giymişler, boyunlarına urgan bağlamışlardı.

Sağdan soldan, banklardan yükselen dualar, insanların mırıltılarına ve ayak seslerine karışarak, Katedral'in üçgen biçimi geniş sahınında, dalgaların deniz kavkıları üstünde çıkardığı sese benzer seslerle yansılanıyordu. Mumların dalgalanan alevleri yanar–döner ışımalarla oynak gölgeler çizmekteydi. Site konsülleriyle

44) Çarmıha gerilmiş isa'nın kutsal yara izlerini protesto amacıyla kurulmuş dinsel topluluk söz konusudur. (Çev. Notu)

Katedral piskoposluk meclisi üyeleri Kabir'in başında nöbet tutuyorlardı.

Gioseffo sunağa yaklaştı ve merhum İsa'nın önünde diz çöktü. Ve onun çıkıntılı kol ve bacaklarına, morlaşmış damarlarına, kablo gibi gerili sinirlerine uzun uzun, saygı ve sevgiyle baktı. Ve de kabarcıklı yaralara... Kan pıhtılarına...

Kıvrılmış ve gövdeyi korumak amacıyla bükülüp kamının üstüne konmuş sol kolu seyretti. Sağ avcu ise, herhangi bir kurtarıcı umut arayışıyla açık kalmıştı. Ve arkaya devrilmiş yüze, aralık duran ağza bakarken -bu yüz ona çocuk Lazzaro'nun yüzünü anımsattı- çünkü o da bir yeniden diriliş'in umudunu taşıyordu.

"Efendimiz, korkularım var diyerek iç döktü, eczacı. Vaftiz kızım büyüdükçe hayalci ve dikkafalı oldu. Bunun nedeni, henüz küçük bir çocukken sağlığının bozulmuş olması. Zayıf bedenlerde, bunu siz daha iyi bilirsiniz, tutkular kolay alevleniyor. Saman saptan daha kolay tutuşmaz mı? Bu biraz da, sağken kızına uzak duran ve pek erken ölen babasının günahı. Benim de yanlışım var, Efendimiz. Onu korumak isterken, fazla yüz verdim. Ve iç çekerek dedi ki: İhtiyarların sevgisi; ölçüde, yarıma razı olamaz ki.

Mathilde içtepilerine uyarak çoğu kez mantıksız davranışlarda bulunuyor. Evet, doğru. Ama içten bir kızdır o, yüce gönüllüdür. Hiçbir kötü niyeti yoktur. Kutsal yaralarınız adına, döktüğünüz kan ve çarmıhın üzerinde söylemiş olduğunuz sözler adına, ona kol kanat geriniz. Kurtarın onu."

Yüreğinden akıp gelen bu sözler birdenbire bitiverdi. Sanki içi boşalmış gibi geldi, Gioseffo'ya. Ayağa kalkmak isiyordu ama, Kabir'in başında yeterince güzel konuşamamış olmanın korkusuyla, orada öyle diz çökmüş halde kaldı. Belki de bağışlayıcı İsa kendisinden daha uzunca ve daha kanıtlamalı bir konuşma beklerdi.

Bir süre geçtikten sonra:

"Efendimiz," dedi yeniden. "Eğer Mathilde'in âşık olduğu erkek iyi biri değilse, onun aklını başına getir. Ama bu yüzden evden kovulması ve manastıra kapatılması biçiminde cezalandırılmasına izin

verme. Efendimiz, Mathilde size göre bir zevce değil. Ne Ruth gibi uysaldır o, ne Lia gibi sağlıklıdır, hatta ne de Rachel gibi güzel. Yalnızca bir küçük kızdır o. Bu küçücük, cılız bitki, köklenip başka yere dikilirse, belki de kurur gider.

Eczacı, mumların ışığının anaca okşamakta olduğu hırpalanmış bedeni bir kez daha seyretti. Ve yüreğinden taşan bir acımayla, şaşkına dönmüş halde, birden şöyle deyiverdi:

"Efendimiz, vaftiz kızımı bana bağışlayın. Onun yerine size vereceğim... kitabım var," diyerek konuşmasını sürdürmek istedi. Bunun anlamı şuydu: Kitabın baskısı için Kardinal Hazretleri, gereken parayı sağlamaktan cayacaktı ve kitap sonsuza dek bir çekmecede kalmaya mahkûm olmuş olacaktı.

Sözünün gerisini getiremedi ve adak adaması havada kalmış oldu. Gioseffo'nun farkına vardığı şey onu şaşkına çevirmişti: Mathilde'in, dünyada en çok sevdiği – tek sevdiği – insanın kurban masasına yatırılmış olduğu anda bile, uykusuz gecelerinin meyvesini ona feda edemiyordu. Umutlarının bekçisini. Gelecekte atacağı adımların kaderini bağlamış bulunduğu ve adının anısını emanet etmiş olduğu ulağı.

Ölüm döşeğinde görmüş olduğu annesi yeniden gözlerinin önüne geldi. Can çekişme sonucu değişikliğe uğrayıp rahatlamış ve huzura kavuşmuş yüzüyle. Sanki gençliğin son nefesiyle tazelenmişti yüzü. Bir an için, aynı yatakta Mathilde'in uzanmış yatmakta olduğunu görür gibi oldu. Saçları, gece esintisiyle dağılıyordu.

Eczacı acılı sezgilerinin verdiği azabın heyecanı içinde, çılgına dönmüş ve perişan halde, öbür mezarları ziyaret etmeden, doğruca eve döndü.

Çalışma masasına oturduğunda, kendini yapayalnız ve gaz lambasının aydınlattığı daracık çembere tutsak gibi duyumsadı. Orion'a seslendi. Köpek gerindi, uzunca ve boğuk bir ses çıkararak esnedi, sonra gelip Gioseffo'nun yanı başına, ön patilerinden birini burnuna dayayarak büzüldü. Sanki gece, Orion'un hafif ve dingin soluğuna uyarak solumaktaydı. Gioseffo eline bir kâğıt alıp önüne koydu, elinin tersiyle okşadı kâğıdı ve bekledi: Belki

sözcükler, tıpkı çini mürekkebiyle yazılmış sözcükler gibi, usul usul kâğıttan çıkıp gelirler diye. Çeyrek saat sonra kalemi kavradı:

"Monsenyör Kardinal Ondedei'ye.

Çok değerli ve pek saygıdeğer Senyör, mümtaz Koruyucum,

Hazretleri'nin insan yanına dayanarak, Kutsal Paskalya vesilesiyle kendilerine sunduğum mutluluk dileklerimi hoş karşılayacaklarını umuyorum. Ve pek saygıdeğer Kardinal'in, her gün aynı inançlı içtenliğimle, Tann'nın bana bahşettiği büyük ve yüce gönüllü koruyucum için, yatıp kalkıp dua ettiğimden emin olmalarını isterim.

Pek yakında, kurtarıcımızın Dirilliş gününü kutlayacağız ve tümümüz sevinç içinde olacağız. Ama onun öldüğü gün olan bu yas gününde, nunc anima mea turbata est."[45]

Gioseffo yazdıklarını yüksek sesle okudu. Bitiş noktasının üstüne gelip dağılan bir tükrük sıçrantısı yayılarak küçük bir ebru lekesi halini aldı. Eczacının canı sıkıldı. Öte yandan, giriş bölümünden İncil'den alınmış tümceye dek olan bölüm kendisine pek aceleye getirilmiş gibi göründü; hatta belki de, bir iyi dilekler mektubunda işkence olayına anıştırma yapılması yadırganabilirdi. Gioseffo orayı titrek bir çerçeve içine alarak, onu başka yere koymaya karar verdi. Ya da bundan hiç söz etmemeye. Kararını daha sonra verecekti.

Orion'un kulak arkasını okşadı. Ve şöyle mırıldandı:

– *Sustine hic et vigila mecum.*

Ve sonra, Latince bilmeyen köpeğin anlaması için, İtalyancasını söyledi:

– *Yanımda kal ve sabaha değin uyuma.*

Orion sevinçten kısa bir havladı ve hoplaya zıplaya gitti, Morpheus'un[46] koyunlarını saymaya.

---

45) Latince tümce. Anlamı: *Şu anda ruhum azap içindedir.*

46) Mitolojide Uyku'nun ve Gece'nin oğlu olup düşler tanrısıdır. (Çev. Notu)

Gioseffo başladı, yeniden yazmaya:

"Kim istemez sığınacağı bir yer olmasını? Sakin bir liman özlemini çekmeyen insan mı vardır? Monsenyör Hazretleri'nin saygılı hizmetkârı bendeniz ise, aptal gibi inanmıştım ki çalışmanın tatlı yorgunluğunda, Antikite yazarlarıyla baş başa kalmakla ve iç açıcı bir bilim olan edebiyatta bu sığınağı ve limanı bulabildim. Elbette, in primis,[47] Monsenyör Hazretleri'yle yazışmanın verdiği gururda ve korkuda. Ne var ki, çalkantılı yaşam denizinin dalgaları bentleri kuşatıyor, aşıp geçebiliyor."

Eczacının birden aklına gelen şey onu titretti: Sözcüklerin doğaçtan dizilişi nedeniyle kendine yönelttiği "aptalca" sözcüğü, dolaylı olarak pek saygıdeğer Ondedei Hazretleri'ne dokunabilirdi. Bu sözcüğü bir an önce çıkarmak için telaşlandı.

Tek güvenli liman, en son limandır, diye düşündü ama, bunu yazmadı. Bir tek orasıydı, fırtınalardan uzak liman.

Annesi bir köşede, elleri dizleri üstünde oturmuş, Gioseffo'ya düşünceli düşünceli bakıyordu. Eczacı onu eliyle selamladı. O sırada annesi eski bir havayı mırıldanmaya başladı: Kendisi küçükken, annesinin, çardağın altında mırıldandığı havalardan biriydi bu. Sesi, ipek ipliği gibi incelmiş ve kırılgan olmuştu, ancak genç kalmıştı. Soluk yüzünden ve dişsiz ağzından çıkan ses bir küçük kız sesiydi.

Gioseffo, iyice alçak sesle ve dudaklarını oynata oynata, türkünün unutulmuş sözlerini tekrar ederken, gözleri parlıyordu. Pencere pervazına konmuş kumruların kuğurtusuyla uyandı.

Paskalya günü de -dupduru ve tatlı bir havada, çiçekli bir Paskalya- gelip geçmişti. Eczacı o sabah, dükkânının önüne bir

47) Lat.deyim, anlamı: Her şeyden önce. (Çev. Notu)

sandalye atıp oturmuştu. Orada öylece, yüzü göğe dönük, gözleri kapalı, yanıbaşında Orion'la, ılık güneşin tadını çıkarıyordu. Kendini pazaryerinden dönmekte olan kadınların cakcaklarına, ayak sesleriyle birlikte satıcıların uzaktan uzağa duyulan çağrılarına, ninni dinler gibi bırakmıştı . Ara sıra çift tekerlekli bir araba, sokağın arnavut kaldırımı gibi döşenmiş taşları üstünden sarsıla sırsıla geçip gidiyordu. Orion, eskiden olsa, deli gibi havlayarak üstlerine atılırdı, şimdi ise, bir-iki homurtuyla ve bunakça selamlıyordu onları.

Biri gelip Gioseffo'yla güneşin arasına girdi. Keyfi kaçan eczacı gözkapaklarını kaldırdı, kimliğini seçemediği kara bir silüet belirdi. Kamaşmış gözlerini örten ve görüşünü bulanıklaştıran nemli tülün arasından, Kont Brancorsi'nin sert yüzü yavaş yavaş ortaya çıktı. Gioseffo birden fırlayıp kalkarken sandalyesini devirdi:

– Senyör Hazretleri... . diyerek haykırdı. Ekselansları!

Ardından, "büyük şeref" gibi bir laf geveledi ve "tamamen emrinize amadeyim"i ekledi, daha başka sözler söylediyse de bir sürü oğlancığın bağrış çığrışları bunları bastırdı.

Kont yaya ve eskortsuz gelmişti:

– Sizinle konuşmak istiyorum, dedi yalnızca.

Eczacı saygıyla eğildi ve onu dükkânına buyur etti. Üst kata çıkıp rahat bir koltuk buldu geldi, Kont'u oturttu. Kont da eczacıya bir tabureyi işaret etti, Gioseffo utana sıkıla bu isteğe uydu.

Kont Brancorsi uzunca bir süre sessiz kalmayı uygun gördü. Cılızlığını ve fazla ciddi olmaktan öte daha çok kasvetli havasını vurgulayan, biçimi biraz eski moda, siyah bir takım giymişti. Beti benzi, tıpkı kolalı beyaz keten yakası gibi uçuktu: Yüzü flegmatik'lerin -daha doğrusu ve onu göz ucuyla incelemekte olan eczacıya göre, flebotomik'lerin[48] yüzü gibi- kansız cansız ve tez üşür bir yüzdü. Başı açıktı. Zaten kendisi asla peruk takmazdı. Hatta, sosyal durumu gereği, kırk yılda bir görünmek zorunda

48) Bu Fr. sözcüklerden birincisi: Soğuk yapıda insanlar, ikincisi ise: Kan aldırmış kimseler anl. kullanılmış. (Çev. Notu)

kaldığı yerlere bile peruksuz giderdi. Belki de hiç peruk edinmemişti.

– Biliyorsunuz, iki erkek evlât babasıyım, diyerek söze başladı Kont ve o sırada damarları belli olan solgun parmaklarını birbirine kenetledi. Biri ne yaparsa öteki onun tersini yapan iki oğlan, diyerek yineledi. Büyüğü, Sebastino, ille de rahip olmak istedi ve ne ben ne de -nur içinde yatsın- annesi, buna engel olamadık. Ve aldı başını, gitti Camaldoli'deki keşiş hücresine kapandı, şimdi kurtlara İlâhi okumakla geçiriyor ömrünü. Onu görmeyeli üç yılı buldu.

Gioseffo, saygı dolu, karşı çıktı:

– O bir Tanrı adamıdır. Herkes aynı şeyi söylüyor. Efendimizin çağrısına uyarak gitmiştir: *Sa volonté soit faite.*[49]

Kont, öyle düşünmese de kabul etti:

– Kala kala bir tek küçük oğlum Rocco kaldı bana, diye ekledi.

Eczacı yorum yapmak gereğini duydu:

– Aslan gibi bir oğlan.

İhtiyar Kont'un yüzünde belli belirsiz bir gülümseme oldu:

– Dikbaşlı demek daha yerinde olur. Taşkın. Kavgacı. Kont, eczacının dümdüz gözlerinin içine baktı:

– Gözü kapalı bir baba değilim ben, dedi, inandırıcı bir tonda ve ağarmış kafasını sallayarak. Oğlumun şöhretini biliyorum, bundan gurur duyduğumu da söyleyemem. Umarım bu taşkınlığı gençliktendir ve yaşını buldukça, daha bir sakınımlı davranır.

Ben öldükten sonra Rocco, hiçbir şeyi olmayan ve kira karşılığında kılıç sallayarak ülkeden ülkeye gezen ikinci oğul durumunda olmayacak. Tüm malım mülküm ona kalacağı için, zengin bir adam olacak. Tam iki yüzyıl öncesi, ailemiz, bu siteye yerleştiğinden beri, sürekli gelişme halindedir. Çalışkan ve tedbirli kuşakların birbirini izlemesi sayesinde, öbür aileleri geride bırakmıştır.

Gioseffo yorumunu yaptı:

– Servet her zaman erdemle birlikte olur.

---

49) Bir duadan alıntıdır, anlamı: *Senin her isteğin yapılsın.* (Çev. Notu)

Buna karşın Gioseffo, bu beklenmedik ziyaretçinin kendisine gösterdiği ve onu onurlandıran alışılmamış güveninden ötürü içinde bir rahatsızlık duymaya başlamıştı. Gerçi Gioseffo'ya, küçükler arasında bir küçük olan eczacıya yakın davranan başka yüksek kişiler de vardı, bu bir gerçekti. Ama Kont Brancorsi, son derece sakınımlı biri olarak tanınırdı. Çok az kişiye, hatta dengi olan kişilere bile ölçülü davranırdı. Gioseffo bu ziyareti neye borçluydu acaba? Eczacı, kendi kendine sorup durduğu bu sorunun yanıtını bulamamaktan huzursuzluk duyuyordu. Kendisine neden bu derece gönül okşayıcı davranıyordu acaba? Ona neden anlatıyordu özel işlerini, hem de böylesine nazik konularını?

– Evet, oğlum çok zengin olacak, diye sürdürdü Kont konuşmasını, hem de yakındır o günler. Bugünden geçerli olmak üzere, evlenir evlenmez, eğer iyi bir seçim yapmışsa, malikânemin yarısını ona vereceğim, ayrıca hatırı sayılır bir meblağla birlikte Montecieco'da bulunan topraklarımın tümü kendisinin olacaktır.

Kont başını öne eğdi. Ne diyeceğini bilemeyen Gioseffo da onun cömertliğini övmekle yetindi. Açık duran pencerenin camlarından yansıyan güneş ışınları tavana asılmış içi saman dolu timsaha vuruyordu. İnce hastalıklı şaşkınlaşmış sinekler çevrelerinde uçuşup duruyordu. Orion havaya bakıp kulaklarını oynattı ve homurdandı.

Kont Brancorsi, birkaç dakika sessiz kaldıktan sonra, kafasını kaldırdı. Alnını kırıştırarak eczacıya dikti gözlerini. Ve sertçe bir tonda:

– Sıra sizde, dedi, sizi dinliyorum.

– Beni mi?diye kekeledi. Lütfen söyleyin, ne konuda?

Kont kaygılandı birden:

– İppoliti köşküne girip çıkmıyor musunuz?diye sordu. Size aileden biri gibi davranmıyorlar mı? Ve büyük kızlan Mathilde'in vaftiz babası değil misiniz?

Eczacı soruların tümünü olumladı:

– Evet, böyle bir ayrıcalığım var, derken hemen düzeltme yaptı: Bana, hak etmediğim bu onuru tanıyorlar.

Gioseffo'nun iri iri açılmış gözlerinde, kalleşlikten eser yoktu: Yalnızca kargaşa ve sıkıntı okunuyordu, bu gözlerde. Kont Brancorsi'nin yüzündeki yılların dondurmuş bulunduğu ve ters talihin hiç değiştiremediği ifadeye gelince, sesinin tonu yüzünün ifadesinden daha hoşgörülüydü:

– Maestro Gioseffo, sahiden siz benim niye burada bulunduğumu bilmiyor musunuz? diye sordu. Demek bu konuda hiç bilginiz yok, öyle mi?

Eczacı özür diledi:

– Senyör Hazretleri beni bağışlasınlar. Hayır, hiç bilgim yok.

Ve tam bu sözleri söylerken, Gioseffo birden anlayıverdi: Mathilde'in evlenmek istediği erkek Rocco'ydu, Kont Brancorsi'nin, sefahat düşkünü küçük oğlu.

Marifetleri dillerde dolaşırdı. Girmediği kavga, meyhane dövüşü ve gece dalaşı olmazdı. Tüm aylaklar, haytalar ve it-kopuk onun dostuydu. Kibar fahişe evlerinden bilmediği yoktu. Saygısız ve atak, sürekli hırgür çıkarmaya çalışan ve hiç de azımsanamaz boyutta olan aile mirasını "tazminatlarla ve tamiratlarla" tüketmekte olan bir oğul.

Kont Brancorsi, oğlunu hapse girme utancından esirgemek ve kendi adının onurunu korumak için, etkin dostlarını harekete geçirir, yetkili kişilerin önünde küçük düşer ve kendisinden istenen paraları tartışmasız öderdi. Rocco'yu hoşgörü dolu ve usalmaz bir aşkla severdi, tıpkı İshak gibi, ana babası kendilerini çok ihtiyar bildikleri -ve belki de gerçekten öyleydiler- bir dönemde, tekne kazıntısı olarak doğmuş olan çocuklara duyulan o sevgiyle.

Ağabeyi Sebastino'dan tam yirmi yıl sonra gelmiş oğul. Kont onu hem sever hem de küçümserdi. Hem sever hem de bu yüzden kendini hor görürdü. Verilen ödül sözlerini ceza tehditleri izlerdi.

Birkaç yıl öncesi, Kont, oğlunun gururunu kırmak ve onu doğru yola getirmek için, Rocco'yu, muhafızlar eşliğinde, Castelfranco hapishanesine kapattırmıştı. Madem ki canı dövüşmek istiyordu, bunu Yüce Venedik Cumhuriyeti'nin birlikleriyle, canı istediği kadar ve uygun biçimde yapabilirdi. Ne var ki Rocco orada

kendinden daha sert kafalara, daha sıkı yumruklara ve daha hızlı kılıçlara çatmıştı. Sonunda hapisten kaçtı. Günün birinde, orası burası çizikler içinde ve derileri soyulmuş halde, sahipsiz bir it gibi yeniden ortalıkta göründüğünde, babası onu bağrına basmıştı. Ancak, korkusu geçince, Rocco yeniden alıştığı yaşama geri dönmüştü.

Gioseffo şimdi vaftiz evladının hangi erkeğin aşkıyla yanıp tutuştuğunu öğrenmişti artık. Mathilde'in annesinin bu evliliğe neden bu derece karşı çıktığını da anlamıştı: Şanlı şerefli bir aile ve fevkalade varlıklı olan Brancorsiler'e değil, Rocco'ya karşıydı o. Bunun nedenlerini bildiği için, eczacı onun düşüncelerini paylaşıyordu. Mathilde'i böyle bir tuzağa düşmekten korumak için, uygun bir karar – doğru karar – verilmişti; Gioseffo'ya sormuş olsalardı, bu kararı kendisi de onaylardı.

Gelgelelim, tüm bunlar, zaten perişan olmuş ve acı çekmekte olan eczacının acısını yatıştıracağına, daha da arttırıyordu. Çünkü artık Mathilde'in kaderi, sanki insanların aciz ve değişken iradesine bağlı olmaktan çıkıp sırrına erilmez ve insanı elinde fırıldak gibi çeviren bir yasaya bağlanmış oluyordu. Yağmuru yağdıran, rüzgârı estiren, fırtınaları ve yer sarsıntılarını yönlendiren yasaya. Mathilde'in minik titrek yıldızı, bundan böyle, gökyüzüne çakılmış bulunuyordu. Hiç kimse asla onu yolundan saptıramazdı artık. Ne kendisi, ne Mathilde'in annesi ne de şair amcası -isteseler de- Mathilde'i manastırdan koparıp alabilirdi artık.

Ve pek yakında Mathilde, kaba saba kumaştan, beli bir iple sıkılmış entariyi giymiş ve kendini yoksulluğa, iffete ve boyun eğişe adamış olacaktı. Başrahibenin kuş uçurtmayan bakışları altında, tel kafesin ardında bulunan hiç kimseyle, tek söz edemezdi artık; öbür rahibelerin sesinden ve gühah çıkarıcı papazdan başka kimseyi duyamazdı, bir de kendi sesini duyabilirdi: Boğucu yaz gecelerinde, daha sonra buz gibi kış gecelerinde duyulan, acılı hayvan bağırtıları gibi...

Kont Brancorsi, eczanın yüzünde birdenbire ve hızla belirip sönen heyecan ve mimikleri görünce iyice anlamıştı ki, Rocco'yla Mathilde'in arasındaki şeyi, Gioseffo daha yeni öğrenmiş bulunuyordu.

Kenetlenmiş parmaklarını çözdü ve sağ kolunu ona uzatıp kolunu sıktı:

– Eğer bu kızcağızı gerçekten bir baba gibi seviyorsanız, diye mırıldandı, sizin kadar tasalı bir başka babanın, içtenlikle söyleyeceklerini dinlemek lütfunda bulunun:

Gioseffo gözlerini kapadı. Kont Brancorsi'nin sözleri çok uzaklardan gelir gibiydi. Bir başka odadan ya da bir başka dünyadan sanki. Sesleri uzun bir duanın sesleriymiş gibi algılıyor, anlamları ise ancak yarım yamalak kavrayabiliyordu.

– Oğlum Rocco, ağabeyi gibi bir Allah adamı değildir. Bunu benim kadar kimse bilemez. Kuru saman gibi birden alev alır. Ama, saman alevi gibi, hemen söner. Öfkesi yaz sağanaklarına benzer. Birden gelir, birden geçer. Öfkesi geçince de kin tutmaz, öç peşine düşmez. O böyle biridir işte. Ateşli. Sakınımsız. Ve daha öyle genç ki.

"Hayır, Rocco bir Allah adamı değil, dedi yeniden ve sanki kendi kendine konuşur gibi. Ama, herkesin anlattığı gibi bir şeytan da değil. (Kont'un gözlerinde bir gurur kıvılcımı parlıyordu.) Kötü biri olmadığını biliyorum. Ayrıca, vaftiz kızınıza sevgi duyduğunu da biliyorum, bana bunu söyledi çünkü. Mathilde'e saygısı var. Oğluma bağlanacak sabırlı bir kadın, bir babanın başaramadığını başarabilir, diye ekledi. Evlilik oğluma iyi gelebilir kanısındayım. Belki, üstadım, vaftiz kızınıza da yarayabilir.

Eczacı sarsıldı:

– Kocasına bağlı ve sabırlı bir kadın, ha! diye haykırdı. Ama Mathilde tam tersi. O içinden geleni yapar ve kolay yaralanır. Melankoliye yatkın bir yapıdadır. Taşkın ve gemalmaz bir hayal gücüne sahiptir. Ekselansları, bana inanın ki Mathilde henüz evliliğe uygun olgunlukta değildir. Nereden bakılırsa bakılsın, böyle bir evlilik yapacak olgunlukta değil. Belki de daha yaşlı ve kellifelli biriyle olsa... Ona baba gibi davranacak, Mathilde'e özen gösterecek biri. Ama oğlunuz, beni bağışlayın, henüz ham meyvedir. Böyle bir evlilik, herbiri bir destek isteyen iki toy dalı birleştirmek olur. İki körü birbirine bağlamak gibi bir şey.

Orion tedirgin, bir kapıya, bir pencereye, sonra bir de efendisine dönüp bakıyordu. Ya da gözünü, havadaki görünmeyen bir kalabalığa dikiyordu. Densiz bir ışık, toprak kaplarla bakır lengerlerin ve imbiklerin arasına sokuluyordu. Sokakta insan sesleri ve uğultular giderek sönmekteydi.

– Tüm bunları benim bilmediğimi mi sanıyorsunuz? yanıtını verdi Kont Brancorsi. Ama benim oğlumla kendine daha layık olan bir talip arasında seçim yapması söz konusu değil ki.

– Daha layık değil, diyerek hemen düzeltme yaptı, Gioseffo; daha uygun, diyorum.

Kont sürdürdü konuşmasını:

– Mathilde oğlumla manastır arasında yapacak seçimini. Hakem siz olun, üstad. Ve karar verin, hangi yol daha iyi?

Eczacı düşünüyordu. Bu iki perspektiften her biri ona, yalnızca tuzaklannı gösteriyordu. Ve ne zaman, karamsar önseziler doğuran korkulardan ötürü terazinin bir kefesi ağırsa, hemen öbür yolun uyandırdığı korkular yeni yeni önsezilerle kendini gösteriyordu ve daha önceki kararını iptal ettiriyordu. İster birinci ister ikinci yola girsin, Gioseffo'nun birkaç adım ötesinde, uçurum açılıveriyordu. Ve Gioseffo geriliyordu. Sonra bir daha deniyordu. En sonunda, yollann kavşak noktasında, hareketleri felce uğradı:

– Senyör Hazretleri bana çok kızmasınlar ama, bu seçim kolay bir seçim değil, dedi.

– Kolay değil, diyerek bunu onayladı Kont Brancorsi. Ancak şunu bilmenizi isterim ki, ben hayatta oldukça, eğer vaftiz kızınız aileme katılacak olursa, onun gururunun incinmesine asla izin vermeyeceğim. Şerefim üzerine söz veririm.

Gioseffo, yüzü bir türlü düzelmediği halde:

– Ekselansları, içimi rahatlattınız dedi.

Kont parmaklarını yeniden kenetledi:

– Üstad, sizden beklediğim iyilik, gidip Mathilde'in büyükleriyle görüşmeniz. Oğlumu savunmanıza hiç gerek yok, aramızda geçen konuşmayı onlara aktarmanız yeterlidir. Ne bir hece fazlası, ne bir hece eksiğiyle. Eğer bu işe hepten karşı olmadıklarını görürseniz, bizim yüz yüze görüşmemizi sağlayınız. Onlarla

benim, ya da eğer öyle daha uygun görürlerse, benim göndereceğim bir aracıyla kendilerinin oturup görüşmelerini.

– Senyör Hazretleri beni olduğumdan fazla önemli biri haline getiriyorsunuz, diyerek sızlandı. Bana niye gereksinim duyasınız ki. Çünkü sizin bulunduğunuz mevki...

Kont sözünü kesti:

– İppoliti'leri, istemedikleri bir ziyareti kabul etmek zorunda bırakarak gururlarını rencide etmek istemezdim de... Kont sesini alçaltarak ekledi: Ne de bir ret durumuyla karşılaşıp kendimi alçaltmayı...

Eczacı Orion'un başını okşadı, sonra da kendi kafasını kaşıdı:

– Emrinize amadeyim, dedi. Ekselanslarının buyruğu yerine getirilecektir. Ancak benim yapacağım hizmete fazla bel bağlamayın, bunun pek yararı olmayacak çünkü. Mathilde'in ailesi kendi kararını kendi verecektir. En hayırlı kararı vereceğinden de eminim. Gerçi bu konuda sizin kuşkularınız olduğunu biliyorum...

Gioseffo lâfın sonunu getirmedi. Bakışları boşlukta, işaret parmağıyla soru işareti koyduğu bir yerlerde yitip gitti.

Ve sonra boğuk bir sesle yineledi:

– Gerçi siz aynı fikirde değilsiniz ama, söyleyeceklerimin pek önemi olmayacak. Ait olduğum yerde çizgiyi ne denli aşarsam, beni o denli hafife alırlar. Hakları da var. Doğru olanı yapmış olurlar zaten.

Kont Brancorsi, düşünceli düşünceli onayladı. Başka bir şey demedi. Sessizce, hemen hemen ayaklarının ucuna basarak kalkıp gittli. Gioseffo onu kapıya değin geçirip saygılarını sunmayı unuttu. Taburesinde öylece, kollarını iki yana sarkıtıp, gözlerini tiryak şişesinden ayıramadan oturakaldı.

Bu akılsız vaftiz kızına karşı, içinde umutsuzca, hınç gibi bir duygunun kabardığını duyumsadı. Bu kızın, sanki düşünmeden, kendi kendine ve sevenlerine ettiği kötülüğü... ve bu acının aldırmaz kıyıcılığını ve bilmeden verdiği zararı. Gençlik, hoşgörüyü hak etmeyen bir yanılgı idi:

– Ah Mathilde, kızım benim! diye inledi.

Eczacı dükkânından çıktı gitti. İppolitiler'in köşkünün önünden geçerken, o görmeyeli, ağaçların yaprak vererek yeşillenmiş olduğunu fark etti. Ve bunların mart ayını sonlandıran rüzgârda gururla salladıklarını da.

"Monsenyör Kardinal Ondedei'ye.

Çok değerli ve pek saygıdeğer Senyör, ünlü koruyucum,

Kardinal Hazretleri'nin Kutsal Paskalya'yı neşe içinde geçirmiş olduklarını umut etmek istiyorum. Daha doğrusu, bundan eminim; çünkü kendilerinin lütuflarından yararlanan onca insanın tek yürek olup gönderdikleri sonsuz mutluluk dualarını Yüce Tanrı mutlaka kabul etmiştir. Bu sayısız duacılar arasında, benim önemsiz varlığım, kişisel değerleri yönünden sonuncular arasında, ama yüreğinde taşıdığı, geçmişe ve şimdiye alt sevgi ve şevk yönünden ilk sırada gelen adların arasında yer almıştı.

Eğer izin verirseniz. kitabıma vermeyi dilediğim adın, Senyör Hazretleri'ne de itici gelmediğini düşünmek istiyorum. Yalnızca iki sözcükten -Melankoli'ye Panzehir- oluşan bu başlıkla, çok çeşitlilik ve herhalde aynı zamanda karmaşıklık gösteren içerikle birlikte, başlığın taşıdığı amacı özetlemek istemekteyim: Ruhlan derin bir hüznün karanlıklarıyla sarılmış insanlara, bilim, felsefe ve inancın, incelikli bir uslamlamaya dayanılarak yumuşatılmış olan ve esenlik verici haplarını dağıtmak istiyorum.

Çok iyi biliyorum ki Ondedei Hazretleri'nin, bana şu ana değin, kitabımın adını onayladıklarını bildiren açık seçik bir işaret vermelerine engel olmuş olan bir sürü işleri vardır. Ve kendilerinin bu suskunluğunu, minnetle ve boyun eğerek, sessiz bir onamaian olarak alıyorum. "

Gioseffo, nisan ayının soğuk ve bol yağışlı ilk on beş gününü yazdıklarını düzene sokmakla geçirdi. Papa'nın elçisi Kardinal

Ondedei'nin yakında siteyi ziyaret edeceği konusunda Giosefo'nun duyumlar almış olması, yapıtını bir an önce bitirmesi için, katlanmış bir çabayla çalışmaya zorluyordu onu: Aslında, elyazması kitabı Senyör Hazretleri'ne kendi elleriyle teslim etmesi için bundan daha iyi fırsat mı düşerdi? Zaten, pek Saygıdeğer Ondedei'ye, çok zaman önce sunmaya söz vermiş olduğu bu kitap bitmiş olmasa, ne cesaretle başını kaldırıp da onun yüzüne bakabilir, onunla konuşabilirdi?

Eczacı çalışmaya daldığı zamanlar, sindirilmesi olanaksız bir parça gibi midesine oturmuş ve zaman zaman beynine tırmanarak kafasını karıştıran Mathilde takıntısıyla da uğraşmak zorunda kalıyordu. Ve kendini ufacık bir balıkçı teknesi gibi görüyordu: Dalgalarla sallanıp duran, eften püften bir ceviz kabuğu. Karşı koymasa hemen batardı. İşte bunun için, kendini mahmuzlayıp duruyor, tüm gücünü toparlayarak görevlerini aklına getiriyor ve zihnindeki kopuk ipin ucunu yeniden düğümleyerek karışmış olan aklını başına topluyordu.

Eczacı daha önce yazdıklarını tamamlamaya girişti:

"Seçtiğim başlığa uyarak, kitabı oluşturan 10 bölüme, komiklik olsun diye, 'gerekli maddeler' adını verdim. Gerçekten, panzehiri oluşturan, tam tamına 10 farklı madde bulunmaktadır. Bu düşünceyi değerlendirmeyi de, şaşmaz görüşlere sahip Senyör Hazretleri'ne bırakıyorum.

Maddelerden ilki, yani Birinci Bölüm, eğlendirici. Bir ilacın ilk yudumunun damakta hoş bir tat bırakması, gerçekten iyidir. Bu bölümün başlığı "Nedenler" olabilir, ya da Kardinal Hazretleri uygun görürlerse, isterlerse, "Sorular ve Yanıtları" da diyebilirim. Bu bölümde, ciddi ve ağırbaşlı oyunlar ya da merak uyandırıcı ve eğlenceli kısım olarak yüze yakın fizik ve metafizik sorusunu bir araya getirmiş bulunuyorum; bunların yanıtlarını, şans eseri olarak, benden daha yetkin kişilerin kitaplarında bulabildim. Örneğin: Dört unsurdan yalnızca biriyle yaşayabilen dört hayvan hangileridir? Senyör

Hazretleri'nin benden daha iyi bildikleri gibi, bukalemun yalnızca havayla beslenir, yalnızca su içerek yaşayan hamsi balığıdır, köstebek salt toprak yiyerek yaşar, semender ise salt ateşle beslenir."(50)

Pencere camlarını parmakla tıkırdatır gibi ses çıkaran yağmur, Orion'un dikkatini çekti ve önayaklarını pervaza dayayarak güç bela dikildi ve burnunu cama yapıştırdı. Herhalde, sersem sersem bakan donuk köpek gözleriyle, bini bir arada su damlacıklarını, salyalarını akıta akıta telaşla koşuşturan, yuvarlak yuvarlak bir sürü böcek gibi görüyordu.

"Panzehirin ikinci maddesi, diyordu tam o sırada Gioseffo, daha değerli ve melankoliye daha çok deva olacak nitelikteki unsur: Düşünürlerin, edebiyatçıların sözleri ve bunların tümünün üstünde, sevgi dolu Anamız olan Kilise'nin alimlerinin önemli sözlerinin imbikten geçirilmiş özü. Anlatmadıklarımı bile anlayan pek saygıdeğer Senyör Hazretleri'ni sıkmamak için, bu bölümü, önceden ve daha uzun uzadıya anlatmıyorum. Ayrıca, Saint Augustin'in, çenesi düşük ihtiyarlarla alay eden özdeyişinin bana karşı kullanılmasını istemem: Senex appetitum non habet nisi ad loquendum."(51)

Mathilde'in yüzü yine hainçe, gözünün önüne geldi. Ve kendisine gülümseyen gözleri. Gioseffo'nun midesi taş gibi kasıldı. Kalbi daha hızlı çarpmaya başladı. Eczacı uzun uzadıya salladı kafasını; tıpkı ekşimiş bir şarabı boşaltmak için, şişeyi salladığı gibi.

Kafayı son bir kez ve kuvvetlice salladıktan sonra, başladı yazmaya:

---

50) İran Mit. göre semenderler ateşten olma hayvanlardır ve yalnızca ateş yiyerek yaşarlar. (Çev. Notu)

51) Lat. Özdeyiş, anlamı: ihtiyarlar iştahsız olur, ama çene çalmaya gelince, doymak bilmezler. (Çev. Notu)

"'Kutsal Liste' adını verdiğim üçüncü unsur öğretici olduğu kadar yararlı da: Bu bölümde İtalya'nın tüm sitelerindeki kutsal sanat koruyucuları, zihin işi sanatlarla mekanik sanatların patronları, Hıristiyanlık tarikatlarının kurucuları ve en sonunda, her tür hastalığı iyileştiren kerametçiler, karşılaştırmalı bir incelemeyle tanıtılmaktadır. Eczacı, bunları yazarken, şöyle bir şey eklemesine, o anda kendi de şaştı: Saydığımız bunca kişi arasında, melankoliye sahip çıkan tek kişinin bulunmayışı tuhaf değil miydi?

Azizler, bu listede genel olarak, yalnızca yılda bir kez ve kendi adlarına kutlanan günlerde, ziyaretçi kabul edebilirler."

Orion yağmur damlacıklarını koklayıp durmaktan bıktı. Tostoparlak olup pencerenin altına yattıktan sonra, birkaç kez tekdüze esneme sesi çıkardı, sonra uyuyakaldı. Akşam saatlerinin dinginliği içinde ve yağmur sesinin arka fonunda, kuştüyü kalemin kâğıda sürtünürken çıkardığı cızırtılar işitiliyordu.

Gioseffo şunları yazdı:

"Dördüncü bölüm ise, bana uzun çalışmalara, ince ince düşünmelere ve uykusuz gecelere malolmuştur. Bu bölümde, gerçekten, salt görüntünün konuşmasız dilini kullanan simgeler ve amblemler canlandırılmıştır. Eğer hiyerogliflerin harfleri kutsal sayılırsa, ilk olarak Mısırlıların büyük onur kazandırdıkları anlatım biçimidir bu. Ve aynı zamanda Orapollos Niliaque'ın, üzerine iki kitap yazmış olduğu gizemli konu. Pek saygıdeğer Senyörleri, bu sayfalarda göreceklerdir ki insan yaşamının ve onun çağlarının, erdemlerin ve kusurların, akademik sanatların ve işaretlerin simgelerini anlatırken bolca alıntılar yapmış bulunuyorum. Ve çeşitli hayvanların, ağaçların ve çiçeklerin nelerle simgelendiğini anlatırken de..."

Çiçek deyince, eczacının gözlerinin önüne, Mathilde'in küçücük bir kızken, çiçek toplayan ve onlardan kolyeler örüp, takıp takıştıran hali geldi. Gioseffo, Orion'un kalçasına eliyle vurup onu yanına çağırdı. Usulca homurdandı köpek ve yerinden hiç kımıldamadı.

"Beşinci bölüm ise nefis ve moral yükseltici oldu, diyerek sürdürdü yazmayı, Gioseffo. Senyör Hazretleri benzetmeyi hoş görürlerse, bu sayfalar yan yolda verilmiş bir mola gibi. Çünkü bu bölüm, dil incelikleriyle iğneleyici uslamlamalardan, şaklabanlık ve maskaralıklardan, matrak şeylerle nükteli fıkralardan ve tuhaf kısa öykülerden oluşmuş bir seçki görünümünde. Ama tümüyle toplumsal değerlere son derece uygun. Ve tümüyle, eğlendirici olmanın ötesinde, bu sıralarda örf ve âdetlerde gözlenen gevşemeyi kınayıcı nitelikte.

Hazretleri dikkat buyursunlar: Krallar arasında bilge Kral, Alfonso d'Aragona,[52] hep şu dört eski şeyi sevdiğini söylermiş: Yakmak için odunun kurusunu, içmek için şarabın yıllanmışını, sohbet için eski bir dostu ve okumak için kitabın eskisini. "

Eczacı hoşnut, gülümsedi:

– Dinle bak, dedi. Ve fıkrayı Orion'a okudu.

Sersemlemiş köpek birden dikilemedi. Sarhoş gibi, bacakları birbirine dolana dolana yaklaştı eczacıya. Yağmur hâlâ piyano tuşlarına vurur gibi, cama vura vura türküsünü çalıyordu.

Rocco Brancorsi, San Francesco Kilisesi'nin eşiğini geçti. Yarım düzine rahibe, hamam böcekleri gibi tostoparlak ve kapkara,

52) Alfonso X Bilge (Le Sage) lakaplı, Castilla Kralı ve Cermen ımparatoru (1212–1284) söz konusudur. (Çev. Notu)

soğuktan buz kesmiş az sayıda dindarla birlikte, biraz önce sona ermiş bulunan sabah ayininden çıkıyorlardı. Göze çarpmayan ve sesi duyulmayan bir yağmur yağmaktaydı. Eşik taşlarının üstünde oluşmuş, sabun tabakası gibi kaygan çamur yüzünden, Rocco'nun ayağı kaydı. Vücudunu sıkıca saran paltosunun içinde, bir işe yaramayan ellerini oynattı. Ve sağ eli kılıcına gitti: Bu içgüdüsel hareketi yüzünden, dengesini daha da kaybetti ve nerdeyse bacakları havada yere yuvarlanıp gideyazdı.

Küfrederek site merkezine doğru yöneldi ve sonra da, Roma Kapısı'nın öte yanında bulunan San Bartolo mahallesine. Yolda tek canlıya rastlamadı. Semt kilisesinin çevresindeki ufak tefek esnaf evleri, civcivlerin ana tavuğa sokuldukları gibi sokulmuşlardı kiliseye. *"Supe"* vaktiydi[53] ve zemin katların pencerelerinden, raşitik gaz lambalarının hayalet ışığında, öne eğik kafalar, bükük sırtlar ve yemek masasına dayalı dirsekler görülüyordu.

Tatil günü ve çok geç saat olduğu halde, Domenico ustanın dükkânı açıktı. Kuyumcu, kendisini pazar günü bile çalışmak zorunda bırakan acil işinden başını kaldırıp selâm verdikten sonra, dükkânın arkasına geçip gözden kayboldu. Ve onun yerine kızıl saçlı ve uzunca gövdeli bir delikanlı çıkageldi ve sordu:

– Beni mi aradın?

– Şu Auberge de la Roue hanına gidiyorum, diye yanıt verdi Rocco. Hadi benimle gel.

Delikanlı burnunu kırıştırarak söylendi:

– Nerdeyse ayakta uyuyacağım...

Rocco Brancorsi üsteledi:

– Bir kuzucuk var orada, bizi bekliyor.

Delikanlı bir düşündü: Kafasını kaşıdı, ayakları üstünde esnedi, şöyle bir soludu; ama sonunda:

– Giyinip geleyim, dedi.

---

53) Eskiden gece geç vakit ve günün dördüncü öğünü olarak yenilen hafif yemek. (Çev. Notu)

23 Nisan akşamıydı ve göğün satranç tahtasında başlayan oyunun sonunda, bir piyon'un bir fu[54] önünden kaçtığı görülecekti.

Doktor Bruni sordu:

– Beyler, hastasına önce bağırsakları yumuşatıcı ve iştah açıcı bir kaynatma ilaç verdikten bir saat sonra, peklik için bir toz, yarım saat sonra da yine bir peklik ilacı içiren ve nerdeyse bunun hemen ardından bir ateş düşürücü veren doktor hakkında ne düşünürdünüz? Ve sonra hastaya bir kalp iksiri ve afyonlu bir ilaç ve bir uyuşturucu veren doktor hakkında?

Maestro Girolamo, doktorun lafı nereye getireceğini bilemediğinden gülmekle yetindi.

Gioseffo ise bir an düşündü:

– Düşünürdüm ki... diye söze başladı.

Ama doktor Bruni hemen sözünü kesti:

– Sanırım, dedi, bu doktor kara cahilin tekiymiş, diye düşünürdünüz.

Gioseffo onu var gücüyle onayladı:

– Kara cahil sözü az bile, diyerek daha da ileri gitti. Sahtekârın teki. Tam bağlanacak delilerden.

Doktor Bruni sevinmiş gibi göründü:

– Aynı görüşü paylaştığımızı görmekten zevk duymaktayım. Pekâlâ diyerek sürdürdü konuşmasını: Ama, aynı zamanda şunu görüyorum ki siz eczacıların hazırladığınız ilaçlar da öyle: Galien sistemine göre olanlar bir yana, birbirinin tam karşıtı etkileri olan basit unsurların birbirini tutmaz karışımları sonucu elde edilen, sıcak, soğuk, uyuşturucu, peklik verici, yumuşatıcı, iştah açıcı ve narkoz niteliğinde korkunç şeyler değil mi?

54) Satranç taşlarından fil, XVI.yy'da fu, daha sonraları ise papaz adıyla kullanılır oldu. (Çev. Notu)

Kış, yerini yaza terk etmemekte direniyordu: Erikler ve atkestaneleri, yağmurların altında bir stoacı azmiyle çiçeğe durmuşlardı; salkım çiçekleriyle yaban gülleri de öyle, ıslak ıslak çiçeklenmişlerdi; nemli hendek kıyılarında da cılız ve kokusuz süsenler. Küçük grubun kraliçe amblemli eczanedeki toplantıları sürüp gidiyordu. Kötü havalar ruhları karartıyor ve polemiklere çanak tutuyordu.

– Daha birkaç gün önce elime, hazırlanmış bir ilaç geçti diyerek sürdürdü doktor Bruni, konuşmasını. Belki kırk madde katılmıştı içine, karanfil, tarçın ve hindistancevizi taneciği bile vardı. Doktor Bruni, dalga geçti: Kendi kendime, acaba bu reçeteyi yazan doktor mudur yoksa ahçabaşı mı, diye sordum?

"Açın bakın kellifelli panzehir kodekslerinizi, diye bağırdı doktor, şu pek değerli reçete yazarlarınızı, asla yanılmaz ilaç tarifçilerinizi. Onları bir karıştırın, Allah aşkına. Her sayfada, birbiriyle uyuşmaz on, yirmi, belki altmış maddeden yapılmış formüller görebilirsiniz. Öyle ki bunları birbirine karıştırmanın, kesinleşmiş zerrece etkisi yoktur. Daha doğrusu, bir iyilikleri varsa da bilinmemektedir ve bu olgu bile yeter, bu tarifleri kuşkulu kılmaya.

Maestro Girolamo sinirlendi:

– Biz eczacıların gereçlerini alaya almak, kendini gururla bilim adamı olarak tanıtan size yakışmaz. Şunu biliniz ki, eczacıların yöntemlerinin tümü, deneyim sonucu edinilmiş bilgilerdir, diyerek doktoru azarladı, Gioseffo.

Doktor Bruni:

– Siz ne diyorsunuz Allah aşkına! diye yanıtladı onu.

Ve tüm etajerleri gözden geçirip kavanozlardan her birinin etiketindeki yazıyı yüksek sesle ve üstüne basa basa okudu:

– Geyik boynuzu, öküz ödü, kurbağa yağı, engerek yağı, sülük salgısı, Hint kertenkelesi kanı, içilebilir çelik suyu... Daha sayayım mı? Ha! evet: İnsan kafatası tuzları, inci tuzları, mercan tuzları... Hiçbir şeye yaramayan ateş pahası maddeler! Çünkü Kral'ın sahip olduğu tüm inciler bir araya gelse, yine de bunları üreten istiridye

çenekleri kadar etkili olamaz. Mercana gelince, onun değeri de kireçlenmiş bir yumurta kabuğundan öteye geçmez.

– Peki şu kavanozun üstünde ne yazıyor? *Pillulae ad longam vitam*...[55] Hem sizleri hem de kendimi kutlarım beyler: Demek ki bu haplardan günde bir adet yuttum muydu, ömrüm, hiç kuşkusuz, Mathusalem'in[56] ömrü kadar uzayacak. Yeri gelmişken sorabilir miyim? Acaba bunlar icat olalı kaç yüzyıl geçti?

Gioseffo karşı çıktı:

– Doktor Bruni, Ekselansları, inançsız biri gibi konuşuyor ve şapla şekeri bir tutuyor. Umarım ki, tartışmasız ve üstün bir etkisi olan kimi ilaçlara aynı kuşkuyla bakmayı düşünmüyordur: Örneğin teriyak, yani Damocrates mitridat'ı,[57] Manus Christi...

Doktor Bruni'nin sevincine diyecek yoktu:

– Tam üstüne bastınız! dedi. Bir zamanlar şarlatanlığın en sıkı kurallarına göre uydurulmuş, daha doğrusu yararları kutsallaştırılmış bu ünlü ilaçlar... Evet, aslında bu her derde deva karışımlar hiçbir işe yaramaz.

Don Ravaglia ağız kalabalığı etti:

– Benim pek aklım ermez ama, çizmeyi biraz aşan laflar ediliyor gibime geldi.

Gioseffo, pek üzgün, kafa salladı: Ülke dışı görüşlerin bizi nereye getirdiği işte meydanda, diye düşünüyordu.

Doktor Bruni üsteliyordu:

– Bence Galien sistemine göre hazırlanmış o çok karmaşık şeyler yerine, bir damla ravent ve iki dirhem asit tartrik tuzu aynı işi görür ve çok daha güvenlidir. Eczaneler ekstre'lerden, şuruplardan, tentür'lerden, haşlama, kaynatma ve saklama ilaçlardan, çeşitli merhemlerden, macunlardan, tozlardan ve haplardan

---

55) Lat, sözler, anlamı: İnsan ömrünü uzatmaya yarayan haplar. (Çev. Notu)

56) Mathusalem ya da Mathusala: Nuh peygamberin dedesi olup tam 969 yıl yaşadığı söylenir. (Çev. Notu)

57) Pontos Kralı Eupator Mithridates VI (m.Ö.132– 63) şarap içinde eritilmiş 50 kadar maddeyle bir panzehir yaratmıştı ve zehirlenme korkusuyla sürekli bunu içerdi. Öyle ki zehir içerek intihar etmek istediğinde, zehre karşı bağışıklığı olduğu için, ölmemişti. (Çev. Notu)

geçilmiyor. Bana kalsa, tümünü çöpe atardım ve Hippokrates'e[58] geri dönerdim. Onun o pek az sayıda ve basit ilaçlarına.

Maestro Girolamo'nun yüzü kıpkırmızı oldu. Doktor Bruni'ye zehir zemberek bir bakış fırlattı ve gözlerinde ilk anda beliren üzüntüye şaşkınlık, bu şaşkınlığa da küçümseme eklendi:

Akıllı usluca konu değiştiren Don Ravaglia:

– Ben ne bu kadar yağmurlu, ne de bu kadar sert Nisan ayı gördüm, dedi.

Noter Bentivegni de fırsatı kaçırmadı:

– Heyhat! diye iç çekti. Ombrie soğanları bize haziran sonlarını atlatana değin havaların düzelmeyeceğini gösteriyor.

– Deme yahu? dedi Ravaglia, telaşlanarak.

– Bu soğanları soyanların dediğine göre, kabuk sayısı kesintisiz tam yetmiş günlük yağmur var dedirtiyormuş, biçiminde pekiştirdi noter. Ürüne zarardır bu yağmurlar, diye sızlandı. Zayıf inek yılı olacak bu yıl.

– *Ab imbri, ab inopia,* diyerek yakardı Don Ravaglia, *libera nos.*[59]

Doktor Bruni, gülerek dedi ki:

– Hiçbir bağırsak falcısı,[60] soğan soyucuları kadar gözyaşı dökerek kehanette bulunamaz

Gioseffo soğukça yanıt verdi:

– Ombrie soğanı asla yanıltmaz.

Tam bunun üstüne, simsar Gaudenzio'nun uşağı geldi ve efendisinin eklem ağrıları için bir ilaç istedi. Öbürleri havadan söz ederlerken, Gioseffo, içinde meşe ökseotu tozu bulunan kavanozu aldı ve kâğıt külaha doldurup uşağa verdi, bir de açıklama lütfetti:

– Şaraba katılıp eritildikten sonra, kahvaltıda içilecek.

---

58) Antikçağ'ın (İ.Ö 4.yy. Yunanistan) en büyük hekimi. (Çev. Notu)

59) Lat dua.Anlamı: "Bizi sağanaklardan, bizi yoksulluktan kurtar Tanrım." (Çev. Notu)

60) Eski Roma'da, ölen bir kimsenin bağırsaklarından geleceği okuyan falcılar vardı. (Çev. Notu)

Doktor Bruni basit ilaçlar verilsin mi istiyordu? İşte isteği yerine gelmiş oldu. Oysa Galien sistemine göre hazırlanacak bir ilaç, bundan yüz kat daha güçlü olurdu. Zavallı Gaudenzio kaderine küssün. Ve de ecza işlerinde reform yanlısı olanlara teşekkür etsin. Mtr. Girolamo'nun gözleri alev saçtı. Uşak ilacın parasını verip çıktı gitti. Efendisinin kemiklerine hiç de iyi gelmeyen yağmur onu evine dek yalnız bırakmadı.

Noter Bentivegni kapının kapanmasını bekledi. Ve sonra gözlerini Gioseffo'ya dikerek sordu:

– Genç Brancorsi'nin son marifetinden haberin var mı?

Bu soruyu ister tartışmanın hızını kesmek için, ister bilinmeyen daha başka nedenlerle sormuş olsun, sonuç şuydu ki noter Bentivegni'nin alışılmış sakınımlı tavrını elden bırakması yüzünden tüm dikkatlar birdenbire Gioseffo'nun üzerinde odaklandı. Gövdeler ona doğru eğildi. Boyunlar ona uzandı.

Noter Bentivegni gözlerini Gioseffo'dan ayırmadan ve her bir sözcükte dura dura sürdürdü konuşmasını:

– Kendi yaşıtı bir delikanlıyı öldürmüş, kendisi gibi sefahat düşkünü birini. Kuyumcuymuş çocuk. San Bartolo dinsel bölgesinden, Domenico ustanın oğlu Fortunato. Evet dostlarım, şu kızıl saçlı çocuk. Olay geçtiğimiz Pazar gecesi olmuş, Maso'nun hanında.

Maestro Girolamo kafa sallayarak yorum yaptı:

– Al sana, şimdi de vicdanında katil olmanın yükü. Olacağı buydu zaten, diye ekledi. Şarap öfkeli mizaçları kızıştırır. Kendimi bildim bileli savaşırım ben öfkeye karşı, şarabı da sek olarak ağzıma koymam.

– Fortunato... diye söylene söylene hayale daldı doktor Bruni. Onu Fortunato adıyla vaftiz eden, geleceğini öngörmede pek başarılı sayılmaz, dedi.

Don Ravaglia çabuk çabuk bir reguiescat[61] okurken, Gioseffo göğüs geçirmekteydi:

– Bunu yapması için ciddi nedenleri vardı herhalde...

---

61) Lat. "Huzur" anl. gelen sözcük requies'ten. Ölüler için okunan dua. (Çev. Notu)

O zamana değin, Gioseffo, sanki kötü sürprizleri seziyormuş gibi, İppoliti'lerin köşkünün merdivenlerini çıkmaya bir türlü karar verememiş ve Mathilde'in annesiyle görüşmek konusunda Kont Brancorsi'ye verdiği sözü günbegün ertelemişti.

Eczacının şaşalamış bakışı, noter Bentivegni'nin keskin ve anlaşılmayan bakışıyla karşılaşarak soluk benizli ablak yüzünde yitip gitmişti. Altmışına çoktan girmiş olmasına karşın, insanın kemiksiz diyeceği gelen bu yüzde bir tek kırışık bile yoktu. Bebek yüzü sanki: Bir ırmağın sularında yuvarlana yuvarlana adamakıllı düzgünleşmiş düzgünleşmiş çakıltaşı gibi ve anlamdan yoksun bir yüz.

– Evet, hem de ne ciddi nedenler! yanıtını verdi, noter. Tabii ki! Bir kuzu kellesi uğruna. Izgarada, nar gibi kızarmış. Bir kuzunun, yarısı kömür gibi yanmış öbür yarısıyla, ekmek banmak için biraz da etsuyu uğruna, Rocco'yla onun alışılmış yeme içme yoldaşı Fortunato arasında kavga çıkmış. Başlangıçta şakacıktan. Daha sonra şarabın yoğun bulutları arasında, bir sözcük öbür sözcüğü tetiklerken, şaka için yapılan sataşmalar çığırından çıkıp her biri kanlı birer hakarete dönüşünce... Rocco eski bir borcu sarrafın başına kakmış. Fortunato da, Brancorsi köşkündeki gümüş sofra takımlarının yavaş yavaş yürütüldüğü konusunda bir anıştırmada bulununca, Rocco'nun aklı başından gitmiş ve Fortunato'yu kılıcıyla, ölümüne yaralamış. Hemen o anda pişmanlık duyup yaralıyı kurtarma çabasına girdiyse de bu hiçbir işe yaramamış. Ve genç sarraf Rocco'nun kollarında ölmüş.

Noter Bentivegni olayı işte böyle, telaşsızca ve dinleyenlerin soruları, haykırışları ve sağa sola yaptıkları sapmalar arasından zikzaklı bir yol çizerek anlatıyordu. Ancak Gioseffo'nun kulağına giren yalnızca başlangıç oldu, bir de şurdan burdan yakalanmış bir iki tümce. Rocco gözlerinin önünde, saçlarını rüzgâra vermiş, gözleri yarı açık, uzatılmış ve uçları sivriltilmiş bıyığının altında ince dudaklarıyla dikilmekteydi. Tüy takılmış o iğrenç haydut şapkasını sallıyordu. Mathilde hafifçe büzülerek, boz renkli Sainte Claire rahibe giysisi içine kapanmıştı. Rahibe başlığı, gözyaşları içinde kalmış yüzünü ufaltıyordu.

Gioseffo vaftiz evlâdını artık bir daha hiç göremeyecekti. Rocco'nun yaşam tarzını değiştireceğine dair o cılız umut da sönmüştü. Ve bu umutla birlikte, akla daha yakın bir başka umut da: Mathilde'in ailesinin, kıza acıyarak onu eve geri çağırmaları ve kendisine, evde hapislik şansı tanımaları. Sanki yasalar gizemli ve mutsuz bir tarzda tersine işlemeye başlamış gibi, sanki sular nehrin ağzından kaynağa doğru, geri akmaya başlamış ya da gecenin köründe güneş ışıldar olmuş gibi Rocco'nun döktüğü kan Mathilde'in başını yakmıştı. Ah! nasıl da mutsuzluk getirmişti bahçedeki o yaseminler ve zakkum çiçekleri!

Gioseffo nedenini bilmeksizin kendini suçluyordu. Belki de daha güçlü olamamanın kurbanı olmuştu. Kaderin -tıpkı çatıyı çökerten bir iskele kurdu gibi- sessiz sedasız, temeli oymasına boyun eğmiş olduğu için. Gerek Mathilde'in gerekse kendisinin başının üstünde sallanan ve bir pamuk ipliğine asılıp kalmış kayayı uzaklaştırmaya gücü yetmediği için.

Bitişikteki San Silvestro kilisesinin tümü birden ve kulakları patlatırcasına ve beklenmedik anda çalmaya başlayan çanları tartışmayı kesti. Sanki aksilik olsun diye, çanların dördü birden ve aynı anda çalıyordu: Büyük çan, orta ve küçük çan... hatta, çatlak sesli çıngırak bile. Gioseffo bu yoğun ve insanı tez etkiler sesin iliklerine işlediğini, bağrına dolduğunu ve tüm iç organlarını sararak onları kemirdiğini duyumsadı. Derin hüzün buğuları, gözlerine dek yükselerek onları duman duman etti.

Büyük çandan yükselen son nota, uzunca bir süre, bir uyarma gibi kaldı, havada.

– Kraliyet polisi katilin peşindeymiş, diyordu, noter Bentivegni. Onun nerede gizlendiği ise bilinemiyormuş. Belki de kent dışına çıkmıştır bile. Allah yardımcısı olsun, diyerek göğüs geçirdi. Onu bir daha göremeyeceğiz artık. Brancosi oğul, ömür boyu sürgüne mahkûm edilecektir, kararına vardı. Hayır, bu kez babası onu kurtaramaz artık, çünkü cezası *Büyük Yer*'den.

Bu sözler Gioseffo'yu uğradığı yıkımdan çekip çıkardı. Sanki büyü bozulmuştu da umut kapıları yeniden açılıyordu. Kendi kendine dedi ki: Veba ortadan kalkınca, karantinaya gerek

kalmayabilirdi. Rocco'ya verilen sürgün cezası Mathilde'in özgürlüğünü sağlamış oluyordu. Hemen bir araba hayal etti, manastırın yolunu tutmuş. Belki de vaftiz evlâdı içindeydi bu arabanın ve eve dönüş yolundaydı; Gelir gelmez kendini annesinin kollarına bırakacak olan Mathilde.

Birkaç gün geçtikten sonra, Gioseffo İppoliti malikânesine gidecekti. Kendisini karşılamaya gelen Mathilde'e gülümsedi. Dışanya şöyle bir baktı. Yağmur yağıyordu. Gökyüzünün ışıl ışıl mavi olmayışına şaştı.

Ombrie soğanlarının dediğini yalan çıkarmamayı isteyen hava hâlâ düzelmiş değildi. Nisan ayı durmak bilmez yağmurlarla gelip geçmişti. Ve mayıs yağmurla girmişti. Güneş, ay boyunca, yalnızca üç ya da dört kez görünmüştü; birkaç saatliğine çamur birikintilerine yansıyan güneşi, hemen doluşan aç kara bulutlar kovuyordu. Ve ardından sağanak boşanıyordu. Gökyüzü kapanıveriyordu yeniden. Ve yine iç karartıcı günler sökün ediyordu. Hendeklerden taşıyordu sular: Birbirine dolaşmış buğday başakları sararıp soluyor, güller çürüyüp gidiyordu.

Noter Bentivegni, gelecek kuşaklar için, *"Maestro Domenico Turchi'nin oğlu Fortunato'nun katilinin nerede gizlendiğini bilen yok"* notunu düşüyordu. Kafası, mum ışığında, yazısı gibi sağa eğikti.

"Katilin adı bugüne değin söylenmediği gibi, bundan sonra da -doğuştan soylu olduğu kadar soylu bir ruha sahip olan- ihtiyar babasına duyulan saygıdan ötürü, söylenmeyecektir.

Öngörü sahibi ve yorulmak nedir bilmez Kralımız, insan adaletinin oklarının bu kaçağa ulaşması ve onu yere sermesi için elinden geleni yapacaktır."

Noterin yazdıkları tam böyleydi. Ancak yazarın, sezdirmeyi amaçladığı düşünce bunun tam tersiydi. Şöyle ki: Rocco Brancorsi'nin aranması, yöneticinin umurunda bile değildi; o yalnızca kendini düşünürdü -ve genel olarak, böyle özel bir durumda-

mermer bir büst gibi aldırmaz görünmeyi iyi bilirdi. Noter ayrıca emindi ki, bu aşırı övgünün, tıpkı yazdığı Tarih'te ustalıkla gizlenmiş daha başka sivri ve batıcı satırlar gibi, geleceğin okurunda birtakım kuşkular uyandırmaması olanaksızdı. Gelecek ise, büyük okur kitlelerine gebe olduğunu gösteriyordu.

Yine de tedbiri elden bırakmamak gerekti. Birkaç satır sonra, hemen başka bir ruh haline geçiveren yazar, bu kez havaları topa tutuyordu:

Yüzyılımız boyunca, böyle hain Mayıs ayı görülmemiştir. Hatta eski haritalara dikkatle bakıldığında, geçmiş yüzyıllarda bile, böylesi görülmüş değildir. Çünkü yirmi sekiz gün içinde, art arda iki gün bile göğü bulutsuz göremedik.

Bu dünyanın yetkililerine karşı yüzü yumuşak olan noter, *Büyük Meteorolog*'a veryansın edebiliyordu.

Haziran kapıya dayanmışsa da, yağmurlar hâlâ durmamıştı. Göğsü çok kötü ağrıyan Gioseffo, hafta boyunca öksüre öksüre ve gözleri yaşara yaşara -ta ki kaynamış biberiye çiçeğiyle bal katılmış ardıç yemişleri karışımı etkisini gösterene değin- eve kapanmak zorunda kalmıştı. Şiş gözleri ve çeşme gibi akan burnuyla, yazdıklarını kopyalamaya bile gücü yetmemişti. Peşinde, kulakları düşmüş ve kuyruğunu bacakları arasına kısmış Orion'la, üzgün üzgün bir dükkâna iniyor, bir yukarı odalara çıkıyordu. Kafası yerinde olmadığından, saldırıya geçmiş bulunan düşüncelerle boğuşup duruyordu.

Şaraplı Ekmek yortusu günü öğle öncesi birden esip geçiveren bir rüzgârla yırtık pırtık olmuş bulutların arasında güneş bir bulut sarkıtından ötekine sıçrayıp duruyordu. Gioseffo havanın serin olmasına ve göğsünde hâlâ gırıl gırıl eden nezleye karşın, evden çıkmadan edemedi. İyi giyinmişti ve adımlarını hızlandırmamaya dikkat ederek, dosdoğru iskeleye inen yolda ilerliyordu. Güneşin ortaya çıktığı noktada, denizin üstünde, güneşi kovalayan bulutların açık bıraktığı bir yer vardı. Oraya doğru gidiyordu, Gioseffo. Uzaktan uzağa, dalgaların ateş püsküren uğultusunu duyuyordu.

Marina Kapısı'nı geçtikten sonra sağa kıvrıldı. Şimdiden serpilmiş ve gürleşmiş sazların arasından geçtikten sonra, kıvrıla kıvrıla kum öbeklerini izleyerek sahile dek inen ince yola girdi. Kamışların ve yaprakları tiftik tiftik olmuş cılız ılgınların ardında kumullar, göz alabildiğine ve yeşilleşerek birikimler oluşturuyordu. Sıkça boy gösteren dikenli katırtırnağı dizileri, çukurların dibinden ve öbür katırtırnağı kalelerine saldırırcasına yükseliyordu.

Eczacı, yüzü denize karşı, bacakları ayrık ve kollarını arkasında kavuşturarak, meydan okur gibi dikildi. Ona öyle geldi ki deniz sanki dalgaların çalkantısıyla, ona anlaşılmaz mesajlar veriyordu. Yoksa izi yitmiş Rocco'ya dair mesajlar mıydı bunlar? İz sürüldüğü sırada, işin üzerine fazla gidilmiş olmadığı gibi, aramalar zaten hepten durdurulmuş bulunuyordu. Ses seda çıkmıyordu ya da çıkmaması sağlanmıştı: Kim bilebilirdi ki, Domenico ustanın, ayarından ötürü ağır basan şıkır şıkır sikkeleri sayarken, oğlunun acısını unutup unutamadığını?

Belki de bu uğultu Mathilde'le ilgiliydi? Onun da ne olduğu bilinmiyordu; eve dönmüşse bile, bunu öğrenmek olanaksızdı, çünkü İppoliti köşkünün kapısı sıkıca kapalı duruyordu, hizmetkârların ağzı bile mühürlenmiş durumdaydı. Ve geçen her gün, zaten incecik olan umudun bağını daha da inceltiyordu.

Gioseffo kulakları sağır edici denize arkasını döndü. Kıyıya en yakın kumulların üstünde, uzaklardaki bir deniz kazasının anısına dikilmiş tahta haçlar, eğrilmiş durumda yer alıyordu. Bunların gölgeleri ıslak kuma dek uzanıyordu ve kıyıya gelip çarparken bunları yutan ve bitkin atlar gibi köpüren dalgaların altında silinip gidiyordu. Sarılı karalı eski püsküler içinde, soluk ve uykulu bir güneş, kentin surlarının ardına uzanıp yatmaya gidiyordu. Kırların ve tepelerin ardına. Ta uzaklara, dünyanın bir ucuna.

Eczacı martıların üşengeç uçuşmaları arasında, kıyıyı izleyerek limana vardı. Fener kulesinin altında ihtiyar bir balıkçı, yere oturmuş, ağlarını yalapşap onarıyordu. Gioseffo durup eğri büğrü, düğüm düğüm olmuş ve romatizmadan şişmiş parmakların çabuk çabuk gidip gelişini seyretti.

– Av bereketli miydi bari? diye sordu adama.

İhtiyar balıkçı başını kaldırmaksızın, bir muskaya dokunur gibi, sağ kulak memesine geçirilmiş halkaya dokunarak:

– Bu havada mı? diye homurdandı. Bu kurt havasında, kim açılır denize?

Eczacı omuz silkti. Dalgakıranlarda sıkışıp kalmış bulanık ırmak suları, içinde çirkef ve atıkları sürükleyerek, kıyıya hızla dökülüyordu. Edebiyatçı da tıpkı balıkçı gibi, açık denizler serüvenini yaşar diye düşündü Gioseffo, tıpkı onun gibi ağlarını atar ve ancak onları çektiğinde anlayabilir, bir şey elde edip etmediğini ve bunun ne olduğunu. Harika bir mersin balığı mı, birkaç midye, ya da bir avuç çağanoz mu?

Bu görüş ona değişik geldi ve hoşuna gitti: Kitabını Ondedei Hazretleri'ne sunarken yazacağı sözlerin arasına bunu da mutlaka katmalıydı.

Bu hoşnutluğu pek kısa sürdü ve dönüş yolunda, çabucak direngen bir kuşkuya dönüştü: Yok hayır, yapıtın ne içeriği, ne kurgusu ne de anlatımı Ondedei Hazretleri'nin başdöndürücü yüksek düzeyine ulaşamıyordu. İnsan geğirdiğinde yediklerinin ağzına gelmesi gibi, o sevimsiz ve ışıltısız sayfalar Gioseffo'nun aklına geldi. Alçakgönüllülüğü bozulup alçalma halini alırken sıradanlığı yapmacığa dönüşüyor, yüksek görüşleri ise gülünç bir hayranlık halini alıyordu. Başkalarından alıntı sözler bile, onun elinde gücünü ve canlılığını yitirerek anlamsızlaşıyordu.

Böylece Gioseffo, şafak sökerken, tepeden tırnağa ter içinde, dolanıp duruyordu.

Eczacıya akıl almaz haberi veren Don Ravaglia olmuştu. Yüzü kıpkırmızı olmuş, soluk soluğa girmişti eczaneye ve bir sandalyenin üstüne çökümüştü. Ona sürekli uykulu bir hava veren ağır gözkapakları, boğulmak üzere olan bir deniz yumuşakçasının kapakçıkları gibi, hızlı hızlı açılıp kapanıyordu.

Her zamankinden daha titrek bir sesle:

– Bu bir "işaret"tir dedi yine. Tanrı'nın gazabının yeni bir işareti. Tıpkı kuyrukluyıldızın ya da gökyüzündeki ışımaların görülmesi

gibi. İnsanın birden beynine sıçrayan ateş gibi. Öldürücü sıtma gibi. Kıtlık gibi.

Heyecanlıydı, Don Ravaglia:

– Bunların her biri birer işaret, işte. Bundan sonraki musibetlerin habercisi olan musibetler. Tanrı'nın, kıyamet kopacağına dair, en son ve en sert uyarmaları.

Don Ravaglia başını eğdi ve uykuya sığınmak istercesine omuzlarını tümseltti.

– Ama hiçbir şeyi değiştirmeyen uyarmalar! diye inledi. Buğday fiyatlarının nerelere vardığına bir bakın. Bir kile buğdaya, dili varıp da on beş ekü isteyenler oluyor; iğrenç bu, din iman kalmamış. İnanılır gibi değil ama, halis muhlis gerçek bu.

Sesini bir ton daha yükseltti:

– Baksanıza, her yerde bir çekişmedir gidiyor. Ya şiddet olaylarına ne demeli. Cana kıyanlar. Çoban uyanık durmuyor ki, kurtlar serbetçe dalmasın ağıllara.

Orion merak içinde Don Ravaglia'ya bakıyordu; Gioseffo'nun hali de Orion'dan geri kalmazdı. Herhalde Don Ravaglia'yı böylesine allak bullak eden bir şey vardı ki, genelde son derece sakin olan yüksek aşamalı bu papaz bu hale gelmişti. Anlaşılmayan sözlerinin gerisinde kıyamet alameti dediği şeyden daha çok, aniden bastırmış olan sıcak dalgası çarpmış olmalıydı kendisini.

Gündönümüyle birlikte yaz sıcağı birdenbire basmıştı ve uzun bir süre sonra zincirden boşanmış it gibi yaman sıcaklar oluyordu. Yağmurlarla boğazına dek dolmuş topraktan yükselen nemli buharlar sabahlan erkenden yoğunlaşarak yapış yapış ve boğucu bir sise dönüşüyordu. Soğuktan ve yağmurlardan zaten sarsılmış olan vücutlar şimdi de kavurucu sıcağın etkisiyle karşı karşıya kalmış oluyordu. Gioseffo sabahtan akşama dek dükkândan çıkmıyordu, aşağıda sıcak ne de olsa, daha dayanılır oluyordu. Bir gece öncesi, eski püskü yatağını da getirip dükkâna atmıştı. Ancak akşamlan, deniz tarafından, yolunu şaşırıp da bir imbat esintisi geldiği zamanlar çıkıyordu evden.

Don Ravaglia, sinirli sinirli:

– Son olaydan haberiniz var mı? dedi. Brancorsi'nin oğlu kente dönmüş bile. Elini kolunu sallayarak -keyfine diyecek yok doğrusu- dolaşıyor. Aldığı canın hesabını soran yok! Kurtlar kuzuların arasına karışmış demekte haksız mıyım?

Duyduğu habere şaşmadı, eczacı. Unutulma perdesi kuyumcunun üstünü örttüğü gibi katilini de örtmüştü. Ölüler ölüleri gömerlerdi, sağlar ise -bunu yapabildikleri ölçüde- ölenlerin anılarını... Kont Brancorsi güçlü bir kişiydi. Domenico ustanın da sefahat düşkünü oğlunu aziz bir şehit olarak gösterecek hali de yoktu ya, zaten bunu yapmayı istediği filan yoktu. Gioseffo bakışlarını gökyüzüne çevirdi:

– Toprağı bol olsun, dedikten sonra kendi görüşünü belirtti: Affedersiniz ama, Fortunato da bir kuzu değildi hani.

Eczacı şimdi Mathild'i, eli kolu bağlı bir nostaljiyle düşünüyordu. O artık öyle uzaktı ki! Yüzünün çizgilerini hayalinde canlandıramayacağı kadar uzak...

Don Ravaglia yine aynı şeyleri söyleyip duruyordu:

– Kıyamet alametleri günbegün artmakta. Tanrı'nın uyarılan bunlar. Onun gazabının çakan şimşekleri.

Ve yeni baştan başlıyordu sayıp dökmeye.

– Ama vakti günü geldiğinde, bu işaretlerin en sonuncusu körlerin bile gözünü açacak türden olacak! Eğer Tanrı bizi bundan esirgemeyecek olursa!

Don Ravaglia, soluk soluğa ve kapkara bir suratla, geldiği gibi çıktı gitti. Orion onu sahneden çıkıp giderken, paylaşıcı bir ürümeyle uğurladı. Gioseffo güneş batana dek bekledi. Don Ravaglia'nın huzursuz konuşmalarından yalnızca şunu anlamıştı: Mucize olayın yeri katedralin mermer alnacıydı. Katedrale doğru yürüdü, eczacı. Havanın nemi, ıslak bir manto gibi çöküyordu üzerine.

İhtiyarı genci, zengini yoksulu, bozguna uğramış bir ordunun artçıları gibi, inleye inleye ve haç çıkara çıkara, kendisine doğru geliyordu. Dôme Meydanı dolup taşıyordu. Kimi ayakta, çoğu diz çökmüş birbirleriyle bakışarak ve bağırlarını döve döve bağrışıyorlardı: "Tanrım rahmet et!" Kimileri de Saint François manastırı

rahiplerinin çevresini sarmışlardı ve bağıra bağıra günahlarının bağışlanmasını diliyorlardı. Rahipler Bakire Meryem ilâhisini okuyorlardı. Analar bebeklerini göğüslerine bastırıyorlardı. Akşam olurken gökten boğucu bir sis iniyordu.

Gioseffo başını kaldırıp yukarı baktı: Katedralin soluk alnacına, şaşılacak kadar çok kelebek konmuştu, sürüyle kırmızı ve kara kelebekler. Bir an havalanan kelebekler, yine sürüyle, bu kez katedralin bir başka yerine kondu. Ve uçup gittikleri yerde, taptaze ve kıpkırmızı bir kan lekesi ışıldıyordu. O sırada eczacı fark etti ki, katedralin yüzü tümüyle, tıpkı bir vebalının suratı gibi, kızıl lekelerden kalbura dönmüştü; adeta soluğu kesildi. Don Ravaglia, öyle söylemekte haklıydı: Bir mucize olayıydı bu. Ve beklenen musibetlerin, âfetlerin su götürmez tehdidiydi.

Bundan kimsenin kuşkusu kalmamıştı ve insanlar kendi aralarında, ufacık bir sesle, hiç de iç açıcı olmayan tahminlerde bulunuyorlardı: Salgın hastalıklar. Deprem. Düşman çizmeleri. Türk kadırgalarının çıkartma yapması. Su gibi dökülecek kanlar ya da adı üstünde, kıyamet kopacak. Düzeni şaşmış mevsimlere bakıp tümü iç çekiyolardı. Harap olmuş ve doyurmaz hale gelmiş topraklara... Şimdiden kasıp kavuran ve daha da beter olacak kıtlığa...

Batı yakasında şimşekler parlayıp sönüyordu. Gioseffo ürpertici kelebek sürüsüne ve kızıl kan lekelerine, büyülenmiş gibi bakıyordu. Ter, bakışlarını dumanlandıra dumanlandıra, gözlerinin içine akıyordu. Korku benliğini sardı ve karnındaki tüm organları kasıldı kaldı. Gözleri kararmıştı.

Boğuk bir sesle haykırdı:

– Acı bize!

Çevresine toplaşmış insanlar hep bir ağızdan yineledi:

– Acı bize! Acı bize!

Eczacı kara sezgiler uçurumunda buldu kendini; başını doğrultabildiğinde ise, çevresi tenhalaşmıştı artık. Gecenin karanlığı basmaktaydı. Tarikat cüppesine sarınmış olgun yaşta bir adam bir rahiple tartışmaktaydı:

– Duydun mu, kutsal şaraba batırılmış ekmeği, ayini yöneten iki rahip ellerinden kaydırıp yere düşürmüşler?

Öteki kafa sallayarak iç çekti:

– Hayra yorulacak şey değil, korkunç bu.

Öteki pekiştirdi ve haç çıkardı.

– Ya intihar eden şu rahibe? diye sürdürdü adam, olayı duydunuz mu?

Meslektaşı "Hayır"diye yanıt verdi. Gioseffo tartışanlara yaklaştı.

– Birkaç gün önce olmuş olay, diye sürdürdü rahip. Zavallı tanınmış bir ailedenmiş, çok da gençmiş. Yeni girmişmiş manastıra. Kendini kuyuya atmış.

Eczacının ağzından, can çekişen birinin çıkardığı hırıltıyı andıran uzun ve boğuk bir sızlanış çıktı. İki rahip şaşıp kalmışlardı ve Gioseffo kalabalığın arasından, kendine dirseğiyle yol açarak oradan bir hırsız gibi kaçıp giderken, onu gözleriyle izlediler.

Gioseffo, İppoliti köşküne, yüreği ağzında geldi. Soluk soluğa koşarken, hiç düşünmemeyi başarmıştı. Çünkü içinden yükselen acımasız sesi her duyuşunda, daha hızlanıyordu. Sislerin altındaki binadan küf ve yalnızlık sızıyordu. Dış kapı kapalıydı. Yalnızca, hizmetkârların kaldıkları asmakat pencerelerinde ışık vardı.

Hizmetçi kadın, gözleri yerde, yanıt verdi:

– Efendilerimiz kent dışına çıktılar. Tekrar uğramanız yararsız: Kendileri ancak yaz bitiminde dönecekler.

Eczacı, beli bükülmüş, suskun ve bacağını sürüye sürüye uzaklaştı.

Hizmetçi kadın arkasından bağırdı:

– Maestro...

– Ne var? diye homurdandı Gioseffo, dönüp bakmadan.

– Siz hemen eve gidip yatağa yatın. Çok yorgun görünüyorsunuz.

Evet yorgundu. Öyle yorgundu ki ki dönüş yolu ona hiç bitmeyecekmiş gibi geldi. Sara sara sonu bir türlü gelmez yumak gibiydi. Kafasında saplantı fikir halinde, Ondedei Hazretleri'ne

yazılacak mektup vardı. Hemen bu gece yazacaktı, eğer gücü yeterse.

Eve geldi. Mumu yaktı, eline bir sayfa kâğıt altı, kuştüyü kalemi mürekkebe batırdı. En ufak hareketi bile acı duyarak gösterdiği bir çabayla gerçekleşebiliyordu. Sözcükler ise, sinekler gibi vızıl vızıldı.

"Monsenyör Kardinal Ondedei'ye,

Çok değerli ve pek saygıdeğer Senyör, seçkin Koruyucum...

Bu kez Kardinal Hazretleri'ne, edebiyat ve sanatların koruyucusu olarak değil de, kendini kamunun yararına sınırsızca adamış ve bu bağlamda tüm dünyanın takdirini kazanmış olan Elçi olarak seslendiğimden ötürü ve mütevazı çalışmalarımın sonuçlarıyla birlikte önemsiz yapıtımın ilerleyişini günü gününe kendilerine bildirmek görevim olduğu halde, bunda kusur ettiğim ve de Kardinal Hazretleri'ni, kentimiz halkı arasında düşüncesizce yayılıp bir tuzak niteliği taşıyan söylentilerle rahatsız etmek cüretinde bulunduğum için, iki elimi birleştirip, beni bağışlamalarını yakarmaktayım.

Monsenyör Hazretleri, fısıltı halinde söylendiğine göre, çevredeki manastırlardan birinde, bir rahibe, herhalde manastıra yeni giren biri, ölümü seçmiş. Eğer bu haber -Tanrı esirgesin- doğruysa, her şeyi gören ve önceden bilen Kardinal Hazretleri, özellikle de bu mutsuz kişi -söylendiğine göre- soylu bir aileden olduğu için, haberi herkesten önce öğrenmiş olacaktır.

Naçiz varlığımı aşan son derece önemli nedenlerle, Monsenyör Hazretleri'ne açılmam, bunu çok istememe karşın, olanaksızdır. Kardinal Hazretleri, bana acıyınız ve emin olunuz ki, bana söylemek lütfunda bulunacağınız ve söyleyebileceğiniz şeyleri, devlet sırrı gibi saklayacağım. Ağzımdan tek söz kaçırmam, kimseye tek söz etmem. Ser verir sır vermem."

Eczacı çevresine bakındı. Orion, ihtiyarlara özgü güvensiz bir uyku uyumaktaydı. Gioseffo'nun ihtiyar annesi, küçük yaşta ölmüş olan oğlu Pietro'nun kıvırcık saçlarını, şimdi artık onun anneannesi görünümünde, okşamaktaydı.

Gioseffo ona yalvardı:

– Ne olur Anne, söyle bana. Eğer Mathilde senin bulunduğun yere vardıysa, bunu benden gizleme.

Annesi ona gülümserken zorlandı ve tatlı çocuğun başını okşamayı sürdürdü.

Eczacı kalemi yeniden eline aldı:

"Küçük yerlerde dedikodu tez yayılır ve ağızdan ağıza geçerken çabuk dal budak salar ve başka biçimlere girer. Beni böylesine kederlendiren söylenti, belki de bir saman çöpüyken, merteğe dönüşmüş bir haberdir. Eğer hal buysa, Kardinal Hazretleri basit insanların kolay inanır olmalarını ve onların delice korkularını hoşgörmelidir."

Gioseffo'nun soluğu kesildi. Pencereye gidip burnunu dışarı uzattı. Sis dağılmaya başlamıştı. Kıyıları çevrilmiş bahçelerden, solmuş ıhlamur çiçeklerinin kokusu geliyordu.

Kuledeki saat iki kez vurdu. Temmuzun 9'unu 10'a bağlayan geceydi ve ay bulutların arasından görünmeye çalışıyordu. *Libeccio*[62] art arda üçüncü gününde, bir son kez ve yine elleri şişirerek, ağızda tükrüğü kurutarak esmekteydi. Çarşıdaki kasap dükkânlarından yükselen tatlımsı koku, miyazma halinde havaya yayılıyordu.

---

62 İtalyanca sözcük. Rüzgâr anlamında kullanılmış. (Çev. Notu)

Rocco Brancorsi eve dönmekteydi. Ne şarapla ne de birlikte olduğu Slav kızı Maria'yla neşesini bulmuş değildi. Dalgın ve sinirliydi, hiç uykusu da yoktu. San Francesco'nın süt beyazı kütlesini geçtikten sonra, esnedi ve daracık bir sokağa daldı.

Ayın penceresine tam mürekkep balığı biçiminde bir bulut gerildiği sırada, alacakaranlıkta patlayan bir arköbüz sesi duyuldu. Kalçasından vurulan Rocco haykırarak devrildi. Kendinden geçerken, kaçmakta olan saldırganların seslerini ve bir kahkahayı duyar gibi oldu.

Bir kan gölünün ortasında yatarken kendine geldi. Kurşun kemiği sıyırıp geçmiş, ete saplanmıştı. Dayanılmaz bir acı duyuyordu. Bir mendili tampon yapıp yaranın üstüne bastırarak, iki sokak ilerdeki baba evine doğru sürüne sürüne gitti. Ayı perdeleyen bulutlar dağılmıştı ve ayışığı Rocco'nun sırtını aydınlatıyor ve evlerin alnacına sakatlanmış bir itin bozuk siluetini yansıtıyordu.

Kuyumcunun oğlu öldürüldüğünde, gözlerini kapayan adalet, Kont Brancorsi'nin oğluna saldırı düzenlenince kılıcını kınından çıkarmıştı. Vali Muavini, Kral'ın işini üstlenmek üzere, Ravenna'dan kalkıp gelmiş ve güvenlik güçlerinin başına geçmişti. Saldırgan avı hanlardan, genelevlerden ve Rocco'nun en yakın dostlarının evlerinden başlatılmıştı. Domenico ustanın evi de iğneden ipliğe aranmıştı. Daha sonra, akıl ermez nedenlerle, soruşturma çemberi genişletilmiş ve bunun sonucu olarak, kimi soyluların hanesine tecavüze dek vardırılmıştı iş. Giderek daha sıkı tutulan ve daha da sıklaştırılmış denetlemelerle, İppoliti köşkünün çevresinde dolaşmaya bile cüret ediliyordu.

Hiç de alışılmamış ve bu yüzden kuşku uyandıran gayretkeşliği, Vali Muavini'ne karşı genel bir nefret uyandırmıştı. Gerçi soylu Brancorsi'nin, sırtını güçlü dostlara dayayabileceğini bilmeyen yoktu ama, oğlu olacak o Rocco aylağının yaşamı tehlikede falan da değildi ki! İlk kez dayanışma içine girmiş halkla soylulara karşı bu derece sıkı bir saldırı daha yüksek bir amaç uğruna olmalıydı;

zaten dürüst ve saygın vatandaşlardan oluşmuş bir heyet, Vali Hazretleri'nin makamına gidip durumu protesto etmeye hazırdı. Bundan böyle valiyi, polisin iplerini uzaktan çekmekle suçlayanlar da az değildi zaten.

Gioseffo, Ondedei Hazretleri'nin vekili olarak iş görürken, kendi kafalarına göre hareket ederek dürüst yoldan sapan ve sakınımsız davranan görevlilerin ona ihanet ettiklerini ve Ondedei Hazretleri'nin itibarına gölge düşürdüklerini gördükçe kahroluyordu. Aslında böyle günlerinde, uyur gezer gibi dolaşıyordu. Gerçekten uyuduğu zamanlar ise, karabasanlar görüyordu. İşte o zamanlar, soluğunu tutarak, boynu kıldan ince, anlaşılmaz bir aforoz olayının -örneğin, kanlı kelebekler olayı olabilirdi bu- gelip onu cezalandırmasını beklemeye başlıyordu. Büyük yaz sıcakları hâlâ kasıp kavuruyordu ortalığı.

Rocco'nun düşmanlarına gelince, bunların haddi hesabı yoktu ki. Ve vurulma olayını meyhanelerde, layık olduğu biçimde kutlayan kutlayana olmuştu. Eczacıya gelince, uykusuz gecelerinde dükkânını arşınlarken, genç rahibenin ölümüyle genç Brancorsi'ye kurulan tuzak ve bu tuzakla polislerin küstahlığı arasında gizli bir bağ bulunduğunu, durup durup düşünüyordu. Mantığa aykırı görünen tüm bu olaylar Gioseffo'ya, aslında aynı zincirin halkaları gibi görünüyordu. Ama hayal gücünün onu kimi zaman fazla uzaklara götürdüğü de oluyordu. Ya da belki aşırı sıcaklar yüzünden, durmadan bunalımlı kuruntulara kaptırıyordu kendini.

Sonunda, 17 Temmuz günü, güneş batarken, Gioseffo, gidip noter Bentivegni'yi görmeye karar verdi.

Noterin evinin çevresinde duyulan keçisağan çığlıkları, ötüşü hayra yorulmayan kuşları akla getiriyordu. Bir taş sürüsü gibi insanın üstüne atılmak istiyorlardı sanki ve bu izlenim, eczacıyı karşılayıp içeri alan, suskun ve bir çiroza dönmüş hizmetkârın onu, ikinci katta bulunan noterlik kalemine götürmesinden sonra da, aynen sürüp gitti.

– Buradan geçiyordum da, dedi Gioseffo, yaptığım mürekkepten size de biraz vereyim dedim.

Mekânın sadeliği ve sıkı düzeni buraya bir manastır havası veriyordu. Noterin tam arkasındaki kare biçimindeki kitaplığa meşin kaplı cilt cilt akitler dizilmişti. Bunun altında ise, karton kaplı ve dikişle birleştirilmiş, şu bilinen Site'nin Güncel Tarihi'ne ait ciltler bulunuyordu. Sanki bu iki seri birbirine ters düşen bir düzen içindeydi ve birincisi giderek daralırken, ikincisi gittikçe kabarıyordu. Gerçekten, yıllık noter akitleri, başlangıçta kalın ciltler halinde birleştirilmiş oldukları halde, giderek üç yıllık incecik ciltler halini almış bulunuyordu; buna koşut olarak, Yerel Güncel Tarih ciltleri ise, gittikçe büyümekteydi. En hareketli yıl olan son yılın sayfaları, henüz birleştirilmemiş halde, masanın ortasına yığılmıştı. Sağda mürekkep şişesi, içi kum dolu delikli kutu ve tükürük hokkası ile, solda uçları kusursuzca açılmış üç kaztüyü kalemin, bir gümüş çıngırak ve şamdanın yeri, bozulmaz koşutluk kurallarına tam bir uyum gösteriyordu. Gioseffo, bir toz zerresi görebilmek için boşuna baktı ya da en ufak bir mürekkep lekesi.

Odanın duvarları çıplaktı. Masanın ardındaki, etkileyici varlığı odanın öbür mobilyasıyla zıtlık oluşturan, çok yüksek arkalıklı koltuğa noter Bentivegni oturmuştu. Buna karşılık, eczacıya gösterilen sandalye tam tamına Fransisken tarzıydı.(63)

Gioseffo, noterin kendisine ziyaretinin nedenini sormasını sabırsızlıkla beklemekteydi. Ne var ki Bentivegni'de en ufak bir şaşma belirtisi olmadığı gibi, eczacıyı görülmemiş bir iyi niyetle incelerken, suskun kalıyordu. Arasıra ona, kitabıyla ilgili birkaç nezaket sorusu sormakla birlikte, alacağı yanıta pek ilgi duymuyordu, ya da zıvanadan çıkmış zamane konusunda, özel bir şevk göstermeksizin, üzüntüsünü dile getiriyordu.

Eczacı, noter Bentivegni'nin soluk, çok düz ve kımıltısız oluşuyla resim gibi suratına baktıkça, içinde bulunduğu ruhsal kargaşanın büyüdüğünü duyumsuyordu: *"Anno aetates suae LXII"*(64)

---

63) XIII. yy.da, Assiz'li Francesco'nun kurduğu Fransisken tarikatı, benimsediği yoksul yaşam ilkesiyle, bu ilkeye uygun bir sanat başlatmıştı. (Çev. Notu)

64) Mezar taşına, ölenin yaşını gösteren rakamın yanına yazılan Lat. Yazı. Anlamı:"...yaşının içinde".Ömeğin, Anno aetatis suae LXII: 62. yaşının içinde... (Çev. Notu)

yazdı Gioseffo, koyu zemine; daha sonra onu işaret parmağıyla çerçeveledi.

Noter ayağa kalktı:

"Siz rahatınıza bakın, dedi. Yalnızca bi dakka... Bilirsiniz, şu prostat..." deyip sızlandı.

Ve odadan hemen çıktı.

Eczacı tek başına kaldı. Sorularının yanıtı, belki de masanın üstünde, elini uzatsa alabileceği yerde duruyordu. Birkaç kez uzattı kolunu ve yaptığından utanıp hemen çekti. Ama sonunda dayanamadı, noterin Kronik'ine uzandı ve açıp, baştan sona doğru, en son sayfaları, kulağı kirişte, kalbi çarpa çarpa ve hızla okumaya başladı. Yazılar, hava akımının etkisinde kalmış gibi yatık yatıktı. Yazının birden dikleştiği ve kâğıtta çiziklerin bulunduğu yerleri okuduğu sırada, kapı açılıp kapanmıştı herhalde.

23 Haziran tarihinde, sayısız dinsel tören notları arasına sıkıştırılmış birkaç satır, yeni gelen rahibenin intiharını fısıldıyordu: *"İstemediği halde manastıra verilmiş olduğu için hastalanmış ve sonunda çıldırmış olduğundan, cesedi bir kuyunun dibinde bulunmuştur."* Noter, rahibenin adını, soylu bir aileden geldiği için yazmadığını açıklamıştı. Bentivegni, koşullar başka türlü olmuş olsaydı, Gioseffo'nun da takdirle karşılayacağı gibi, sakınımlı davranarak, manastırın adını da vermekten kaçınmıştı. Yalnızca, duyduğu acımayla, talihsiz rahibenin kutsal yere gömüldüğünü bildiriyordu.

Eczacı Kronik'i kapattı ve yerine koydu: Notere yakalanmadan, tam zamanında koymuştu. Ancak Bentivegni'nin, kusursuz ve bozulmaz düzeninin bozulmuş bulunduğunu anlaması için masaya yalnızca bir göz atması yetmişti. Gioseffo'ya sertçe bir baktı, öbürü ise kızararak başını öne eğdi.

Eczacı bir takaza beklentisi içindeydi ve özür dilemek üzere söyleyecekleri hazırdı bile. Ancak, dostça bir ses duyup şaşırdı. Adeta, babaca bir ses. Tıpkı Gioseffo'nun Orion'la konuşurkenki sesiydi bu:

– Üstadım, size azap çektiren şeyi bilmiyor değilim. Neden kızgın kora basıyorsunuz? İnanın, elimden gelse, size yardım ederdim.

Gioseffo başını kaldırıp notere, iri iri açılmış, yalvaran gözlerle baktı:

– O halde bana bu iyiliği yapın.

Noter Bentivegni uzunca bir süre sustu. Karanlık basıyordu. İki gölge konuşur gibiydi görünümleri.

– Size anlatacaklarımın tek sözcüğünü başkasına duyurmayacağınıza söz verin, dedi noter.

– Şerefim üzerine, diyerek yemin etti eczacı.

Noter sesini alçaltarak şunu ekledi:

– Bana ayrıca takdiri ilâhiye boyun eğeceğinize söz vereceksiniz. Bu sırrına erilmez bir şey çünkü. Ve bunu kabûllenmek akıllılıktır.

– Peki neden? Diye mırıldandı Gioseffo. Ne oldu ki?

Noter şöyle sürdürdü:

– Bana bir söz daha vermeniz gerek. Asla soru sormayacağınıza dair. Size söyleyeceklerimle yetineceğinize.

Eczacı razı oldu ve bekledi. Kanla iğrenç olmuş kızıl ve kara kelebekler sürüsünün, kendi evinin üstünde uçuştuğunu görüyordu.

Noter şu sözlerle dikkatini çekti:

– Biliyorsunuz, Vali Muavini'nin buyruğunda polisler, Rocco Brancorsi'yi yaralayanların peşine nasıl bir hışımla düşmüş bulunuyor. Çevrede dört dönüyorlar, oraya buraya giriyorlar, didik didik arıyorlar...

– Görüyorum, diyerek iç çekti Gioseffo, buna da çok üzülüyorum. Asıl beni üzen şey, arayacakları yerleri aramıyorlar da...

– Peki, siz olsaydınız, nerelerde ararsınız?

– Kesinlikle soylu kişilerin evinde değil!

– Herkes böyle düşünüyor, diyerek onayladı noter. İşte zaten bu yüzden, site çalkalanmakta. Peki, ya Vali Yardımcısı doğru yolu -göreceksin nasıl bulacağını- bulursa?

Eczacı, afallamış, noterin yüzüne dikti gözlerini:

– Anlamadım, diye geveledi, kafasını sallayarak.

Noter Bentivegni uzun bir durak yapmayı uygun gördü. Ve yeniden konuşmaya başladığında, özene bezene seçtiği sözler, tıpkı raflara yerleştirilmiş ciltler, ya da masanın üstüne bırakılmış nesneler gibi, boğazına diziliydi:

– Allaha şükür ki, yalnızca Brancorsiler değil, harika dostları olanlar, dedi üstüne basa basa. Öbür aileyi düşün ki, en başta Kont Brancorsi'nin oğlu tarafından hakarete uğradılar, daha sonra, yine onun hatası yüzünden acımasızca işkence çektiler. Bir düşünün ki, bu ailenin sadık dostları, günün birinde toplanıp biz bu hesabı kapatalım, demişlerse...

– Anladığım kadarıyla, Domenico ustadan söz ediyorsunuz, diyerek sözünü kesti, Gioseffo.

– Hayır. Brancorsiler kadar soylu ve itibarlı bir başka aileden söz ediyorum ben. Ve bir anadan, saygın bir duldan. Rocco'nun, cüretkâr ve delice vaatleriyle başını döndürdüğü bir kızın anasından. Evet, diye yineledi, noter, bir ana ki nefret duyduğu ve kızı için tehlikeli gördüğü bir evlilikten kurtulmak, hatta bundan da öte, daha beter bir kaderden kaçmak için, kızını kırsal bölgedeki bir manastıra göndermek zorunda kaldı. Kızcağız önce oradan kaçmaya çalıştıysa da aklını oynatınca, yaşamına son verdi.

Bu konuşma odada öyle bir uğultu yaratmıştı ki Gioseffo, noterin son sözlerini duydu da duymadı da... Durduramadığı göz yaşları akıyordu ve o sırada içinden, yaz mevsimini de, yaz akşamlarını da, bahçeyi de lanetliyordu. Lanet olsundu zakkumlara. Lanet, başdöndürücü yasemin kokularına. Ve yaşam dedikleri şu toz ve sinek yüklü rüzgâr esintisine...

Şöyle diyordu, noter:

– Şimdi hemen olmaz, ama bir süre sonra, ortalık yatıştığında, Mondiano manastırına gidersin. Başrahibe sana çok bilgi verecektir.

Her kim bedensel ve ciddi bir hastalık yüzünden, ya da tıbbın iyileştiremediği bir üzüntüye kapılarak kendini yaşamdan kaçış

yollarının kavşağında durakalmış bulursa, her kim Ruhlar Âlemi'nin kapısını çalar da, -fazla değil- yalnızca bir solukta, eşiği aşabildiğini görmüşse, o kimse bilir ki, bir noktayı aştığınızda, acıların yatıştığı, hatta dindiği bir yerlere vanir. Savunmanın son kaleleri düştü müydü, koşulsuz teslim olmak gündeme gelmiş olur ve şaşalamış bir acıma yaraları dağlar. Ruh gittikçe yüksekle-re çıkar ve gizlenir. Zaman akışının dışına kaydığımız anda, hare-ketsiz, hatta anılardan arınmış halde, uzanır kaiınz.. ve artık kendi kendimizi şeffaf görmeye başlarız.

İşte böyle yatıyordu Gioseffo, odasının boğucu loşluğunda. Noter Bentivegni'yle yaptığı görüşmeden sonra eve döndüğün-de, kapı-pencere her yeri sürgülemiş ve bir daha hiç ayağa kalk-mamak gibi yabanılca bir niyetle, soyunup giysilerini yatağın üs-tüne fırlatmıştı.

Gücü tükenene dek, can çekişircesine inleye inleye, bir sağa bir sola döndü durdu. Sonunda, bitkin ve ter içinde, ölü görüntü-lerinden geçilmeyen yanm yamalak bir uykuya daldı. Yatağın ta ayak ucuna dek gelenler arasında, hoplayıp zıplayan Pietro ve ka-fa sallayıp duran öbür iki kardeşi vardı. Bir de Gioseffo'nun, sanki portresiymiş gibi, tıpatıp benzediği babası: Öksüre öksüre dibin-den geçip giderken, onu profilden görebiliyordu, beli bükük, sa-ranp solmuş siluetiyle.

Annesi sık sık görünürdü ona; kabûllenmiş gözlerini Gioseff-o'ya dikip bakarken, saçlarını düzeltirdi onun. Giderken de, elini yelpaze gibi yapıp ufacık bir işaretle selamlardı. Mathiide ise, sanki kendisine kızıyormuş gibi, hiç görmeye gelmiyordu.

Ne kadar zaman yatıp kalmıştı böyle -saatler mi, günler mi, yüzyıllar mı geçmişti? Bunu hiç bilemiyordu, Gioseffo. Gücü kesik böğürlerinden ve vücudundan, biniciye gelen tek bir mesaj vardı: Alev alev yanan ağızındaki kuruluk. Artık her şey ağır tempoya geçmişti; hareketler ağır, düşünme ağır, hatta ölü görüntülerinin gidip gelişleri bile.

Sağ kolu ateşler içinde yanıyordu ve Gioseffo onu yatağın kıyı tahtasına ölü gibi bıraktı. Bir süre sonra, azıcık kendine geldiği bir anda, nemli ve serin bir şeyin parm .kiarına dokunduğunu

duyumsadı. Serinletici bir merhem geldi aklına ve yüreği minnetle dolarken, gözleri annesini aradı, ama onu göremedi. Güçlükle yana dönüp baktığında, Orion'un burnuydu gördüğü: O da, bir o kadar güçlükle yetişmeye çalışıyordu, Gioseffo'nun parmaklarına.

Gioseffo'nun yatakta kaldığı sürece, Orion sessizce, başını beklemişti. Boynundaki zincirin üstünden görünen, dudakları sarkmış, buruşuk derisinin tüyleri basılmıştı. Böğürüstü uzanmış vücudunda uzun süreli titremeler görülüyordu, sanki odanın karanlık fırınında, Orion buz kesiyordu. Nerdeyse Champs-Elysées'de[65] keklik ve bıldırcın avına çıkmaya hazırlanıyordu.

Gioseffo Orion'un hatırına yataktan çıktı ve pancurları açtı. Sonra ayakları birbirine dolaşa dolaşa aşağı inip dolaptan bir kalıp peynir kesiği aldı. İçine ekmek doğrayarak bu kesikle hazırladığı bir sahan çorbayı götürüp köpeğe verdi.

Orion çorbayı, yattığı yerden, küçük bir enik gibi, dilini batırıp lâp lâp içerken, Gioseffo yanında kalıp seyretti. Ona biraz da kaşıkla çorba içirdi. Daha sonra kendi de birkaç kaşık çorba içti: Orion'un hatırına.

Köpek ancak birkaç hafta sonra dört ayağı üstünde durabildi. Eczacının yaşayanların arasına girmesi çok daha zaman aldı. Bu süreç içinde eczanenin kapısı kapalıydı. Müşteriler aşağıdan yukarı "Maestro Gioseffo!" diye bağınyorlardı. Eczacı hiç ses vermiyordu. Ancak, geceleri, biçilmiş yulaf kokarı ve gece çiçeklerinin kokusunu taşıyan meltem rüzgârını solumak için, burnunu cama dayıyordu. Ve göz kırpan yıldızları seyrediyordu. Eski günleri düşünüyordu, o zaman.

İş üstünde bir karınca sütunu gibi kesintisiz bir dizi halinde, içine kil doldurulmuş el arabaları kraterin dibinden çeyrek mil

65) Paris'in en ünlü caddesi ve imparatorların ikamet yeri olan Champs– Elysées'nin Mit.'deki anlamı, Ölüler Âlemi'nde, mutlu kişilerin kaldıkları yer, demekti. (Çev. Notu)

uzaktaki fırına dek tırmanarak ilerliyordu. Bu arabaları süren, hırpani kılıklı ve soluk benizli oğlancıklar güneşin kırbacı altında iki büklüm, gözlerini tekerden bir an olsun ayırmıyorlardı, çünkü sağa-sola ufacık bir kaymayla tekerlek izleriyle kazılmış bu daracık yoldan çıkmak an meselesiydi. Derisi tuğla rengi bir düzine adam, boyuna kazıyorlardı, bir başka grup da durmadan el arabalarını yüklüyordu. Çalışması yıllardır durdurulmuş taşocağı yeniden harekete geçirilmişti ve halkın bu ekmek teknesinde şimdi hummalı bir çalışma vardı.

Kraterin açıldığı alan ağaçsız ve cayır cayır yanan bir yer olup, üç çemberle sarılmış gibiydi: Meşe, kamış ve kavaklardan oluşmuş üç çember. Daha uzaklardaki kıraç arazide, Gioseffo tek başına ot toplamayı alışkanlık edinmişti. Daha da uzaklarda, ağaçsız alanın öbür yakasında, Aprusa adlı dere akardı: Sel suları denebilirdi buna, çünkü yazları incecik bir çay halini alır ve kurbağaların yaygara kopardığı iki balçık çukurunu birbirine bağlardı. Kentin daha uzaklarındaki, daha derin balçık çukurları üstüne dehşet verici olaylar anlatılırdı.

Alışılmamış derecede arı duru bir sabah vaktiydi. Gökyüzünde güneş sevinç içindeydi ve havada nane kokusu vardı. Birkaç gündür, artık dışarı çıkabilen eczacı buralara, sanki farkında olmadan ve uzaklardan yapılmış bir çağrıya uyup da gelmişti. O anda, taşocağındaki taşkın etkinliği, eğlenceli bir merakla seyrediyordu. Bir karınca yuvasının sırrına erilmez ve dur durak bilmez devinimiyle karşı karşıya gelmiş bir kimsenin bakışıydı bu.

Bu taşocağı, Gioseffo'nun çocukluğunda da vardı. Dibinde duruk yağmur suları birikir ve kamış biterdi. Kargı saplan, rakip çeteler arasında yapılan savaşların gözde silahı[66] sayılırdı: düellocular, vuruşa vuruşa ellerinde yalnızca uzun bir sopa parçası kaldığını görmezlikten gelirler ve ince bir tüy bulutu arasında, vuruşmayı sürdürürlerdi. Savaşa çıkılmadan önce, çocuklar çamurdan

66) Eski Roma devrinde ve Türk boyları zamanında, kargı bir silah olarak (ucuna sivri bir demir takılarak) kullanılmıştı. Bu bitkinin başak çiçekleri olgunlaştığında, ince tüycükler döker. (Çev. Notu)

botlar yaparlardı. Ve pantolonlarını dizlerine dek sıyırıp çıplak bacakla çamurun içine girerler, daha sonra güneşin altına yatıp bacaklarının kurumasını beklerlerdi.

Sabahları Aprusa deresinin çukurlarına dalınırdı. Ama "Şeytan Burgacı" denilen yere, asla... Ağustosböcekleri tiz perdeden cızırtılarını yayarken halka olup oturmuş küçük oğlanlar, Aprusa'nın sularının çok daha gür aktığı zamanlar burada boğulmuş olan Malin'in lânetlemiş olduğu değirmenin öyküsünü anlatırlardı birbirlerine. Bu çukura girmek gafletine düşen kişi, hemen suların burgacına kapılır ve batık değirmene dek sürüklenirdi. "Şeytan Burgacı"nda yitmiş onlarca çocuk orada, tabanı yosunlarla kaplı bir odada dolaşırmış ve şeytan onlara matematik işlemlerini öğreten aleti kullanmayı ve kaval çalmayı öğretirmiş. Nitekim, kulağınızı suyun yüzüne yaklaştırdığınızda, çok uzaklardan gelen batıcı bir ses duyardınız. Yoksa, sazlıklarda kavalını öttüren rüzgâr mıydı bu, acaba?

Eczacı gidip o değirmende yaşamak ve şeytanla dans etmek için şiddetli ve yürek yakan bir isteğe kapıldı. Gözkapaklarının alev alev yandığını duyumsadı. Görüşünü puslandıran gözyaşı perdesinin ardında Rocco'yla Mathilde'in titrek siluetlerini birbirine sarılmış, Aprusa'ya doğru ilerlediklerini görür gibi oldu. Rocco, güçlü ve sevecen, bir baba gibi hoşgörülü, Mathilde'e bir zamanlar, çocukken, kendisinin de nasıl çamur botları yaptığını anlatıyordu. İkisi birlikte, Şeytan Burgacı'na vardıklarında, Rocco hâlâ anlatıyordu: Batık değirmeni, boğulmuş ve çevrintiye kapılmış çocukları... Mathilde ise, uysal ve sakin Rocco'ya sımsıkı sarılıyordu. Rengârenk binlerce kelebek havalanıyordu, geçtikleri yoldan.

Gioseffo yüreği pır pır, gözüyle izliyordu onları ve sağ eliyle, eski resullerden biriymiş gibi kutsuyordu. Orion yanı başında koşuyor, hoplayıp sıçrıyor, otların üstünde yatıp yuvarlanıyordu. Bir adet *pillulae ad longam vitam* hapı içmişçesine gençleşmiş gibi, canlı ve atikti. Kristal gibi dupduru gökyüzünde güneş egemenliğini sürdürüyordu ve hava nane kokuyordu.

"Monsenyör Kardinal Ondedei'ye.

Çok değerli ve pek saygıdeğer Senyör, ünlü koruyucum,

Bu suskunluğumun nedenleri, Kardinal Hazretleri'ne merak konusu olmuş olabilir: Eğer hastalanmış olmasaydım, elbette, çok değerli ve pek saygıdeğer Senyör Hazretleri'nce, bu çok büyük bir saygısızlık ve bağışlanamaz bir nankörlük sayılabilirdi.

Acaba son mektubum Kardinal Hazretleri'nin aklında kalmış mıdır? Korku ve telaşlanmı anımsıyorlar mı? Bir kızcağız konusundaydı: Aramızda kan bağı bulunmamasına karşın, benim için, en az kendi kızım kadar değerli. Genç yaşamının ipi, gerek insanların öngörüsüzlüğü, gerekse yıldızların gözü görmez despotluğu yüzünden koparılmış oldu."

Eczacı alnında ve boynunda, inci taneleri gibi tomuran terleri kuruladı. Sanki boğazına ağır bir kaya parçası asmışlar gibi, göğsü tıkanıp kaldı. Oysa zihni hâlâ ölülerle dirileri ayıran sınırda ve oturulmayan topraklarda dolanıp duruyordu. Orion, sahibi onu yine terk eder korkusuyla, yanından bir an bile ayrılmıyordu.

Gioseffo direnen kalemini zorlayarak yazdı:

Ne zaman ki onun için, henüz gün akşam olmadan karanlıkların bastığını öğrendim, ben de karanlığa gömüldüm. Ve kendimden geçmiş, yaşamdan kopuk olarak, kaç gün öyle kaldığımı bilemiyorum.

Dilerim Senyör Hazretleri, beni böylesine sarsan bu birkaç sözü yeterli görür ve Mathilde'in ruhuna şefaat eder. Benim dualarıma kulaklan tıkalı kalan Tanrı, bambaşka yüce bir sese kulak kesilecektir ve sakinleşmiş olarak vaftiz kızcağızıma gülümseyecektir."

Orion, helak olmuş haliyle bile, gözlerini Giseffo'dan ayırmıyordu ve ona gözkulak olmaya devam ediyordu. Orion'dan kalıcı yeri olmayan Geoseffo da, yazmayı sürdürmek için kendini paralıyordu.

"Yüce Tanrı'nın izniyle yataktan kalktım ve hüzün beni çok geçmeden zehirledi. Bu melankolinin benliğimi tümüyle sarması, İdes[67] ağustostan önceki 8. gün başlıyor -yanlışım varsa Kardinal Hazretleri düzelteceklerdir- ve İdes ekimin 8 gün öncesine değin sürüyor.

Karnımdan başlayarak yayılan melankolinin, düşünme gücümü zayıflatarak benliğime tam olarak egemen oluşu temmuz sonlarına rastlar; Ağustosta ise varlığıma tebelleş olmuştu. Bana hükmünü en acımasızca geçirmesi sonbahardadır. Öyle ki, boğulmakta olan bir adamın tahta parçasına sarılması gibi, siz Kardinal Hazretleri'ne olan borcumu ödeme işine dört elle sarılmış olmasaydım, kış mevsiminin olanca karı, buzu bile zor gevşetirdi onu.

Demek oluyor ki siz Senyör Hazretleri'ne yalnızca edebiyatçıların dostluğunu, soylu beyefendilerin değerbilirliğini ve günün birinde, kimsenin bilmediği adımı, şan ve şerefle parıldayan sizinkinin yanı başında görebilme hayalini değil, aynı zamanda yaşamımı borçluyum: Eğer yazmakta olduğum kitap, başkalarının gözünde, geleceği noktaya gelememişse bile, hiç değilse kendim için bir panzehir olacaktır. "

Orion'un gözkapakları kızarmış gözlerine düşüyordu ve yorgunluğa yenik düştükçe eczacıya dört elle sarılıyordu.

---

67) İdes: Eski Roma takvimi olup, bu takvime göre, mart, mayıs, temmuz ve ekim aylarının on beşinci, öbür ayların on üçüncü günleri söz konusudur. (Çev. Notu)

"Zat-ı Âliniz'i pek yakında sitemizin duvarları arasında görebileceğimizi bilmek herkesi sevindirdi, ama herkesten çok bendenizi. Sonunda bitmiş olarak yapıtımın elyazmasını, pek saygıdeğer Koruyucumun yardımsever ellerine teslim etmem için, en güzel fırsatı bulmuş oluyorum. Bundan böyle, tüm vaktimi çalışmaya vereceğim. Başka hiçbir şey düşünmeyeceğim. Ruhuma çökmüş bulunan karanlık, pek saygıdeğer varlığınızın ışık saçan güneşinde dağılıp gitti!"

Bu bir anlık coşku eczacıyı allak bullak etti. Boğulur gibi oldu. Odadan fırlayıp çıkarken, Orion'un yalvaran inlemesini duymadı bile ve merdivenlerden indi, kendini açık havaya attı.

Kırbaç vuruşuyla uyarılmışçasına, ayışığına benzemeyen, büyülü ve buz gibi bir aydınlığın yükseldiği, denize doğru yürüdü. Surlara vardı. Gebreotlarının boynuzları duvarların tepesinden aşağı -orman devleri ve ejderha yeleleri gibi- sarkıyordu. Giosefo yamaca çıktı ve baktı.

Gözlerinin önünde, uçsuz bucaksız, sanki çekiçle dövülmüş gümüş bir tabaka uzanıyordu. Denizin yüzü baştan başa ürperişler içindeydi ve hareleniyordu, sanki gökteki yıldızların tümü, çifter çifter suyun yüzüne inmiş, yüzüyordu. Balıkçılar bunlara, gözleri kamaşarak ve adeta içleri titreyerek "Deniz aşka gelmiş" derlerdi: Yunuslar eşleşerek dolaşırken galsameleri heyecandan titrermiş (Eczacı hayal gücünün kanatlarına binmiş, uçuyor!) ahtapot eşleşirken tohumlarını yani yaşam saçarak kutlarmış düğününü; denizin pek derin karanlıklarında ise, garip görünümlü ve şaşırtıcı âdetleri olan yaratıklar, bilir bilmez jestlerle birbirlerine sarılmaya çalışırlarmış.

Marki Agolanti'nin ufak *griffon*[68] kafası, anıtsal peruğunun ağırlığı altında hafifçe çarpılmış geniş omuzları arasına gömüktü: siyah, ışıl ışıl, ustaca kıvrılmış saçıyla, oniks mermerinden oyulmuş

68) Griffon, Mitoloji'de yarı kartal yarı aslan bir kuş olarak geçer. (Çev. Notu.)

gibiydi. Kartal dirseklerini koltuğunun kollarına dayadı, ellerini kenetleyip çenesini üstüne bıraktı ve yusyuvarlak, soruşturucu gözlerini Gioseffo'nun huzursuz suratına dikti; eczacı gözlerini hemen indirdi:

– Şunu anlamakta hiç de zorlanmayacaksınız ki, diyerek açıklama yaptı, konuğumuz vesilesiyle resmi açış konuşmasını yapan kişi olmanın onuruna gözdikmiş tek kişi siz değilsiniz. En başta, bilgin Baykuş var, cıvıldak Saka kuşu ve konuşması dokunaklı Yeşil Ağaçkakan da hevesli... Daha başkaları da var. Hadi beni saymayın.

– Anlıyorum, diye mırıldandı eczacı, gözlerini kaldırmadan. Eğer Kral Hazretleri'nin, ünlü konuğumuza hoş geldin konuşmasını kendileri yaparak gerek konuğumuza, gerekse tüm bu topluluğa o zevki bahşetmeye niyetleri varsa, bendeniz doğal olarak çekilirim: *ubi major...*"[69]

– Ben böyle bir şey söylemiş değilim, diyerek sözünü kesti, Marki Agolanti. Demek istediğim yalnızca o ki, bunu yapmaktan çok, ama çok mutlu olurum, diyerek düzeltti. Ancak, ev sahibi olarak üstlenmem gereken daha başka görevlerim, bunu yapmama izin vermez. Demek ki bu işi bir başka konuşmacı üstlenecek.

Gioseffo'nun yüzü aydınlanıverdi:

– Sahiden öyle mi? diye sordu. Öyleyse, dedi rahatlayarak, Ekselansları, kozumu savunmama izin versinler. Naçiz şahsıma öncelik tanınması yolunda, herhalde geçerli bir neden görebilirler.

Kartal, tembel tembel gözlerini yarı kapadı.

– Demek, Ötleğen'i de bir dinlememiz gerekecek, dedi.

Eczacı, Elçi'nin, yakında beklenen ziyareti sırasında, *Kuşlar Akademisi*'nin resmi toplantısında bulunacağını öğrenir öğrenmez, Marki Agolanti'nin kapısını çalmıştı. Bu konuşmayı yapmak, hak olarak kendisine düşerdi, o da gelip istekte bulundu. Zaten

---

69) Lat. Özdeyiş, *Ubi major, minor cessat* sözü yarıda kesilmiş. Anlamı: Büyüklerin olduğu yerde küçüklere laf düşmez, ya da su küçüğün söz büyüğün, gibi. (Çev. Notu)

bunun tersi bir uygulama Ondedei Hazretleri'ni çok şaşırtırdı doğrusu; ayrıca şaşmakla da kalmaz, koruyucusu olduğu kişiye karşı nezaketsizlik olarak görebileceği bu davranış kendisinde herhangi bir kuşku da uyandırabilirdi.

Eczacının hayal gücü almış başını gidiyordu. Kartal tarafından Ondedei Hazretleri'ne takdim edildiği anı şimdiden görür gibi oluyordu. Gioseffo, kendisi, güzelce tasarlanmış birkaç sözle, el-yazması kitabını, çok güçlü Koruyucusuna sunuyordu ve onun hoşnut kaldığını belirten sözleriyle birlikte övgülerini, kızararak dinliyordu. Daha sonra, izin isteyip aldıktan sonra, başı dimdik, en son sıradaki yerine gidiyor, Kral'ı selamladıktan sonra söylevine başlıyordu. Elçi Hazretleri, zaman zaman babaca onaylayarak dinliyordu söylevi. Ve o sırada kitabı karıştırıyordu. Hatta, şurdan burdan -neden olmasındı- pasajlar okuyordu. Unutulmayacak bir gün başlıyordu, Gioseffo için!

Hem kitabı bitirmek hem de, fazladan, bu konuşmayı hazırlamak az şey değildi. Eczacı gözüpekçe davrandığının ve hodri meydan derken, bunun yol açabileceği tuzakların bilincindeydi. İnsanüstü bir çaba göstermesi gerektiğini de biliyordu. Zaten damarları ve nabzı şimdiden titreşimler gösteriyordu. Henüz öyle güçsüzdü ki! Nerdeyse, ruhsal bir kargaşaya düşecek gibiydi. Ne var ki, en azından kendisinin, Ondedei Hazretleri'yle uzun uzadıya mektuplaşmaya layık biri olduğunu göstermeliydi. Onun iyiliğine layık olduğunu. Ve de kendisine duyduğu güvene. Kardinal Hazretleri'ne seve seve feda edebilirdi sağ elini. Bir kolunu da. Hatta yaşamını bile. Doğrusu onun uğruna, pekâlâ birkaç haftalık hummalı bir çalışmaya katlanırdı.

Gioseffo yapacağı konuşmayı şöyle bir aklından geçirdi:

– Ekselansları'nın malumudur ki epeydir, Kardinal Hazretleriyle yazışma içinde bulunuyorum.

Marki Agolanti geniş bir baş hareketiyle olumladı. peruğunun bir tek lülesi bile oynamadan ve tek bir kılı bile dikilmeden.

Eczacı, telaşla ve hemen düzeltti:

Ekselansları'nca yanlış anlaşılmak istemem. Burada, akıl almaz bir içli-dışlılıktan söz ederek övündüğüm falan yoktur: Ondedei

Hazretleri, sonsuz cömertlik göstererek, yaptığım çalışmaları kendilerine sürekli bildirmeme izin verdiler. Hatta zaman zaman, değerli öğütleriyle -yüzü yerde, yalan söylüyordu- yolumu aydınlatıyorlar.

Yüzü kıpkırmızı oldu, şöyle mırıldandı:

– Önemsiz bir kimseyim. Fazla bir zekâm yoktur, hani derler ya, kalın kafalıyım. Ama Yüce Senyörüm, işte zaten bu değil midir Kardinal Hazretleri'nin gönül yüceliğini ortaya koyan da?

Çevresine bir göz attı. Marki onu Kuşlar Akademisi'nin toplantılarının yapıldığı büyük salonun bitişiğindeki odaya almıştı: Bir kuşhanenin içini andıran altıgen biçimli küçük bir oda. Odanın altı köşesi ve kubbenin tavanı zarif, ince bir suluboya şeritle çevrilmişti. Arka planda, göz alabildiğine uzanan yemyeşil ve günlük güneşlik bir kır manzarası. Her cins yüzlerce kuş, kimi gece kimi gündüz kuşu, kuşhaneyi sarmıştı, tümü acayip bir telaş içindeydi, kafesten kurtulma telaşı değil de oraya geri dönme telaşı içinde. İçeri girmeyi başarmış birkaç örnek tür ise, şimdi içleri saman doldurulmuş olarak, duvarlara çakılı altlıkların tepesine kurulmuş bulunuyorlardı ya da ağlara asılı durumda oldukları söylenebilirdi... Kubbenin tam merkezinde, Krallığı simgeleyen devasa bir kartal, turkuvaz mavisi gökyüzünde ordan oraya uçuyordu ve her an -orada gelip geçici olarak eyleşen- Ganymede'yi[70] pençesine takıp kaçırabilirdi.

Duvarların dibine -yalnızca kapının açıldığı duvar hariç- seçkin stilde yedi koltuk, koşutluk düzeni içinde yerleştirilmişti ve koltukların damalı kumaşı, kuşların rengârenk tüyleriyle benzerlik oluşturuyordu. Gioseffo'yla Marki Agolanti hemen hemen karşılıklı, ama mesafeli olarak, arada boş bir koltuk bırakarak oturmuşlardı.

– Yıllardır üzerinde çalışmakta olduğum kitabı, diyerek konuşmasını sürdürdü eczacı, Ondedei Hazretleri, kendilerine ithaf etmemi kabul buyurmak inceliğini gösterdiler...

---

70) Yun Mit'de Truvalı Prens: Zeus kartal suretinde gelip, onu pençesinde kaçırmış ve tanrıların sakisi yapmıştı. (Çev. Notu)

– Sonra? dedi Marki, sabırsızlanarak.

Gloseffo göğüs geçirdi:

– ... Allah'ın izniyle, pek yakında, kitabımın sonuna finiş yazacağım. Akademi'nin oturumunda, pek saygıdeğer Ondedei Hazretleri'ne kitabımı sunmam konusunda, Ekselanları ne düşünürler acaba?

Marki Agolanti vücudunu dikleştirdi. peruklu kafası yavaşça omuzlarının arasından yükseldi:

– Bundan daha övgüye değer niyet olamaz, demek zorunda kaldı.

Eczacı netleştirdi:

– Manüskri sağlam bir meşin ciltle sunulmuş olacak. İç kapağa, Kardinal Hazretleri'nin arması altın harflerle yazılmış olacak, arka kapakta ise *Akademi*'nin şanlı bayrağı olacak. Marki, gözlerini tavana, kendi amblemi olan ve Krallığı simgeleyen Kartal'a dikmiş düşünüyordu: Kitabı döndürüp bakmak, yani Kuşlar'ın amblemi onu pek sarmamıştı.

Şu sözlerle karşı çıktı:

– İkisini bir arada, yani ilk sayfada birini, ikinci sayfada ikinciyi versek?

Eczacı önerinin üstüne atladı:

– Dahice bir fikir dedi. Hem böylelikle, Kardinal Hazretleri'nin arması, bir yandan Kuşlar Akademisi'nin, bir yandan da soylu ailenizin armasını kucaklamış gibi olacaktır.

– Mükemmel, diyerek kutladı Marki Agolanti. Anlaştık. Kitapçıya söyleyin, faturayı ben öderim.

Eczacı teşekkür etti.

– Ekselansları beni mahcup ediyorlar. Söyleve gelince...

– Evet söyleyin.

– Bu görevin bana verileceği olasılığı bulunduğunu farzederek, konuşmamda şu sorunu işleyeceğim: Edebiyatta, sanatlarda ve bilimde, karşı konulamaz ilerlemeyi güçlü kimselere borçlu olduğumuzu söyleyebilir miyiz acaba? Sonuç bölümünün -basit olmakla birlikte olabildiğince işlenmiş- içeriğini, Ekselansları'na hemen açıklayabirim: Genellikle hükümdarlar ve büyükler eşsiz

niteliklere sahip olduklarından, geleceğin altından mı, gümüşten mi yoksa demirden mi yontulacağı onlara bağlıdır.

Marki onayladı:

– Uslamlama bence iyi seçilmiş, varılan sonuca ise diyecek yok.

Marki fazla konuşmadı. Eczacı ise, ara sıra ona sorgulayıcı ve yalvaran gözlerle, belli etmeden bakıyordu.

Kartal ölçülü biçili bir ağırlıkla kalktı koltuktan:

– Ben size bildiririm, dedi.

Gioseffo uysal bir ses tonuyla:

– Ama zaman daralıyor, dedi.

– Ben size bildiririm, dedi yine. Gecikmeden bildiririm, diye açıklık getirdi.

Kartal bumunu kaşıdı. Kafasını elledi... Sesli sesli iç çekti:

– Alınacak karar, nazik bir karardır, açıklamasını yaptı. Ayaküstü alınacak bir karar değil, bunu anlamalısınız. Hafife alınamaz. Ama yine de...

Eczacı kulak kesildi, gözlerini iri iri, ağzını kocaman açtı.

– Evet, deyip hükmetti sonunda Marki Agolanti, bir kaşını yay gibi ederek. Büyük bir olasılıkla, siz seçileceksiniz.

Gioseffo, utana sıkıla teşekkürlerle reveransları birbirine eklerken, altıgen odada hep bir ağızdan öten kuşların ilahisi yükseldi. Gerek resimdeki kuşlar, gerekse saman doldurulmuş olanlar, tümü birden soyluları, edebiyat kültürünü ve akademik başarıları kutluyorlardı. Ve de onca zamandır beklenen bu ışıl ışıl oturumun aydınlığını. Kubbenin altından, Kartal doğruca eczacının üstüne indi ve onu kaptığı gibi götürdü, göğün ta yedinci katına, Jupiter'in[71] kucağına taşıdı. Bunlar tam tamına Marki'nin şöyle bir uyarıda bulunduğu anda olmuştu:

– Üstad, size duruma uygun bir kıyafet de gerekir. Bizim şatafatla falan işimiz yok, yanlış anlaşılmasın; duruma yaraşır bir kılık kıyafet bize yeter.

---

71) Yun.Mit.'de Jupiter, yere-göğe sahip olan Tanrı olarak bilinirdi. (Çev. Notu)

Gioseffo'nun gözü gömleğinin manşetine takıldı. Kral Hazretleri doğru söylüyordu. Böyle görkemli bir gün için yeni giysilere gereksinim vardı. Ve de yeni bir peruğa. Gioseffo, bunun için, biraz para arttırmalıydı. Gerekirse, annesinin mercan kolyesini satacaktı.

– Bununla ilgileneceğim, dedi Marki'ye.

Resmi bildiri gelmişti. Krala ve konsüllere bildiriliyordu: Kardinal Hazretleri 28 Ekim Cumartesi günü akşam duası saatinde gelecekler ve 1. Kasım günü, âyin sona erer ermez aynlacaklardı. Marki Agolanti, Kuşları, Toussaint[72] yortusunun arifesine denk gelen 31 Ekim akşamı için toplantıya çağırdı.

Eylül ortalarına gelinmişti bile ve eğer Ondedel Hazretlerini eksiksiz biçimde ve şanlı-şerefli karşılamak isteniyorsa, herkesin elini çabuk tutması gerekirdi. Anayolun döşemesi onarım gerektirirdi, kent merkezindeki çeşmenin on beş adet suyolu da yer yer onarım isterdi, çünkü su bunlardan kimi zaman damla damla akıyor, kimi zaman tatsız fışkırmalar yaparak tüm çevreyle birlikte sokakları yıkıyor, zafer takına değin ulaşıyordu. Yapılacak bir başka iş de Kraliyet sarayındaki, Kardinal Hazretleri'ne ayrılmış bölümleri hazırlamak ve konsüllerin malikânesindeki erzak dolabını da, Kardinal Hazretlerinin onuruna verecekleri şölene uygun biçimde doldurmak gerekiyordu.

Günden güne artan, hırslı ve kargaşalı bir hareket başlamıştı. Çift öküzlerin çektiği ve kızıl kumla çakıl yüklü şaryolar, ırmağın kıyısındaki yollardan inip geliyordu. Taşçılar döşeme taşlarını kırarak eşdüzeye getiriyorlar, şose dokusunun delinmiş yerlerini yamalıyorlardı, o sırada boya-badana ustaları, binalann en harap yüzlerini bile aşıboyası ile badana ederek güzelleştiriyorlardı.

Ondedei Hazretleri'nin Gallica Kapısı'ndan giriş yapması gerekirdi. Ve San Giuliano köprüsünü geçer geçmez, ünlü mimar

72) 1 Kasım'da, tüm azizler adına kutlanan Katolik yortusu. (Çev. Notu)

Ranuzzi'nin buyruğu altında harıl harıl çalışan dülgerlerin, alçıcıların ve boyacıların kurmakta olduklan -şahane olmasına karşın kalıcı olmayan- zafer takının önünde duracaktı.

Kardinal Hazretleri'nin kalacağı dairelerin ona yaraşır biçimde döşenmesi yolunda, soylular, en şatafatlı mobilyalarını, en değerli sofra takımlarını ve en ince örtülerini sunmakta gösterdikleri çabayla, birbirleriyle yarışıyorlardı. Ayrıca şölen masalarını süslemek için de şatafatlı tabaklarını, gümüş çatal-kaşıklarını, sürahilerini ve Flandres dokumasından masa örtülerini sunuyorlardı.

Olayın onuruna, en ünlü ailelerin gençlerinden kurulmuş bir hafif süvari müfrezesi, Allah'ın günü fuar meydanında talim yapıyordu. Kâhyalar sistemli biçimde balıkhaneleri dolaşarak su ürünlerinin en güzel örneklerine el koyuyorlardı: Krallara layık kalkanbalıkları, harika mersinler, en az beş kllo gelen dilbalıkları ve kol gibi kalın magriler hemen genel buz kuyularına gömülüyordu. Daha sonra gidip kasapların gönlünü etmeleri gerekecekti, bunlarsa, av hayvanının ne fiyatını ne de nereden geldiğini kimsenin sormayacağından emin olduklan için ve de kimse kimseyi kıskanmasın diye, daha şimdiden, hem av bekçileriyle hem de kaçakçılarla anlaşacaklardı. Floransa'dan sepet sepet çiçek ve meyve şekerlemeleri bekleniyordu, şaraplar ise Toskana'dan, Piyemonte'den ve İstridya'dan gelecekti.

Sonuçta, kent eski durgunluğunu üstünden atmaktaydı, ancak asıl işi başından aşkın kişi, Gioseffo idi. Yapıtın son bölümünü ele almak ve onun güzel bir kopyasını çıkarmak için, henüz tan ağarmadan dükkâna iniyordu ve kalbinde ağrı duyana dek orada kalıyordu. Akşam olunca, yukarı, odasına çıkıyordu ve genel olarak geciktirdiği "supe" saatine dek, ithaf yazısı üzerinde çaba harcıyordu. Ve sonra, gerek uykuyu, gerekse aylaklığın gevşek yazı türünü küçümseyerek, temcit pilavı haline gelmiş söylev metniyle uğraşırken, metnin şurasına burasına, özgür bıraktığı hayalinin isteği doğrultusunda notlar düşüyordu. Ve Marki Agolanti hâlâ kesin kararını bildirmediği halde, Gioseffo bu tempoyu sürdürmekteydi.

Artık, yalnızca yemekten sonra kısa gezintiler yapmak ya da ciltçilikle ilgili en ince ayrıntıları sormak amacıyla kitapçıya uğramak için dışarı çıkar olmuştu. O da fırsattan yararlanarak, Gioseffo'ya, fırından yeni çıkmış ekmekler gibi kokan kucak dolusu yeni kitaplarını gösteriyordu.

– Venedik'teki ve Flandr'daki en son yenilikler bunlar, diye haber veriyordu, rahat rahat bakın.

Gioseffo kitapları eline alıp kanatlarını örselemekten korktuğu el değmemiş kelebekler gibi usulcacık tartarken, onları üzgün üzgün karıştırıp iç çekerek yerine bırakıyordu:

– Hadi hadi, baştan çıkarmayın beni!

Ve yeniden, kitapçıyla, meşin kapağın kalitesini ve rengini tartışmaya girişirken, armaları ve süslemeleri biçimlendirmede kullanılacak demir kalıpları ve kapaklar için kullanılacak muare kâğıdı konuşuyorlardı.

Eczacıyı en çok kaygılandıran şey, Kardinal Hazretleri için yazması gereken ithaf yazısıydı: İçindeki coşup taşan duygu deryasını birkaç sayfaya sığdırmanın güçlüğü vardı çünkü. Aralarındaki mesafeyi kısaltan minnet duygusuna karşılık, bu mesafeyi uzatan saygıyı bağdaştırmak vardı, bir de içtenlikle sakınımlılığı bir arada tutabilmek.

Ve ara sıra Orion'a soruyordu:

– Herşeyden önce şunu unutmamam gerekir ki, önemli bir devlet adamına bir kitap sunmak, dikkatli olmayı gerektiren eski bir âdettir, değil mi? Örnek mi istersiniz? İşte yapıtlarını Büyük İskender'e, Aziz Jerome'a ithaf etmiş ve bu yolla Papa 1. Damasus'u onurlandırmış olan Aristoteles örneği. Ondedei Hazretleri de pekâlâ, Büyük Adamlar'ın yanında yer alabilir. Ama, benim durumum? diye mırıldandı. Benim ne işim var Aristoteles ile Aziz Jerome arasında? Yalnızca haddini bilmez değil, aynı zamanda gülünç bir koşutluk ortaya çıksın istemem.

Gioseffo kafa sallıyor, ter içinde kalmış avuçlarını dizleri üstünde kuruluyor, çok az zamanı kaldığı için göğüs geçiriyordu ve

sanki kısalan günler yüzünden, zamanın iyice daraldığı anımsatılıyordu kendisine:

– Elçi Hazretleri'nin övgüye değer sayısız yanlarını teker teker saymam gerekecek, diyordu, bu da kolay iş değil. Ve sonra ona olan anlatılamaz boyutlardaki borçlanmı sayıp dökmeliyim. Karşılıklı yazışmamızdan da zevkle söz edebilirim, tabii ki pek saygıdeğer Kardinal'in gözünde, bu bir kabalık sayılmazsa (böyle dedi, içi titreyerek). Eğer bunu adi bir böbürlenme gibi görmezlerse.

Bir görüntü birdenbire ve beklenmedik bir tarzda gelip uçuşmaya başlıyordu. Gioseffo onu izliyordu. Ama kendi yazdıklarını yeniden okurken, bu görüntüyü tanımakta zorluk çekiyordu, çünkü yakalanır yakalanmaz, ne çok değişmiş oluyordu görüntü.

– Kırılgan olur edebiyatçının salı, açık denizlerin tuzakları... eleştirmenlerin ağısıyla tetiklenmiş acımasız fırtınalar... ve Kardinal Hazretleri'nin güvenli limanı... Ama mal sıradan. Benzetmelerin de bana böylesine etkileyici görünmesine ne demeli! Yanı başında Orion'la, işte böyle fikir yürütüyordu. Nasıl da ilaç gibi görünmüştü bana bu benzetmeler. Kalem nasıl da hışır hışır gidiyor! Ve durup soruyordu kendi kendine: Bir kimseye duyulan gönül borcunun en güzel anlatımı, yani en uygun ithaf, susmak değil midir?

Yazıyordu ve çiziyordu, bugün yaptığını yarın bozuyordu. Tıpkı Penelope gibi; ve de Penelope gibi, içi hem umut doluydu hem de mutsuzluk. Yorgunluk savunmanın sınırlarını zorladığı zamanlar ise, melankolinin öncü güçleri savunma çizgisinde delik açma tehdidinde bulunuyorlardı. Ve karanlıkların lehine, yabanılca, bıçak dişlerinin arasında ilerliyorlardı. Böyle zamanlarda eczacı ölü görüntüsüyle pazarlığa giriyordu:

– Ne olur şimdi olmasın, diye yalvarıyordu. Henüz değil. Daha sonra olabilir. Ondedei Hazretleri'yle hele işim bitsin.

Gecenin bir yarısında, bir köpek havlamaya başlardı. Sesi evden eve yayılan bir yankılanmaymış gibi, iki, üç, on köpek birden, sağdan soldan, uzaktan yakından, ev köpekleri olsun başıboş köpekler olsun, bu havlamalara yanıt verirlerdi. Orion sese

kulak kabartır, başını güçlükle çevirip, zayıf bir havlama duyururdu; adeta göğüs geçirir gibi.

Bostana bakan pencerenin önüne yerleşen Gioseffo yıldızlarla dolu kubbede dolaşmaya çıkardı, ta ki bir kıyıya çekilmiş, minik, titrek titrek ışıyan, Kuğu ve Ejder takımyıldızlarının arasından kendisine dostça göz kırpar gibi olan yıldızı görene dek.

– Ne kadar da uzaklara gittin, kızım! diye haykırırdı, o zaman.

Ancak horozlann ötmeye başladığı saatte, soluksuz kalmış eczacı, kütle gibi yıkılırdı yatağın üstüne.

Günah çıkarıcı papaz insan suretine girmiş kasvetti sanki ve, iki saatten fazla süren yolculuk boyunca Gioseffo'yla art arda dört lâf etmiş değildi.

Her cuma ve pazar günleri, kaleş tipi bir arabaya binip Mondaiano adlı manastıra gidip günah çıkarttıracak rahibeleri dinler ve âyin duasını yaptıktan sonra geri dönerdi. Tan ağarmadan az önce, çanlar Ave Maria'yı[73] çalarken çıkardı yola.

Montanara Kapısı'na geldiğinde, kendisini orada, dakika şaşmaz alacaklı gibi beklemekte olan eczacıyla karşılaşmıştı. Daha önceleri birkaç kez, çeşitli bahaneler yaratarak, Gioseffo'yu evine geri dönmeye razı etmişti. O sabah, Gioseffo'nun üstelemelerine dayanamayıp kabûl etmek zorunda kalmıştı, ama istemeye istemeye. Yüzünden belli oluyordu çünkü.

Gioseffo oturduğu yerde kıpır kıpır ediyor, kafasında bin tane sorusu olduğu halde ve bunları, Mathilde'i manastır duvarlarının öbür yanından görmüş olan ve belki de son sözlerini duymuş bulunan kişiye sormayı istemesine karşın kendini tutuyordu. Yapmaya cesaret ettiği tek şey, ara sıra, bir saniye için gözlerini yerden kaldırıp, rahibe gözucuyla bakmaktı.

Günah çıkarıcı rahibin gözleri hep ufka dikiliydi. Dudakları, sessiz dualarla sürekli kıpırdıyordu.

---

73) Meleklerin Aziz Meryem'i selamlaması anlamına gelen dua. (Çev. Notu)

Güneş uzaklarda ve uykulu uykulu, dar vadilerde, hâlâ yoğun olmasına karşın insanı tedirgin eden bir paralanışla dağılıp giden Ekim sisleri arasından yükseliyordu. Yol, alçak tepelerin ekili alanları arasından kıvrıla kıvrıla ilerlerken, yumuşak eğimli bir yokuşa dönüşmeye başlıyordu. Asmalar çoktan ayrılmışlardı salkımlarından ve toprağın yüzü şıra kokuyordu. Azgın sürüler halini almış minik sineklerin arasından geçip gitmekteydiler, papazla birlikte. Gioseffo'yla rahip ellerini yüzlerinin önünde sallıyorlar ve tükürüyorlardı.

Konuşmayı başlatma umuduyla, eczacı:

– Bu yıl asmalardan pek fazla ürün alınamayacak diye korkmuştuk, dedi, ama şarabımız yine bol olacak.

Rahip olumladı ve gözlerini yeniden önüne dikti.

Gioseffo ekledi:

– Ve kaliteli şarap olacak...

– Ne iyi, diyerek sonuca bağladı rahip.

Eczacı yolu incelemeye koyuldu: Şubat ayında, İppoliti ailesinin lüks karusa arabalanyla geçtikleri yoldu bu. Zaman zaman bu arabayı, vaftiz kızının bakışları arasından, çamur içinde kalmış, ışığı sönmüş bir göğün altında, çıplanmış dizi dizi ağaçların arasından görebiliyordu: kollarını kaldırmış, kaskatı olmuş ölüler gibi. Belkemiği boyunca, buz gibi bir ürperti duydu.

Rahip suratı asık, susmaktaydı. Gioseffo son bir kez çaba gösterdi:

– Eskiden havalar böyle acayip olmazdı. Ne dersiniz, mevsimler birbirine karıştı sanki, değil mi?

Günah çıkarıcı papaz omuzlarını dikleştirdi:

– Olabilir, dedi, yüzünü dönmeden.

Böylece eczacı kafasındaki düşüncelerle yapayalnız kalmış oldu ve bu hac yolculuğu işkenceli çarmıh serüvenine dönüştü. Gözlerinin önünde duran peyzaj, serüvenin aşamalarını akla getirmeye yetiyordu. İşte şu kavşakta Mathilde, annesine tumturaklı biçimde sözler vermiştir; çakıllarla örülmüş şu alçak duvar boyunca, yeniden içine kapanmıştır; şu evin önüne vardıklarında birden gözyaşlarına boğulmuştur; şu dönemeci geçer geçmez firar

girişiminde bulunmuştur: herhalde şu koruyu geçerken çok fena olmuştur.

Kaleş, manastırın göründüğü ağaçlı yola girmiş bulunuyordu. Sonbahar yaprakları tekerleklerin altında gıcırdayıp duruyordu, ağaçlar ise, kızıl tüylü kediler gibi, altınsarısı tatlı güz güneşinin altında sere serpe bir rahatlık içindeydi.

Günah çıkancı papaz atı halkaya bağladıktan sonra, cebinden bir anahtar aldı, onu kilidin içinde epeyce sağa sola oynattıktan sonra, manastır duvarları arasında bulunan ve bostana giden, kale gibi sağlam servis kapısını araladı.

– Beni dışanda bekleyin, buyurdu, Gioseffo'ya.

Kapıyı ardından çekti ve yeniden anahtarı kilidin içinde evirip çevirdiği duyuldu.

Eczacı, giriş kapısının iki yanında bulunan ve sırtını binanın duvarına vermiş iki taş oturaktan birine kıçını koydu. Ve daha sakin bekleyebilsin hem de kendini hüzne fazla kaptırmasın diye, söylevi tumturaklı bir tonda ama sessizce, kesinleşmiş haline en yakın, yani fazla uzak olmayan haliyle içinden geçirmeye başladı. Söylemediği halde ara sıra boğazından fırlayan sesleri törensel mimikler izliyordu ya da sanki elindeki bir çubuğu hızlı hızlı döndürür gibi hareketler yapıyordu. İkide bir, söylevin coşkusuna kapılarak ayağa fırlıyordu, ama sonra kafasını sallayarak, taş oturağa yeniden yığılıp kalıyordu.

Belki bir saat böyle geçti. Gioseffo artık ayaktaydı ve kocaman adımlarla arşınlıyordu, bulunduğu yeri. Duvarlar yüksek ve masifti, öyle ki ne dışardan manastıra sızmak isteyecek birinin ne de manastırdan kaçmak isteyecek kimsenin bunu başarması olanaksızdı... Sonunda papaz küçük kapının önünde göründü. Bükülmüş işaret parmağıyla, Gioseffo'ya, gel işareti yaptı.

– Geliniz, dedi. Başrahibeyle görüştüm, kısa olmak koşuluyla, sizinle görüşebilecek.

Gioseffo, kapının kirişine çarpmamak için iki büklüm oldu. Ve yanında rahiple, bir süs bahçesi kadar bakımlı bostanı geçti, binaya girdi. Kapalı duran kapıların böldüğü daracık koridordan geçerek

görüşme odasına vardılar. Havada belli belirsiz günlük, tarçın ve lahana kokusu vardı.

Günah çıkarıcı papaz eczacıya tahta kanepeyi gösterdi:

– Başrahibe az sonra buraya gelir. Sorularınızda ölçülü olun, kendisi çok yorgundur.

Rahip arkasını dönüp görüşme odasından çıktı.

Eczacı çevreyi gözden geçirdi. Günışığı, duvara, tam Gioseffo'nun bulunduğu yerin üstüne açılmış ve bir mazgal genişliğinden fazla olmayan delikten giriyordu. Odanın loşluğunda yavaş yavaş ortaya çıkmış olan, yamalı bir örtü örtülmüş küçük bir masa, bir rahle, eski ve ahşap bir haç vardı, tümü Saint-Claire tarikatı rahibelerinin giydiği boz renkli entariden giymiş ve kendini Tanrı'ya adamış rahibelerin portrelerinin bulunduğu sade bir galeri göze çarpıyordu. Az sonra başrahibenin görüneceği küçük bölmenin demir parmaklığı henüz kapalıydı. Uzakta, sanki düş görüyormuşsunuz gibi, rahibelerin ilahi sesleri çınlamaktaydı.

Demir parmaklıklı bölmedeki pencere açıldı. Gioseffo eğilerek ve parmaklarının ucuna basa basa gişeye yaklaştı ve oraya konmuş, dünyadan gelecek ziyaretçiyi bekleyen tek sandalyenin üstüne oturdu. Ve başını kaldırdığı anda, gözleri başrahibenin gözleriyle karşılaştı.

Yaşı kaç olabilirdi? Kırk? Elli? Cildi grimsiydi ve tazeliğini çoktan yitirmişti. İnce ve morumsu dudaklarının kıyısından uçuşan minik kırışıklar görülüyordu; daha derinleşmiş kırışıklar ise gözuçlarından başlıyordu. Çıkıntılı ve yüksek elmacık kemiklerinin üstü, kılcal kara kan damarlarından oluşmuş ince bir ağla örtülüydü. Parmaklarını birbirine kenetlemişti; öyle sıkı kenetlemişti ki sanki yapışık gibiydi.

– Kim olduğunuzu Peder'den öğrenmiş bulunuyorum, diye fısıldadı başrahibe. (Sesi yorgun ve biraz kısıktı.) Kızcağızın sık sık söz ettiği Maestro Gioseffo demek sizsiniz?

Eczacı birkaç kez evet işareti yaptı, çünkü düğümlenen boğazından ses çıkmıyordu artık.

Sonunda, kekeleyerek:

– Sahi mi, Aziz Ana?[74] diyebildi. Mathilde size sahiden, benden söz eder miydi?

Başrahibe kafasını eğdi ve başı kenetlenmiş parmaklarına değdi.

– Mathilde acı çekiyordu, dedi. Son zamanlarda ağrılar ona soluk aldırmaz olmuştu. Yataktan kalkmamasını öğütledim ona. Ve kendisine yastıkla birlikte, çift keten takım verilmesini söyledim. Hasta rahibelerimize bu hak tanınmıştır. Ayrıca rahibelerden biri kan alma işini üstlenmişti... Mathilde'in manastıra girişi, Mutlu Amata gününe rastlar, diye ekledi sözlerine. Amata, tarikatımızın kurucusu olan Hanımefendi'nin yeğenidir.

Başrahibe, bir an kenetli parmaklarını çözdü ve elinin tersini dudaklarının üstünden geçirdi.

– Ben bunu hayra yordumdu. Rahibelerlm arasında birinin de Sör Amata olması hoşuma giderdi.

Mathilde ilk günlerde, başkaldıran biriydi. Rahibelerin gözü hep Mathilde'in üstündeydi ve onun için dua ediyorlardı. Ama sonra, kısa sürede uysallaştı. Yeni durumuna uyum sağlamış görünüyordu ve mutsuzsa bile bunu belli etmiyordu.

İlkbahar geldiğinde, büyük bir ruhsal kargaşa yaşamaya başlamıştı. Uyuyamıyordu. Çok az yiyor ve yediğini çoğu kez çıkarıyordu. Kötülemeye başlamıştı ve kalp çarpıntılarından, öksürükten, karın ağrılarından yakınmaya başlamıştı. Ve bilinç kaybından. Kimi zaman bir saatten fazla baygın kaldığı olurdu...

– Beni niye çağırmadınız? diyerek sözünü kesti Gioseffo. (Acıdan ve öfkeden değişmiş olan sesi titriyordu.) Hemen gelirdim. Ve ona bakardım.

Başrahibe yanıt verdi:

– Kuralımızı unutuyorsunuz. Günah çıkaran rahibin dışında, kimse bu duvarı aşamaz. Rahibelerin biyolojik analarıyla bile birlikte olmaya hakları yoktur. Doktoru ancak son anda çağırırız. Ama ne Mathilde son nefesini vermekteydi ne de siz doktorsunuz.

---

74) Rahibeler için özel hitap sözleri olan révérende mére'den çevrildi. (Çev. Notu)

Başrahibe alnını kırıştırdı ve sustu. Rahibelerin okuduğu ilahi bile duyulmaz olmuştu Duyulan tek ses eczacının otururken kıpır kıpır ettiği sandalyenin gıcırtısıydı, bir de sessiz ve ufak ufak adımlar.

Başrahibe yeniden konuşmaya başladı:

– Mathilde kendisine bir şeylerin göründüğünü söylüyormuş. Çocuk İsa ile Koruyucu Meleği'nin kendisini ziyaret ettiklerini söylüyormuş. Günah çıkarıcı peder ise, onu azarlıyor ve ziyaretçileri kovmasını söylüyormuş. Bunun, şeytanın bir oyunu olduğundan kuşkulanıyormuş çünkü.

– Ya siz, Aziz Ana, siz ne düşünüyorsunuz? diye sordu Gioseffo.

– Sanırım bu kız hastaydı, dedi başrahibe. Hastalığı yalnızca ruhsal mıydı, yoksa aynı zamanda bedensel miydi, bunu Allah'tan başka bilen yok. Ve sanırım, hastalığından ötürü, hareketlerine egemen değildi. Başrahibe, vurgulayarak dedi ki: Onun ölümcül bir günah içinde olduğunu sanmıyorum. Zaten bunun için öbür rahibelerle aynı yerde yatıyor: Kutsal toprakta. İşte bu bile, bir tek bu bile sizi avutabilmeli.

Eczacı, gözü başrahibenin yüzüne dikilmiş, teşekkür gibi birtakım laflar geveledi.

Başrahibe ise, kalkacak gibi oldu.

– Sizinle açık kalpli konuştum, diye ekledi sözlerine. İşte bu yüzden, kendi ailesine anlatmadığım şeyleri size söyledim. Kızcağızın sevineceğini düşündüm çünkü. Kendisi bize katıldığı günden sonra, ne annesinin, ne kız kardeşinin ne de başkalarının adını, yüreğinden söküp atmasa bile, asla anmadı. Bir tek sizden kalan anıları mutlu ediyordu onu.

Başrahibe yeniden oturdu yerine ve cebinden çıkardığı, sayfaları mavimsi bir defteri elinde epey zaman evirip çevirdikten sonra, rulo biçiminde büküp parmaklıkların arasından eczacıya uzattı.

– Alın, birkaç sayfa okuyun. Mathilde'in güncesi bu. Günah çıkarıcı pederin isteği üzerine, buna her gün yazıyormuş ve rahip ne zaman isterse okuyabiliyormuş yazdıklarını.

Gioseffo ruloyu, kutsal bir kalıta dokunur gibi, parmaklarının ucuyla tutarak aldı. İlk sayfada yalnızca üç sözcük ve bir de sade bir haç vardı: *"Iesus Maria İoseffo."* Eczacı, aynı zamanda kendi adı olan sonuncu adı okurken gözyaşlarına boğuldu.

Gioseffo defteri açar açmaz, Mathilde'e özgü o çocuksu yazıyı bulamadı, yazısı öyle yapaylaşmış, öyle incelmişti ki. Büyük harf büklümleri yaralı bir yılanın halkaları gibi, bu harflerin üstüne dolanmıştı "İ"lerin noktası, ardında uzun bir kuyruk bırakarak firar ediyordu. Harfler kimi zaman uyuşuk uyuşuk savsaklarken, kimi zaman da dörtnala ve çılgın gibi uçup gidiyordu. Eczacı, buna karşın, aksak ve başına buyruk dilbilgisini tanıyabildi: Soluk soluğa yazılmış sözcüklerin yalnızca tuzu biberi değil, aynı zamanda eti ve kanı olmuş dilbilgisini...

"Bugün Mayıs'ın 19'u.

Peder, ara sıra bana görünen varlıkları kovmamı ve nefsimi öldürmemi istedi. Çünkü zavallı biri olduğuma bakılırsa, bu görüntülere layık biri olmadığım kolayca anlaşılıyordu. Ben de böyle şeyler görmeyi istememek için, elimden gelen çabayı gösterdim. Ne var ki ayinden döndüğümde, çocuk İsa bana neşe içinde, bana verdiği zevce adımla -gerçi ben henüz zevcesi olmamıştım ama- seslendi. Ona yanıt verdim: Tatlı Jesus, ben bunu istemiyorum; çünkü görüyorsun ki ben bir hiçim. Ama o bana: Hadi canım, alsana beni kollarına, dedi.

Bugün 21 Mayıs.

Ayine katıldım. Günah çıkarıcı peder bana mayasız ekmeği uzattığında, gelecekte kocam olacak çocuk İsa'yı bağrıma basıp ona mememi vermek isteğiyle yanıp tutuştuğumu ve kalbimin bu istekle çarptığını duyumsadım. Daha sonra, iki kez, kafamı iyice boşaltmış olarak meditasyon yaptım.

Gioseffo hızla birkaç sayfa çevirdi.

Bugün 4 Haziran.

Bugünkü ağrılanm öyle şiddetliydi ki, demişti Mathilde, ayine gidemedim. Nefsimi öldürme hareketini yaptıktan sonra, gelecekte kocam olacak çocuk İsa'nın bana doğru geldiğini gördüm ve ona şöyle dedim: Tatlı İsa, eğer gerçekten bu siz iseniz, şeytanın beni aldatmasına izin vermeyin. Eğer şeytan iseniz, çok kötü adlarla sesleneceğim size ve tükrük içinde bırakacağım üstünüzü başınızı.

Gioseffo defteri okurken, vaftiz evladını ot şiltenin üstünde, kan alınmış, yatar halde görüyordu. Ve ara sıra, biraz rahatladığı zamanlarda, doğrulup defteri yazarken.

Gözlerini defterden kaldırdı ve kızardı. Kızın içinde kalmış o gelin olma ve annelik nostaljisiyle birlikte, tuzak kurucu görüntülerin, acımsı ve yeraltından yükselen buharlar halinde yine gelivereceği korkusunu mezar ötesinden günışığına çıkarmış olmaktan utanç duyuyordu. Kendisinin çok iyi bildiği bir hastalığın, vaftiz kızında belirtilerini görmüş olmaktan duyduğu utançtı bu. Cam bir kapak altından bağırsa da sesini duyuramayan kızının çok uzaklardan gelen kırık sesini duymanın utancı. Sanki onu hücre deliğinden dikizliyormuş gibi oldu.

Defteri başrahibeye geri verdi. Ama sayıklamanın derinliklerinden gelen bu dokunaklı ezgi kulaklarından hiç çıkmadı. Bu bitkin cıvıldayış.

Öngörülmüş olduğu gibi, Ondedei Hazretleri, tam akşam duası saatinde, San Giuliano köprüsünü geçti ve papalık Elçisi'nin tam köprüyü geçtiği anda, kilisenin sakin çan ezgisi birdenbire öyle bir çan konserine dönüştü ki törensel olmaktan çok çırpınmalı bir müzikti bu.

Başkan, üzerinde lal rengi purpuan[75] ve kasket, -protokol gereği iki mil uzağa, konuğu karşılamaya gitmişti; Kardinal

75) Devrin özel biçimli ceketi. (Çev. Notu)

Hazretleri de bunun altında kalmayıp, Kralı kendi karos arabasına almıştı. Böylece ta oradan harekete geçmiş olan kortej, iki yanına halkın dizilmiş bulunduğu anayola, kalabalığın alkışları altında girmekteydi.

Erkence yola inip rahat rahat önlere geçmiş bulunan Gioseffo kendisine, ilk sıradan ve zafer takının tam karşısına gelen bir yer ayarlamıştı. Boyanmış ahşap zafer takı, gösterişli bir havayla tam on beş ayaklık bir yükseklik oluşturuyordu. İnce mermerin kusursuz bir imitasyonu olan dört heykel zafer takının sağında ve solunda yer alıyordu. Bunlardan, Ravenna'ya bakan ikisi, Soylulukla Şan-şerefi simgeliyordu. Bu sonuncusu, bir kadın heykeliydi ve kadın, üzerinde hiyeroglif yazısının gizemli arabeskler çizdiği bir piramidi kucaklamıştı ki, bu heykelin ayaklığı üzerinde, efsaneyi anlatan yazı görülüyordu: *"Feras memorabile nomen."*(76) Soyluluğu simgeleyen heykelde ise, ağaca dayanmış, ciddi tavırlı bir kadın şöyle diyordu: *"Quae maior origo?"*(77) Site yönündeki iki heykelden biri Koruma ve Yardımı, öbürü ise İhtişam ve Cömertliği simgeliyordu. Koruma ve yardım heykeli, sağ eliyle bayrak direğini tutarken, sol eliyle, üstüne minik süsler işlenmiş kocaman bir kalkanı destekleyerek, kesin bir dille: *"Non timebo mala"*.(78) diyordu. Cömertlik iki küçük oğlana, çıplak ve gereğinden fazla şişik memelerini verirken, "Majorem caritatem nemo habet"(79) sözünü pekiştiriyordu. Soyluluk ve şan-şeref yalnızca Ondedei Hazretleri'ni ilgilendirdiği gibi, cömertlik ve ihtişam da yine bir tek ondan beklendiğinden, bu noktayı tam olarak netleştirmek amacıyla, Ondedei Hazretleri'nin yine imitasyon mermerden yapılmış arması zafer takının her iki yüzünde yer almıştı. Kardinal'e ait kocaman bir şapka, bu armanın üstünde, kapak gibi duruyordu.

Eczacı zafer takını alttan incelerken hem hayranlık hem de biraz tedirginlik içindeydi. Bir evvelki gece denizden esen şiddetli

---

76) Lat.söz. Anlamı: Adın unutulmayacak. (Çev. Notu)
77) Lat.söz. Anlam: Ne soylu köken! (Çev. Notu)
78) Lat.söz. Anlamı: Kötülerden korkmayacağım. (Çev. Notu)
79) Lat söz. Anlamı: Kimse daha büyük iyilik yapamaz. (Çev. Notu)

rüzgârla mimar Ranuzzi'nin geometri hesaplan, -eğer olabilirse-, daha bir cüretli hale gelmişti: Bu geometri, meşalelerin titrek ve dumanlı ışığında, Vitruvius'un[80] koşutluk, oran ve biçimle ilgili öğretisinin tümüne meydan okumakla kalmıyor, yapıların dayanıklılığı öğretisine de meydan okuyordu. Gioseffo özellikle Kardinal Hazretleri'nin armasına bakarken korkuya kapılıyordu: Gerçi armanın boyu ait olduğu evin görkemine uygundu ama, takın altından geçmeye hazırlanan kimsenin başının üstüne, Demokles'in kılıcı gibi sarkıyordu.

Birkaç borazan hırıltısı ve kalabalıkta görülen kaynaşma kortejin gelmiş olduğu işaretini verdi. Açılışı, kırmızı ve yeşil şeritli san kazak giymiş hafif süvari müfrezesi yaptı. İki sıra halinde tıns giderlerken, ellerindeki meşalelerle sisli akşama duman duman çizgiler çiziyorlardı. Eczacı birden sıçradı; müfrezenin başında, Kont Brancorsi'nin oğlunu görür gibi olmuştu. Kafa salladı? Herhalde sis onu yanıltıyordu. Ya da yaşadığı bunalım...

Bunların ardından, iki dizi halinde piyade gençler, beyaz damaskodan ve devrikleri kırmızı özel giysileri içinde ve ellerinde zeytin dallarını sallayarak geçtiler. Ve siyah kadife pelerinleri içinde, atlı konsüllerin öncülük ettiği altı at koşulmuş arabasıyla Ortaelçi-Kardinal Hazretleri geldi. Kalabalık dalgalandı. Eczacı boynunu uzattı.

Hazretleri'nin ışıltılı yüzü gölgede kalıyordu ama, arabanın kapısından uzanan, kutsayıcı eli görünüyordu.

Gioseffo bu eli tutup öpmek isterdi.

– Yaşasın Hazretleri! diye haykırdı.

Çevredeki kalabalık yineledi:

– Yaşasın Hazretleri! Yaşasın Hazretleri!

Kardinal Hazretleri'nin arabası rüzgâr gibi geçti. Soylu ailelerin arabaları art arda geçerken ve arkebüz seslerinin yankılandığı sırada, eczacı kalabalığı iterek ve dirseğiyle yol açarak, bir an önce Çeşmebaşı meydanına yetişmeye çalıştı. Çünkü Kardinal Hazretleri

---

80) İ.Ö I.yy'da yaşamış Romalı ünlü mimar Marcus Vitruvius Pollio söz konusudur. (Çev. Notu)

Kral'ın balkonundan halka görünecekti ve onları kutsayacaktı: Bu görkemli kutsamayla topluluğa, tam bin yıllık bir *endüljans*[81] tanınmış oluyordu.

– Bir edebiyatçının yaşamında onun ayrılmaz yoldaşı olmuş ve yorulmak bilmez çalışmaları sırasında sağlığı pahasına yüzüne yerleşmiş o solgunluk, diye haykırıyordu Gioseffo, işaret parmağını çevire çevire, yalnızca Büyükler'in yanında silinir insanın yüzünden. Gerçi Efendimiz o sınırsız öngörüsüyle, erdemin tek başına bir ödül olduğunu buyurmuş ise de, yeteneğinden ve çektiği sıkıntılardan ötürü, şöhretle, şan– şerefle ve itibarla ödüllendirilmiş olmayan bir kimse talihsiz sayılır.

Gioseffo, tutulmuş boynunu gevşetmek için, burnuyla daireler çizerek, kafasını oynattı. Kafatasının içinde, çalı-çırpı kırıyorlarmış gibi çatır çatır sesler duydu.

– Diyecek yok doğrusu, değerlendirmesini yaptı, işte bu parça etkiler. Ne yazık ki söylevin geri kalan bölümü tam istediği gibi olmamıştı. Zaten, dedi içini çekerek, zamanla yarışmaya girmiş olan kimse, kaybeden tarafın kendisi olacağından emindir.

Gioseffo kollarını iki yana açarak:

– Umarım Hazretleri anlar ve sonuca değil, amaca bakar.

Marki Agolanti, ancak iki hafta önce karar verebilmişti. Gerçi Gioseffo söylevi, temcit pilavı gibi sürekli ortaya getirmişti ama, yine de onu beyaz kâğıda siyah yazılarla yazmak için, Marki'den gelecek placet'i[82] beklemişti. Buna karşılık, birikmiş onca notlar, alıntılar ve mementolar, yolunu kısaltacağına ilerlemesine engel olmuştu.

Eczacı gerindi. Söylev sayfalarını yerleştirdi ve elyazması *Panzehir*'e heyecan dolu bir bakışla, bir âşığın bakışıyla şöyle bir baktı, maroken cilt kapağını ve altın baskıların dostça ışıltısını bir kez

81) Katolik kilisesi, uygun gördüğü hallerde, işlenmiş günahların cezasını kısmen ya da tamamen bağışlayabiliyordu (*Endüljans* adıyla bilinen ünlü olay). (Çev. Notu)

82) Lat. "Olur" anl. kullanılır. (Çev. Notu)

daha seyretti. Kitabın sırtındaki şirazelerin yumuşak çıkıntılarını parmak uçlarıyla dokunarak okşadı. İpek kurdeleyi kibarca çekti. Sonra cildi yukarı kaldırıp kokladı ve tanin henüz taze olduğundan, meşinin mis gibi yabanıl kokusu başını döndürdü. Koruyucu sayfaların elverdiği ölçüde açtı kitabı ve içine baktı:

– Usta işi bir cilt, deyip keyiflendi. Kendi çocuğum bundan daha güzel bir kıyafet istemezdi. Kitabının, onar onar, yüzer yüzer, biner biner çoğalarak matbaadan çıktığını görür gibi oldu, tıpkı *kıssadan hisse* öykünün ekmek ve balıkları gibi. Ya da kırık bir aynadaki yüzler gibi. Ve uyuklamakta olan Orion'a döndü:

– Buranın basımcılarına güvenim yok, hükmünde bulundu. Eğer bir afiş, bir ilan ya da birkaç sayfalık bir şiirse basılacak olan, neyse... ama baştan sona bir kitabı basmak! Kafa salladı. Bologna'ya, Venedik'e gitmem gerekecek. Ufak ufak öksürdü. Fiyatlarda indirim de yapmazlar. Acaba Ondedei Hazretleri bu boyutta harcama yapmayı onaylar mı? Ama bak sana söylüyorum, kuru incirle kral şöleni de hazırlanmaz ki. Bunu, elbette kendim için söylemiyorum; Ondedei Hazretleri için söylüyorum. Yüce adının kötü baskılı bir kapakta görünmesi olacak şey değil.

Orion başını güçlükle doğrulttu: Aslında doğuştan iri olan kafası, ihtiyarlayınca, organlarının zayıflamasıyla daha da oransız bir hal almıştı ve ağırlığı yüzünden sürekli ya sağa ya da sola ağdırıyordu.

Gioseffo yeniden konuşmaya başladı:

– Bu iş bana düşer: Kitabın baskısı için, *in-quarto*[83] forma seçerim, böylece kâğıdın kalınlığı, marjların genişliği ve harflerin içinin dolu olmaması konusunda cimri davranılmamış olur. Ayrıca *in-octavo* forma kitap daha kullanışlı olur. .

Ve omuz silkti, kararını verdi:

– Şu andan başlayarak Ondedei Hazretleri'nin kararlarına uyacağım. Onun vereceği karar, her zamanki gibi, Salomon'a[84]

---

83) Önce dörde sonra sekize katlanmış forma. (Çev. Notu)

84) Süleyman Peygamber (İbr.Şalome), İbrani kralı (1.Ö 970– 931), bilgeliğiyle tanındı ve Kudüs Tapınağı'nı yaptırdı. (Çev. Notu)

yaraşır bir karar olur. Benim yapacağım bir tek şey var: Kitap bir yıl içinde, Kardinal Hazretleri'nin yeniden gelişinde -umarım gelir–, baskıdan çıkmış olmalı. O zaman kendisine sunulur; ve aynı anda tüm dünyaya.

Eczacı bir sandalye alıp Orion'un yanına koydu. Oturup ayaklarını uzattı. Sonra bir elini uzattı. Parmakları köpeğin gevşek derisini karıştırırken, eczacının bakışı kent surlarının ötesinde geziniyordu, Kilise Devletleri'nin ötesinde.

Hayal kuruyordu:

– Ondedei Hazretleri'nin adı, kitabıma tüm kapıları açan anahtar olacak. Soyluların köşklerine gireceği gibi, bilginlerin evlerine de girecek. Soyluların sevimli sohbetlerinin kaynağı olacağı gibi alimce tartışmaları da besleyecek. Kitabımın ünü yayılacak; elbette benim ünüm de. (Kendini kapıp koyverdi). Ve kim bilir, dedi, belki de, yurtdışındaki bir akademi tarafından farke dilirim.

Orion bumunu efendisinin kemikli dizlerine dayamıştı ve kulaklarıyla onları öpüyordu sanki. Gece, dingin ve akıcı, site meydanındaki saatin çanıyla bölünerek ve bir hümanist yazarın söylevine koşut biçimde, sürüp gidiyordu: Çanın çeyrek saat vuruşları birer virgül, saat vuruşları ise birer nokta gibi...

– Yazarlar benimle mektuplaşacaklar, diyerek devam etti Gioseffo. Tabii ki yalnızca övgüler değil, yergiler de yağacak. *Ne demişler, ne fazla övün ne fazla yerin.*

Kafasını ciddi ciddi salladı. Onca beklenen günün doğması pek yakındı artık. Eczacı yerine döndü ve yatağın üstüne, ölü gibi uzatılmış duran yeni giysisini seyretti.

– Biraz yorgunum, dedi. Hem de korkuyorum.

Kuruntuya mı kapılıyordu, yoksa *Akademi*'deki meslekdaşları ona bir başka gözle mi bakar olmuşlardı? Gioseffo *Panzehir*'i, sanki çalarlar korkusuyla göğsüne bastırıp ağır ağır ve mesafeli tarzda, biraz da caka yaparak merdivenleri çıkarken, içinden bu soruyu geçirdi.

Daha girişte, hizmetkârlar kendisini her zamankinden daha çok eğilerek ve daha uzunca süre selâmlamışlardı. Daha merdivende çevresini bir çitle sarmış bulunan Kuşlar'ın yüzlerinde şimdi, rahatsızlıkla kıskançlık arasında gelip giden bir anlam görür gibi oluyordu. Hatta bayanlar bile ona merakla bakar gibiydiler.

Yeşil Ağaçkakan dedikleri doktor Arnolfi kendisini karşıladı ve kolunu tutup kulağına şöyle fısladı:

– İnanılır kaynaktan öğrendiğime göre, Hazretleri'nin Tasso'ya zaafı varmış. Eğer Tasso'dan birkaç dize okursanız, sizden lütuflarını esirgemeyecektir.

Keçisağan Kuşu şapkasıyla selamlayıp geri çekildi. *Ardıç Kuşu* kollarını açmış, birkaç basamak yukarda süzülüyordu. Dolunayı andıran ablak suratına kazınmış bön gülümsemesi, etli gözkapakları arasından ışıldayan azıcık bir hınzırlıkla hafifçe çeşnilenmişti:

– İşte Ardıç marifetini yumurtladı, diye haykırdı. Gel de inançlı kişiler olarak tadına bakalım. Ama önce, izin ver de bunu birlikte kutlayalım, sonra da sana diyeyim ki:

Sevinçli bir ötüşle ben
Şan-şeref zaferini, kutlanm şimdiden.

Eczacının yüzü öfkeden kıpkırmızı kesildi:

– Rica ederim, dedi bağırarak. Kutsal kitabı böyle şeyler için kullanmayalım. Ayrıca benimle de alay etmeyin.

Ve kendisine işaret gönderenlerin her birine reverans yaparken, merdiven çıkmayı sürdürdü. İki çift şamdanla loşça aydınlatılmış koridora girerken, *Akademi* oturumlarının yapıldığı salona açılan iki kapının arasına yerleştirilmiş ve yalancı bir kapı gibi duran boyaynası dikkatini çekti.

Gioseffo aynanın önünde durup kendini seyretti. Yumuşacık Hollanda kumaşından yapılmış, eczacılara özgü siyah takım, gümüş tokalı ayyakkabılarıyla birlikte, ona çok yakışıyordu. Kolalı yaka, dümdüz ve bembeyaz, göğsünde belirgin çizgilerle göze çarpıyordu. Kollarından birini büktüğünde, bilek manşetinin

dantelleri, yenin altında bolca fışkırdı. Beğendi ve gülümsedi: Kusursuzdu ve her şeye değerdi doğrusu, böyle bir sonuç almak için.

Yüzünü daha yakından görmek için, aynaya yaklaştı: Bakır rengi yeni peruğu sıskalığını ve solukluğunu hafifletirken, -aynı zamanda gençleştiriyor– dedi keyifle, -tam on yıl. İki yandan, mumların ışığı vuruyordu Gioseffo'ya. O sırada, arka plandaki loşlukta bir kaynaşmadır oldu. Bildik varlıklar kımıldıyordu oralarda. Bayramlık giysileri içindeki şu kadın Gioseffo'nun annesi değil miydi? Peki onun yanı başında duran, siyahlar giymiş, kendisinin adeta bir kopyası adam, bir Gioseffo, aynaların oyunuyla minyatür boyutuna inmiş kişi, eczacı olan babası değil miydi?Bu şan–şeref gününde oğullarını yalnız bırakmamak için gelmiş olan annesiyle babası? Peki, tanımaya çalıştığı öbürleri, kimlerdi onlar?

Arkasından gelen çınlak bir ses:

– Bu ne şıklık! Yorumunu yaptı.

Gioseffo döndü baktı: Büyük Bilgin *Baykuş*'tu bu. Eğildi ve:

– Çok iyisiniz, yanıtını verdi, utangaç utangaç.

Ve Gioseffo sonunda, göz kamaştırıcı biçimde süslenmiş, adeta gündüz gibi aydınlatılmış ve içe işleyen misk, amber ve miskkedisi[85] kokuları sinmiş salona girdi. Kuşbakışı görünümü büyüleyici olduğu kadar tedirgin ediciydi. Tüm Kuşlar oradaydı, yoklamada bir tek eksik çıkmadı. Ne kilise mensubu ne de bağımsız, hiçbir yetkili eksik değildi. En nüfuzlu ailelerin, çok sayıda, bay–bayan temsilcileri oradaydı ve yarım daire biçimindeki amfiyi doldurdukları gibi, saygılarını sunmak üzere, Kardinal Hazretleri'nin önünden birer birer geçiyorlardı.

Ondedei Hazretleri Kartal'ın kürsüsüne dönük ve gerek boyutları gerekse silmelerinin -ve yaldızlarının, kaplamalarının, topuz püsküllerinin- bolluğu sayesinde kral tahtını aratmayacak nitelikte bir koltuğa oturmuştu. Kral biraz daha alçak ve daha az gösterişli bir koltukta oturuyordu, sağında ise piskopos. Günlük dertlerin ötesinde, geceyle gündüzün, uykuyla uyanıklık halinin

85) Eski dünyada yaşayan, hoş kokulu bir madde salgılayan bir tür kedi. (Çev. Notu)

karışımı ılımlı bir tan havasında, artık uçup giden zamanın ve de ölümün takıntısından kurtulmuş ihtiyar Protestan başpapazı ellerini oğuşturuyor, yusyuvarlak gözlerle çevresine bakıyor ve saf saf -halkın dediğine göre meleklere- gülümsüyordu.

Az geride, elçi yardımcısı ve piskopos vekili yer almıştı. Üçüncü sırada ise konsüller.

Eczacı salonu inceliyordu: Önce hayranlık içinde, ama gittikçe etkisine girerek. Söz dinlemez kalbi, hızlı hızlı çarpmaya başladı, dizlerinin bağı gevşedi.

Yarım daire amfi boşalmaya başladı ve konuklar birbiri ardından sıraları tırmanıp, yukarıdaki banklara oturuyorlardı. Eski tarz giyimli ve peruk takmamış yaşlı bir soylu kişi, Kardinal Hazretleri'yle sohbeti uzatmaktaydı, Ondedei Hazretleri ise ona yakından tanıdığı ve eşiti biri gibi davranıyordu.

Gioseffo irkildi: Bu kişi Kont Brancorsi idi, yanındaki delikanlı da oğlu Rocco. Rocco kısa potur giymiş, sırtına gümüş şerit geçirilmiş gri bir setre geçirmişti, boynunda dantel bir fular ve ayağında kısa gümüş mahmuzlu yumuşak bot vardı. Sol elini kılıcının kabza siperine dayalı tutuyordu. Ne var ki, o tuhaf uysal ve saygılı haliyle, kışkırtıcı asker kıyafeti birbirine ters düşüyordu. Ondedei Hazretleri'ne gelince, kendisi babaya ne denli alçakgönüllü ve sevimli davranıyorsa oğluna da aynen öyle davranıyordu.

Eczacı allak bullak oldu: Nasıl oluyordu da Kardinal Hazretleri oğul Brancorsi'nin onca marifetlerinden hiçbirini duymamıştı ve onun nasıl bir hamurdan olduğunu bilmiyordu? Olabilir miydi bu? Ve nasıl olurdu da şu son aylarda yaşanan olaylardan hiçbiri kulağına gitmemişti? O sırada elçi yardımcısının gönül alıcı ve hoşnut bakışı Gioseffo'nun gözünden kaçmadı: Sahip olduğu gücü kötüye kullanan kişinin bakışıydı bu; hakkın yerini bulmasını engelleyen kişinin bakışı; Elçi'nin ilâhi iyiliğinden yararlanarak onun güvenine ihanet eden adamın bakışı. Gioseffo düşündü de, bir hükümdarla halkının arasına giren birileri varsa, vay haline o insanların, dedi. Ve Allah kahretsin -diyecekti nerdeyse-, güzel şöhretini bozuk para gibi harcayan devlet büyüğüne.

Gioseffo esrikliği içinde, Ondedei Hazretleri'nin üzerindeki sedef gibi parlak kısa paltosunun aydınlattığı, adeta nurlandırdığı soylu yüz çizgilerine hayran oluyordu. Kehribar rengi kısa peruğunun bukleleri altından açık ve duru beyaz alnı yükseliyor, kömür gibi kara kara gözleri, ateşli, parlıyordu. Ufacık kibar ağzında, çocuksu ve kaprisli denebilir bir şey vardı. Hazretleri -eczacı birden şaşakaldı-, aklında kaldığından daha gençti. Hem de çok daha genç: Geçen yıllar sürecinde, Gioseffo'nun ona duyduğu minnet ve içten bağlılık duyguları, belleğindeki imajı değişikliğe uğratmıştı. Soluklaşmış anılarındaki Kardinal Hazretleri daha bir görkemli, daha bambaşka saygıdeğer olmuştu. Öyle ki Gioseffo bir baba beklemekteydi. Oysa karşısında bulduğu, bir oğul denemese bile, en azından bir küçük biraderdi.

– Siz hâlâ buralarda mısınız, siz?

Bu sert ve nezaketsiz ses Marki Agolanti'nin sesiydi.

– Biz de sizi arayıp duruyorduk, dedi ardından, sinir içinde. Hadi bakalım, gösterin bana kitabınızı.

Eczacı ciltlenmiş kitabı ipek kılıfından nazik bir hareketle çıkarıp Marki'ye verdi. *Kartal* kitabı evirdi çevirdi, baştaki sayfalarda bulunan armalara lütfedip çabucak bir göz attı, ama kitabı açıp şöyle bir bakma jestinde bile bulunmadan geri verdi.

– Eh, idare edebilir gibi bir yorumda bulundu. Ve şimdi benimle gelin, buyruğunu verdi. Sizi Hazretleri'ne tanıtmamı istiyorsanız, çabuk olun.

Gioseffo kitabı iki eliyle, tepsi gibi tutarak Marki'yi izlerken, birdenbire vücudundan bir ter boşandı. Kalbi onu yarı yolda bıraktı ve bacakları söz dinlemez oldu. Hazırlamış olduğu o güzelim konuşmalar, birdenbire kafasından uçtu gitti. Artık hiçbir şey anlamıyordu. Hiçbir şey anımsamıyordu. Çevresinde olup bitenleri hiç algılayamıyordu. Yoğun bir sis içinde hareket ediyormuş gibiydi. Ya da bulanık bir suyun içinde... Şakakları öyle hızlı atıyordu ve kulaklarının içinde öylesine dayanılmaz bir hırlama vardı ki *Kartal*'ın birkaç tanıtma sözünü bile algılayamadı. Gözlerini kaldırıp bakışını Ondedei Hazretleri'nin ulu yüzüne kilitledi, ancak gafil bir Perseus, Medusa'nın öldürücü yüzüne böyle

bakardı.[86] Ve gözleri görmez olan Gioseffo dizüstü geldi, onun paltosunu öptü.

Sonsuzluk gibi uzun bir zaman geçtikten sonra ayağa kalktığında, eczacının gözleri yaşlarla doluydu. Kitabı Ondedei Hazretleri'ne uzattı.

– Yüce, Pek Saygıdeğer Hazretleri, gibi kekeledi. *Melankoliye Panzehir*'i size teslim ediyorum.

Elçi ona şaşarak baktı ve kendisine bir şey sunulduğunu anlayamadı.

– Benim kitabım, diyerek açıklamada bulundu Gioseffo, sıkıntılı bir gülümseme içinde ve uzanmış eli havada kalakalmış durumda. Pek yüce, pek saygıdeğer Hazretleri'ne ithaf ettiğim kitap.

Kardinal kafa salladı ve göğüs geçirdikten sonra sorgulayan bir tarzda Elçi Yardımcısı'na dönüp baktı; o da omuz silkti, sonra Kardinal'in kulağına eğilip fısıldadı, Allah bilir ne dediğini.

– Size gönderdiğim mektuplarda bundan hep söz ediyordum, diye üsteledi, eczacı. Senyör Hazretleri anımsamıyorlar mı acaba?

Elçinin yüzünde, hızlıca bir şaşkınlık, sonra sinirlenme ve ardından sıkılma belirdi. Eliyle, hemen belirip hemen yiten bir ret hareketi yaparak, tek söz söylemeden, bakışlarını başka yana çevirdi. Yanında oturan ihtiyar piskopos ise, Gioseffo'ya, eğlenerek bakıyor, bir yandan da boynunda asılı altın haçla ve süleymantaşlarıyla oynuyordu.

Eczacı ağız kalabalığı ediyordu:

– Kardinal Hazretleri, ben size pek çok mektup yazdım. Evet, pek çok, diye yineledi. Elli kadar, diyebilirim.

Ve Hazretleri'nin bakışlarında, tutunacak bir halat, bir şamandıra, bir sal bulmayı umut ediyordu, ama bulamadı. Ve o zaman anladı.

---

86) Yun.Mit'de Zeus'un oğlu Perseus ile 3 Gorgonlar'dan biri olan, kafası yılanlarla sarılı ve bakışının değdiği kişiyi taşlaştıran Medusa'nın öyküsü söz konusudur. (Çev. Notu)

Demek ki Kardinal Hazretleri'ne yazmış olduğu mektuplardan hiçbiri doğru adrese ulaşmış değildi. Herbiri için ayrı acılar çekerek, her birine kanının bir damlasını, ruhunun bir soluğunu, müziğinin bir notasını akıttığı ve aşkla yazdığı binlerce sözcükten bir teki bile okunmuş değildi, hayır okunmamıştı. Bu durumda yapıtı, ne Elçi ne de onun yardımcısı tarafından, asla okunmayacaktı da. Bunun sorumlusunun kim olduğunu (acaba yazmanların koruyucu gayretkeşliği miydi yoksa Kardinal Hazretleri'nin kendi küçümseyici ilgisizliği mi?) bilmek de pek bir şeyi değiştirmezdi, zaten önemi de yoktu artık. Adı yeniden karanlığa gömülmekteydi işte. Ve derin acılar, şimdiden dört bir yandan, sürüyle üşüşmekteydi. Trampetlerin ritmine ayak uydurmuş, birbiri dibinde diziler halinde, aç kurtlar gibi ilerliyorlardı, Gioseffo uzanmış elini geri çekti.

– Hazretleri, beni bağışlamak lütfunda bulunsunlar.

Eğildi ve birkaç adım geri çekildi. Bu konuşmayı izlemiş bulunan Kartal hemen Gioseffo'nun yanına yaklaştı:

– Sonra, dedi, ıslık gibi bir sesle, bana lütfen açıklayacaksınız bunu. Dilerim, söylevinizle bunu unuttursunuz. Neler söyleyeceğinizi iyice düşünün.

Kartal bu tehdidi zehir zemberek bir bakışla vurguladıktan sonra, hızla koltuğuna doğru, bumunu dikip ilerledi.

Gioseffo *Kartal*'ı duymadı bile. Benzi toprak rengi kendisi iki büklüm olmuş, yerine dek sürünüp gitti, en arka sıraya ve oraya çöküverdi. Gözleri hâlâ boşluğa dikili, yeleğinin bir düğmesini açtı ve sağ elini oraya soktu. Söylev metni, kolayca okunması için iri harflerle yazılmış halde, yüreğinin dibinde, gömleğiyle ceketin astarının arasına yerleştirilmiş bulunuyordu, kâğıtları oradan çıkardı. Sözcükler kâğıdın yüzeyinde, cırcır böcekleri gibi ordan oraya sıçrıyor, Gioseffo'nun kendilerini okumasına izin vermiyordu.

O sırada Papalık Elçisi -kardinal Hazretleri'nin onuruna tören oturumu açılmış bulunuyordu. Başmelek Gabriel'e çağrının ardından, Kuşlar Akademisi'nin Dünyasal Koruyucusu'na her zamankinden daha gümbürtülü ve inançlı selam– saygı faslına geçilmişti:

Çevresindekiler Koruyucu'larına sevgi ve saygıyla birlikte takdirlerini gösterirlerken, o sessiz ve düşünceli görünüyordu.

Eczacı, ipnotize olmuş durumda, söylev sayfalarına ve sözcüklerin başlatmış olduğu bu densiz saklambaç oyununa bakıp duruyordu. O sırada *Kartal*'ın, boğuk boğuk, bir kuyunun dibinden gelir gibi uzak ve bozulmuş sesini duyuyordu. Yoğun alkışların hemen ardından duyabildiği tek şey kendi akademik unvanı oldu, bir de; kısa konuşması isteği.

Yerinden kalktı. Dondurucu sesizlikten – ya da en azından Gioseffo'ya öyle gelmişti –, kemikleri çatırdayarak inledi. 1. sayfayı eline aldı: Kötücül sözcükler farandol[87] dansı yapmaktaydı. Onu öbür kâğıtların üstüne koydu ve birden başını kaldırdı:

– Pek Saygıdeğer, Pek Ünlü Kardinal ve Senyör Hazretleri, Konsül Cenapları, Pek Kibar Hanımefendiler ve Pek Soylu Şövalyeler, Fehametlü Kralımız ve Meslektaşlarım, Pek Yüksek Alimler... diyerek, bir çırpıda saydı döktü. Beyninin içinde kendi sesi, olağandışı falsolu bir nota gibi ötüyordu.

Sustu; başka bir şey gelmiyordu aklına. Gözlerini göğe dikip, bir yıldırım düşsün de kendisini yakıp kül etsin, dileğinde bulundu. Ve sonra:

– Kader sanki ödülleri de cezaları da gelişigüzel dağıtıyor, gözleminde bulundu. Güneş bile duyarsız, çünkü iyinin üstüne de doğuyor, kötünün üstüne de, öyle değil mi? Dolu, adaletliye de yağıyor, adaletsize de, değil mi?

Sustu. Yitik bakışı, başıboş dolaştı. Çevresinde yoğunlaşmış ölüm sessizliğinde şöyle mırıldandı:

– Kader kadar zorba, kader kadar kör büyüklerimiz de, lütuflarını, kaprislerine göre, ya esirgerler ya da esirgemezler.

Marki Agolanti olduğu yerde sıçradı. Gerçi çok yaygın olan bir uzanlatım hilesini kullanırken, konuşmacı önce düşündüğünün tam tersini söyler ve hemen ardından bunu çürütürdü ama, yine de eczacının konuya girişinde, kilise yasalarına pek az bir uygunluk

87) Güney Avrupa kökenli, el ele tutuşarak yapılan bir dans. (Çev. Notu)

görülüyordu. Ayrıca Gioseffo'nun sözlerinde olsun, ses tonunda olsun, gıcırdayan bir şey vardı. Eski bir kapının menteşelerinin gıcırtısı gibi:

– Emeğini esirgemez *Turna Kuşu*, görüşünü daha güzel desteklesin, dedi *Kartal* azarlayarak.

Donakalan eczacı şimdi, kendi kendine konuşuyor, rüzgâra söylüyordu ve kapılıp gitmekte olduğu karanlık burgaçlara:

– Ellerinde tuttukları gücün gururu içinde, kendi güzelliklerinden gözleri kamaşmış, kusursuz olmaktan hoşnut, büyükler şöyle derler: "Görmüyoruz, duymuyoruz."

Ön sırada oturan, *Kukumav* dedikleri noter Bentivegni birden arkasını döndü ve dişleri sıkılmış, bağırdı:

– Dikkat et!

Taze sürülmüş topraktan yükselen buğular gibi, banklardan usul usul, hoşnutsuz Kuşlar'ın fısıltıları yükseliyordu:

– Büyükler yanıt vermezler, diyerek sürdürdü. Gioseffo. Sıradan bir ölümlü, her tür özveriyi sineye çekerek bu suskunluğu delmeye çalışır: Kimi kucak dolusu iyilik yapıp bırakır, sunağa. Kimi bir tespih dolusu acıyı sunar. Ya da sayısız yiğitlik olayını. Kimi de vardır, kendisine verilmiş bir lokma aklı sıkıp sıkıp suyunu damla damla damıtarak şiir yazar, trajediler, romanlar ve denemeler yazar.

– "Yazar da n'olur!" Büyükler, yanıt vermezler, dedi bir kez daha, dolu dolu bir sesle. Ve ölümlü insanlar kurşun gibi üstlerine çökmüş, ağır ve suskun göğün altında ezilirler.

Kuşlar'ın uğultusu, kaynayan bir tencerenin fokurdamasına dönüşmüştü. Kral, cehennem gibi kararmış suratıyla eczacının sözünü kesti:

– *Turna Kuşu*'nun ağzından çıkanı kulağı işitsin!

Gioseffo ona hummalı ve yabani bir bakışla karşılık verdi: Bir sarhoş bakışıydı bu. Ve konuşmayı sürdürdü:

– Ağzımızdan çıkan her söz, yeni doğmuş bebeğin ilk viyaklamasından ölmekte olan adamın son hıçkırığına değin, ağzımızdan çıkan her söz Oympos'un tepesindekileri amaçlamaktadır. Kazara bir flütün titreşmesiyle bir nektarın yudumlanması arasında,

tepedeki tanrılardan biri belki gözünü aşağılara çevirir de, lütfedip bizlere bir işarette bulunur umuduyla bekler dururuz. Ne var ki ister dua edelim, ister lanet okuyalım, ister fısıldayalım ister uluyalım, sesimiz her zaman zavallı insanların sesi olarak kalacaktır. Kendilerine asla kulak verilmeyen zavallı insanların sesi.

Suratı adeta mosmor olan *Kartal* patladı:

– Yeter! *Turna Kuşu* sınırları aşmıştır. Çenesini kapatsın ve otursun yerine. Seçkin Koruyucusu'na saygıda kusur eden kişinin, gerekirse *Akademi* üyeliğinden çıkartılması için öğretim denetçilerimiz karar vereceklerdir.

Kartal kürsüsünden kalktı ve basamakları ikişer ikişer inerek, hemen Ondedei Hazretleri'nden özür dilemeye gitti; Kardinal'in yüzünde tek bir kas bile oynamış değildi ve anlaşılmaz, buz gibi ifadesini koruyordu.

Heyecan içindeki salon gazaba gelmiş deniz gibi uğulduyordu. Kuşlar hep birden bağrışıp çığrışıyor, gaklıyor, cıvıldıyor, ıslık gibi ötüyor ve kanat vuruyorlardı. Eczacı kitabı ve kâğıtları alıp sendeleyerek çıkışa doğru ilerledi. Yolunun üstündeki Akademi üyeleri, hastalığı kendilerine bulaşacakmış gibi, hemen uzaklaşıyorlardı.

"Lânet olsun dünyaya geldiğim güne!" Gioseffo'nun yüreğinden bu sözler savruluyordu işte!. "Takvimden koparılıp atılsın o gün, silinsin yıllıklardan! Birleşerek felaketimi hazırlamış olan yıldızlar sönsün göklerde!"

Yağmur yeni giysilerini sırılsıklam ıslatıyordu ve suratında, rengi solan peruğundan sızan pas rengi arıklar oluşuyordu.

"Niye ölüp gitmedim anamın kamındayken? Niye kapanmadı gözlerim şu dünyaya, doğar doğmaz? Niye emzirdiler beni? Niye dizlerine yatırıp salladılar? Şimdi, ne güzel, tükenmiş varlıkların limanında dinleniyor olurdum. Mahpusların zincirlerinin kırıldığı, umutsuzların -gelmek bilmez- ölümü çağırdıkları ve sonunda huzura kavuştukları yerde olmuş olurdum!"

Birden çakan bir şimşek karanlıkları yardı ve sokak ortasında kendi kendine el kol hareketleri yaparak konuşmakta olan eczacının

gözlerini kamaştırdı. Eczacının anacadde ve meydanlardan kaçarak girmiş bulunduğu eğri büğrü dar sokaklarda, saçakların oluklarından fışkıran yağmur suları seller gibi akıyordu. Koşarak ve ordan oraya atlaya atlaya ulaştı eve ve tepeden tırnağa sırılsıklam olmuş durumda, içeri girip de dükkânın kapısını kapatır kapatmaz, sığınak oldu bir hapishane.

Melankoli mayalandı, içinde. Buğuları karnından kalbine yükseldi ve kalbini çarpıntılar vurdu, daha sonra, Anatomi'de karın boşluğu ve bağırsak atardamarı olarak bilinen damardan geçerek beyne dek çıktı. Miyazmalarla karmaşa içinde kalmış olan kafasını kasvetli görüntüler sardı:

"İşte melânkoli denen ihtiyar beygir leşi yine geldi," diye mırıldandı eczacı. "Onun yüreği ne biçim ısırdığını nasıl unuturum ben!"

Gioseffo peruğunu çıkarıp attı, sonra da setresini çıkardı, karanlıkta üzerinde bir tek gömlekle kaldı ve başladı titremeye... dişleri birbirine vuruyordu. Gerilmiş sinirleri ve sancılı kaslarıyla, kalbi çekiçle vurur gibi atarken ve de soluk alamaz olduğunda, tam ayaklarının altında, müebbet hapis hücresi onu beklemekteydi. İşkence odası.

Zaman nehri denize dökületeceği yere yaklaştıkça, daha ağır akar olmuştu sanki, nasıl ters yönde bir rüzgâr çıktığında, suların akışı yavaşlarsa, öyle. Gioseffo lâmbayı yaktı: ürkek ışık karanlıklar kuşatmasını zorlamayı göze alamıyordu. Üst katta Orion'un döşemeyi tembel tembel sürttüğü duyuluyordu ve de sıçanların dörtnala koşturmaları. Eczacı bir taburenin üstüne çıktı, ayak parmakları üstünde dikilerek en üstteki raftan -eritici asitlerle zehirlerin durduğu raf- küçük, etiketsiz şişeyi aldı.

Bir bardağa süt koydu, bir kaşık güllü balla tatlandırdı ve içine, renksiz sıvıdan birkaç damla akıttı. Ve küçük şişenin kapağını kapatıp yerine kaldırdı.

Tabureden indiğinde, arkasına dönüp baktı, bildik gölgeler çevresinde halka oluşturmuşlardı. Ağızlarından bir söz, bir tek sözcük bile olsa, çıkmış olsun diye nezaketle bekledi: Atmaya hazırlandığı adımda kendisini yüreklendirici ya da kınayıcı bir

söz. Anası, babası, kardeşleri ve eskiden yakın çevresinde bulunmuş daha başka yüzler, iyi niyetli ama üzgün, gözlerini dikmiş kendisine bakıyorlardı... ve susuyorlardı. Gioseffo en dikkatli bakan gölgeye sordu:

– Anne, pek yakında kapınızı çalacağım. Benimle ilgilenecek misiniz?

Anası başını yana eğdi, önüne baktı, ellerinin üstüne dikmişti gözlerini. Onların arkasında, oradakilerden daha küçük ve garip bir gölge, kendine yol açıp yaklaşmaya çalışıyordu. Bunlar Giovan Battista'yla Lazzaro idiler. İkisinin de gövdeleri dimdikti ve gözleri açıktı. Birbirlerine sımsıkı sarılmışlardı ve gülümsüyorlardı. Yüzlerinden çevreye, ateş böceklerinde görülen o ayışığı gibi bir ışık yayılıyordu.

– Bu ne güzel sürpriz! diye haykırdı eczacı. Peki siz ne zaman mekân değiştirdiniz? İkizler, ikisi bir ağızdan yanıt verdiler:

– Dün.

Açıklamayı Lazzaro yaptı:

– Kalbim birden duruverdi de... Yaşam uykusundan ölüm uykusuna, hiç fark etmeden, geçmiş oldum. Gerçi yaptığım şey yine uyumak ama, en azından, artık düş görebilir oldum.

Giovan Battista, öbürünün söylediğini şöyle tamamladı:

– Bir saat sonra da ben gittim Lazzaro'nun yanına. İkizler Gioseffo'yu elleriyle selamladıktan sonra, şarkı mırıldana mırıldana öbür dünyaya döndüler. Ve gölgeler birbiri ardından yok oldular.

Gioseffo, sağ elinde lamba, sol elinde bardak, dirseğinin altında da kitap, üst kata çıktı. Şöminenin önünde top gibi olup yatmış Orion eczacıyı kuyruğunu titrek titrek oynatarak ve boğuk bir havlamayla karşıladı.

Eczacı sütün yarısını bir tasa döktü ve onu Orion'un önüne koydu. Köpek sıvının kokusunu aldı -ve de[88] Hades'in kokusunu-, kafasını geri çekiverdi.

Gioseffo ona yüreklendirici şeyler söyledi:

---

88) Yun. Mit'de, öbür dünyanın tanrısı. (Çev. Notu)

– Korkma, tatlıdır, acı vermez. Yalnızca uyuşukluk verecek. Ve de biraz üşütür. Gioseffo bir demet çalı-çırpı alıp ateşi yaktı. Çıtır çıtır yanan alev şöminenin bacasından neşeyle çıkıp gitti.

Eczacı çanağı yeniden köpeğin bumuna doğru koydu. Köpek yine kokladı tabağı ve yine reddetti. Gioseffo onun önüne çömeldi, başını iki eliyle tuttu. Ve gözlerinin içine bakarak ve de tatlı tatlı ona dedi ki:

– Bilinmeyen bir yerlere gidiyorum. Orada bulacağım nedir ve nasıl karşılanırım, bunu bilemem. Seni de götürmek istiyorum. Tek başıma olmazsam, bana öyle geliyor ki bu yolculuğa daha kolay dayanabilirim.

Şöminenin alevi köpeğin kehribar rengi gözlerine, gözbebeğinin gizemli derinliklerine dek kayıp giden yanar-döner manzaralar çiziyordu. Orion, söz dinledi ve bumunu çanağa daldırıp sütü son damlasına dek içti. Ve sonra böğür üstü uzandı ve gözkapaklarını yumdu. Eczacı bir sandalye çekip Orion'un yanına oturdu.

Ateş sönmeye yüz tutmuştu. Gioseffo kalktı, komodinin çekmecesini açtı ve Kardinal Hazretleri'ne yazılmış mektupların kopyalarını oradan aldı. Masanın üstündeki kâğıtları da topladı ve deste yapıp sandalyesinin dibine koydu. Kâğıtları teker teker, işaretparmağı ve başparmağıyla tutup aldıktan sonra, herbirini yuvarlayarak özenle top haline getirdikten sonra, ateşe atarak alevi canlandırıyordu. Mektup destesi kısa sürede inceldi.

Orion'un vücudunda uzun uzun ürpertiler gezindi. Eczacı paltosunu köpeğin üstüne örttü. Ve sonra kitabın olduğu yere geri döndü. Ona bir an baktıktan sonra, açtı ve sayfaları teker teker yırtmaya başladı. Her şeyi yutan ateş, tasa bilmez bir iştahla yutuyordu sayfaları.

Gioseffo köpeğin üstüne eğilip onu okşadı. Ağzının yorağından azıcık salya sızıyordu. Ateş söndü. Orion'un soluğu da kesilmişti. .

– Sabırsızlanma, dedi eczacı, geliyorum işte. Sen yat ve beni bekle. Haydi cesaret.

Ve bardağı dudaklarına götürüp, ilacı bir dikişte içti.

Masaya oturdu. Başparmağıyla, çok incelmiş olan beyaz kâğıt destesini yokladı. Ve kalemi kavradı:

"Monsenyör Kardinal Ondedei'ye.

Çok değerli ve pek saygıdeğer Senyör, ünlü Koruyucum..."

Sözcükler, dağlardaki bir pınarın suları gibi, arı duru ve kesintisiz dökülüyordu kaleminden. Ta derinlerden fışkırıp çıkıyor ve gelip kendi kendine kâğıda diziliyordu: Duraksamasız, engelsiz ve pişmanlık duygusundan uzak. Som ve net sözcükler. Gioseffo hem yazıyor hem ağlıyordu. Sanki söylememiş olduğu sözlerin tümünü özgürleştirmiş bulunuyordu şimdi. Sözcüklere sığmamış olan düşünceleri de. İçinde, düşüncenin de ulaşamadığı ruh halleri vardı mayalanmakta olan.

Ruhundaki kuğu, son şarkısının son bendini seslendirmişti. Gioseffo düşlerinde bile bundan daha tatlı ses perdeleri duymuş değildi. Ve gerçeğe bundan daha yakın olanını. Kardinal Hazretleri'ni mektubu okurken görür gibi oldu. Onu, kuğunun şarkısının esrikliği içinde ve heyecandan ağlarken hayal etti. Aynı zamanda elini kaldırmış, ölüp gitmiş olan Gioseffo'yu kutsuyordu. Gioseffo göğüs geçirdi. Ayaklarında başlamış olan üşüme yukarı doğru çıkıyor, yavaş yavaş tüm organlarını kaplıyordu. Ayakları donmuş ve kurşun gibi ağırlaşmıştı. Gioseffo yazdığı mektubu yırttı.

Güçlükle dikildi ve iki yana yalpalayarak ve sürüne sürüne pencerenin yanına gitti. Pencereyi açıp kâğıt kırıntılarını dışarı savurdu. Yağmur hemen hemen durmuştu artık. Dere gibi akan suların çıkardığı eğlenceli sesler ve çağıltılar duyuluyordu. Bulutların arasından ortaya çıkan aydınlık bir alanda Andromedea takımyıldızını ve karnına Andromede'nin simsiyah saçları dolanmış kanatlı Pegasus'u[89] görebildi ve:

– A! dedi.

---

89) Yun.Mit.'de, öldürülen Medusa'nın kanından olma kanatlı at Pegasus (şiirsel esin simgesi olarak bilinir), güzeller güzeli Andromede'yi bir deniz canavarından kurtarmak üzere, Pegasus'un binmiş olduğu attır. (Çev. Notu)

Gioseffo pencereyi kapattı ve gelip yerine oturdu. Buz kesmesine neden olan üşüme şimdi karnına gelmişti ve dümdüz kalbine doğru gidiyordu. Bacakları hemen hemen felce uğramıştı. Görüşü bulanıklaştı.

Kalan son beyaz sayfa burnunun ucunda ışıldadı. Eczacı onu görür görmez, birkaç satır yazdı. Kalem elinden düşüverdi. Alnı masaya düştü.

Bir çayırlık vardı. Ve bir de kendisini orada uysal uysal beklemekte olan Orion.

"Bugün 7 Kasım 1690.

Eczanesinin tabelasında Melek amblemi bulunan eczacı Maestro Gioseffo'nun cesedi, eczanenin üstündeki odada bulunmuştur. Kendisi elli yaşlarındaydı. Uzunca boylu, cılız, hafif kamburlaşmış, sarı benizli bir adamdı.

İlaç yapımında ve satışında yıllar yılı hizmet vermiş eczacılar kuşağının son halkası iken yitirmiş bulunduğumuz Maestro Gioseffo, mesleğinin ehlil olmasının ötesinde, şiir ve edebiyat Müz'lerine gönül vermiş, evrensel bir beyindi. Kendisi yıllardan beri bilgi devşirmeye dayalı bir yapıt üzerinde çalışmaktaydı. Eğer yapıtı yayımlanabilmiş olsaydı, Gioseffo adı ölmezleşmiş bir üne kavuşurken, kuşkusuz küçücük ülkemiz de onurlanmış olurdu.

Kitabın elyazması bulunamadı. Kimileri onun Maestro Gioseffo tarafından, bir öfke nöbeti sırasında yok edilmiş olduğunu ileri sürerken, kimileri de yapıtın çalınmış olduğunu söylemekteler. Kötü düşünenlere bakılırsa, bu kitap, yalnızca, yazarın ateşli ve hasta hayal âlemlnin dışında, asla var olmamıştı. Hatta bu kimselere göre, eczacının seçkin Koruyucu'suna sunduğu kitap, tümüyle beyaz sayfalardan oluşuyormuş.

Ben burada, dedikodu meraklısı kişilerce yayılmış birtakım şeylere, Maestro Gioseffo'nun aziz anısına saygımdan ötürü yer vermeyi istemediğim gibi, ayrıca içtenlikle söylemem gerekirse, ben şahsen bu söylentileri lnanılır bulmuyorum: Rahmetliyi tanıma

olanağı bulmuştum ve şuna tanıklık edebilirim ki, kendisi melankollye ve kimi garip düşüncelere eğilimli olmakla birlikte, içinde Tanrı korkusu olan bir kimseydi, inançlıydı ve ilâhi yazgıya boyun eğmiş biriydi.

Maestro Gioseffo, çalışma masasının önünde, kolları ve başı masaya dayalı, uyuyor gibiydi. Yanı başında ise, sadık köpeğinin cansız vücudu yatıyordu. Orlon adına yanıt veren bir cins av köpeğiydi bu ve on yılı aşan ömrünü şanlı– şerefli doldurmuştu.

Maestro Gioseffo'nun kafası sayfalardan birinin üzerine düşmüştü ve bu sayfaya, okunamayan birkaç satır yazılmıştı. Onu okumak için uğraşmış olanların okuduklan- ya da herhalde düşünerek bulduklan- bu sözler, aynı zamanda, Büyük Aristoteles'in de son sözleri oluyor:

Foede nunc mundum intravi.
Anxius vixi.
Perturbatus discedo.
Quo vadam nescio
Miserere mei.

(Bu yavan çeviriden ötürü, üstün bilgili okuyucularımızdan özür dilerim.)[90]

Utanarak geldim dünyaya.
Bunalımla yaşadım.
Yüzüm yerde gidiyorum.
Bilmem hangi mekâna.
Acıyın, lütfen, bana.

Amin. Tanrı, sonsuz rahmetini, Maestro Gioseffo'nun üstünden eksik etmesin."

---

90) Aristoteles'in sözlerinin anlamını vermiş olan yazar şöyle özür dilemiş: "Bu yavan çeviriden ötürü, üstün bilgili okuyucularımızdan özür dilerim. (Çev. Notu)

Noter Bentivegni işte bunları yazdı, gecenin bir yarısında: Aysız yıldızsız, yelsiz rüzgârsız bir gecede. Kıpırtısız bir geceydi, sessiz sedasız. Donakalmış, taş kesilmiş gibi.

Dağların tepeleri de vadiler de uykuda. Doktor Bruni, yanüstü büzülmüş uyumakta- Don Ravaglia da, ağzı açık, kütük gibi uyuyor. Yokuşlar- inişler ve sular seller uyumakta ve de nemli toprağın beslediği tür tür hayvanlar. Kont Brancorsi de yüzükoyun yatmış uyuyor, Adelaide İppoliti ise, sırtüstü. Yabanıl hayvanlar da arıların siteleri de uykuda, altta ise, karanlık uçurumlarda uyumakta, canavarlar.

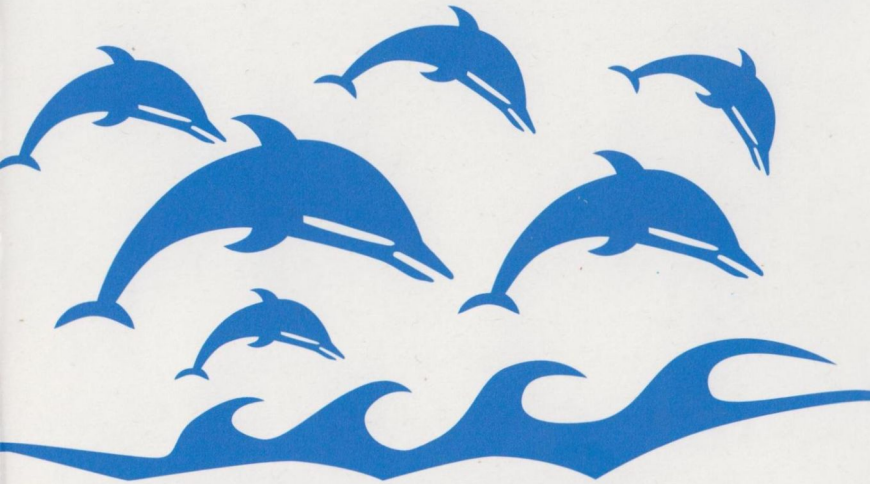
Mathilde'le Gioseffo'nun uyuduğu uyku aynı, ama uzak uzak yataklardalar. Uzun uzun kanatlı kuşlar uyuyorlar.

Noter Bentivegni uyumuyor ve yazıp durmakta. Mumun ışığında başı, tıpkı yazısı gibi, sağa eğilmiş.

ARION

YAYINEVİ

ARION

bir yüzyılın bitişi...

Adriya Denizi kıyısında küçük bir kent... XVII. yüzy[illegible] Serüvenci ve göz kamaştıran bir çağ! İnsanlık tarihinde dehaları b[illegible]aynı zamanda intiharları da tetikleyen melankoliyle yoğrulmuş bir z[illegible]i...

Bilge ve sıradışı bir kişi olan eczacı Gioseffo "Melankoliye Panzehir" adını verdiği bir kitap yazmaktadır...

Çevre iç açıcı olmayan bir havayı yansıtmaktadır ve olaylar hiç de "hayra alamet" görünmemektedir...

Bir berber salonunda toplanan halka çift başlı aykırı bir yaratık gösterilmektedir. Öte yandan, Katedralin duvarına konmuş bulunan müthiş yoğun bir kelebek sürüsü, ardında bir kan göleği bırakır gider...

Piero Meldini 1941'de Rimini'de doğdu. Dört yüzyıl önce kurulmuş Rimini Gambalunghiana Kitaplığı'nda görev yapmaktadır. Bundan önce yayımlanan ilk romanı İtalya'da Bagutta ödülünü aldı.

ISBN [illegible]
9 789755 711089 [illegible]
www.arionyay.com.tr e-mail: [illegible]ay.com.tr